

Een schending van het recht op naamsvermelding is moeilijk te verzoenen met een vastgestelde schending op het integriteitsrecht.

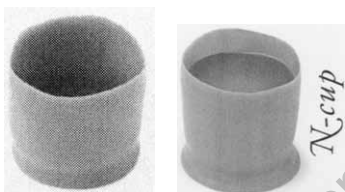
23. De volgende woordmerken werden dan weer als beschrijvend gekwalificeerd:

- MOBIFUN voor mobiele telefoniediensten⁴⁰
- MONTE CARLO RESORT voor tal van diensten⁴¹.
- CRYOFARMA voor diergeneeskundige producten en toestellen⁴².

24. Wat beeldmerken betreft, werd het onderscheidend vermogen aanvaard voor het Love Diamond beeld, geregistreerd voor diamanten en edelstenen⁴³.

25. Tot slot werd ook het onderscheidend vermogen van een vormmerk, zijnde een chocoladecup aanvaard⁴⁴.

40 Brussel (9^ek) 30 juni 2010, 2007/AR/1228, www.darts-ip.com.

41 Brussel (18^ek) 11 maart 2010, 2009/AR/771, www.darts-ip.com.

42 Brussel (18^ek) 26 januari 2010, 2008/AR/2126, www.darts-ip.com.

43 Antwerpen (1^ek) 25 januari 2010, IRDI 2010, 326; RABG 2011, 50.

44 Antwerpen (1^ek) 17 mei 2010, 2009/AR/1993, www.darts-ip.com.

45 Cass. (1^ek) 24 juni 2010, AR C.09.0425.N, www.cass.be.

46 Brussel (8^ek) 15 november 2010, 2008/AR/1378, www.darts-ip.com.

47 Kh. Brussel 17 maart 2010, RABG 2011, 60, noot K. ROOX en A. DE BOECK.

48 Brussel (8^ek) 8 juni 2010, 2008/AR/2942, www.darts-ip.com.

49 Vz.Kh. Brussel 24 juni 2010, IRDI 2010, 443.

50 HvJ (Grote Kamer) 23 maart 2010, nr. C-236/08, nr. C-237/08 en nr. C-238/08, www.curia.eu; RDTI 2010, 139, noot. A. CRUCQUENAIRE; HvJ 25 maart 2010, nr. C-278/08, www.curia.eu.

2. Inburgering

26. Alhoewel een merk op datum van registratie, niet over het vereiste onderscheidend vermogen beschikte, kan het dit nadien door intensief gebruik wel krijgen (art. 2.28.2 BVIE, art. 3.3 MRL, art. 7.3 GMV). Alle factoren komen hiervoor in aanmerking waaruit kan blijken dat het merk geschikt is geworden om de betrokken waren als afkomstig van een bepaalde onderneming te identificeren en dus om deze waren van die van andere ondernemingen te onderscheiden. Volgens het Hof van Cassatie⁴⁵, gevolgd door het hof van beroep te Brussel⁴⁶, kan onder meer met de volgende factoren rekening gehouden worden: (i) De intensiteit waarmee het merk gebruikt wordt, (ii) de geografische spreiding van het gebruik van het merk, (iii) de duur van het gebruik van het merk, (iv) de omvang van de investeringen die de onderneming gedaan heeft voor de promotie van het merk, (v) het marktaandeel van het merk, (vi) het percentage van de betrokken kringen dat op basis van het merk de waren of diensten identificeert als afkomstig van een bepaalde onderneming en (vii) de verklaringen van kamer van koophandel en industrie of van andere beroepsverenigingen.

B. Rechten van de merkhouder

1. Gebruik in het economisch verkeer

27. Een voorafgaandelijke voorwaarde om van een merkinbreuk te spreken, is de vereiste dat het merk

in het economisch verkeer wordt gebruikt. Het verwijderen van merken (debranding), *in casu* het verwijderen van het merk Mitsubishi op aangekochte Mitsubishi vorkheftrucks, kan volgens de rechtbank van koophandel te Brussel niet als een gebruik in het economisch verkeer worden beschouwd, en houdt dus geen inbreuk in⁴⁷.

2. Situatie van dubbele identiteit (art. 2.20.1.a BVIE, art. 5.1.a MRL, art. 9.1.a GMV)

28. Een inbreuk werd weerhouden tussen Delvaux en Delvaux presents, voor het organiseren van evenementen⁴⁸. Het gebruik van een Swarovski spandoek, Swarovski catalogi en prijslijsten en het verrichten van diensten in de detailhandel van juwelen onder het Swarovski merk is eveneens een inbreuk⁴⁹.

29. Zoniet de belangrijkste merkenrechtspraak van 2010 werd geveld door het Hof van Justitie in de zogenaamde Google Adword zaken⁵⁰. Iedereen die regelmatig met de internetzoekmachine van Google werkt, zal al kennisgemaakt hebben met de advertentiedienst AdWords. Zo verschijnt in het zoekresultaat vaak een advertentie in het veld 'gesponsorde links', in het rechtergedeelte van het beeldscherm of in een roze kader bovenaan het scherm. Iedereen kan – uiteraard tegen betaling – aan Google het verzoek richten om een advertentie aan een of meerdere zoektermen te koppelen. Eens geactiveerd zal een advertentielink met bijhorende reclameboodschap verschijnen als een van deze trefwoorden in een zoekopdracht ingegeven wordt.

Een aantal merkhouders stelden echter vast dat concurrerende ondernemingen hun merk als Adwords bij Google aankochten. Aan het Hof van Justitie werd dan ook de vraag gesteld of dit een merkinbreuk oplevert in hoofde van de adverteerder. Wanneer een adverteerder andermans merk gebruikt als AdWords-trefwoord om internetgebruikers een alternatief te bieden voor de waren of diensten van die merkhouder, is er volgens het Hof van Justitie een gebruik van dat merk door de adverteerder voor zijn eigen waren of diensten. Op zich is dat volgens het Hof nog niet voldoende om tot een merkinbreuk te besluiten. In de lijn van zijn meer recente rechtspraak preciseert het Hof dat bijkomend onderzocht moet worden of er sprake is van een gebruik door de adverteerder dat afbreuk kan doen aan de 'functies' van het merk. Het kan gaan om de 'herkomstfunctie' van het merk, maar ook om de communicatie-, investerings- en 'reclamefunctie'.

Het Hof onderzocht dan ook of bij merkgebruik in AdWords sprake is van een aantasting van de 'herkomstfunctie'. Er is volgens het Hof sprake van een merkinbreuk wanneer de reclame die aan een AdWord gekoppeld is, het voor de gemiddelde internetgebruiker onmogelijk of moeilijk maakt om te weten van welke onderneming de waren of diensten waarop de advertentie betrekking heeft, afkomstig zijn. Er mag dus met andere woorden geen verwarring worden gesticht en niet worden misleid. De adverteerder mag niet de indruk wekken dat er een economische band bestaat met de merkhouder. Vervolgens wordt het merkgebruik in AdWords door het Hof getoetst aan de 'reclamefunctie' van het merk. Merkhouders kunnen hun merken immers ook gebruiken voor reclamedoeleinden of voor hun handelsstrategie. Aangezien de website van de merkhouder zelf meestal bovenaan verschijnt bij de 'natuurlijke' resultaten van een zoekopdracht, doen de gesponsorde links volgens het Hof niet af aan de reclamefunctie van het merk.

Bij AdWords speelt de reclamefunctie dus blijkbaar geen zelfstandige rol, en is er alleen sprake van een merkinbreuk in geval de herkomstfunctie aangetast wordt, dus in het geval van verwarring of misleiding. Dat is een analyse die door de feitenrechter moet worden gemaakt.

In ieder geval kan uit dit arrest afgeleid worden dat het toegestaan is om andermans merk als AdWord te gebruiken om aan te duiden dan men bijvoorbeeld tweedehands merkartikelen of met de merkhouder concurrerende artikelen verkoopt, zolang de advertentie die er aan gekoppeld is niet potentieel verwarrend of misleidend is. In die zin kan dit arrest ook van belang zijn voor het gebruik van merken op tweedehands verkoopsites zoals eBay.

3. Verwarringsgevaar (art. 2.20.1.b BVIE, art. 5.1.b MRL, art. 9.1.b GMV)

30. Verwarringsgevaar werd aanvaard in de navolgende gevallen:

- HOPUS (voor bier) en HOPPAS (voor tapas)⁵¹.

- en /Univers de comfort (beiden voor meubelen en lederwaren)⁵²

- en (voor betaaldiensten)⁵³.

31. Geen verwarringsgevaar werd aanvaard in de navolgende gevallen:

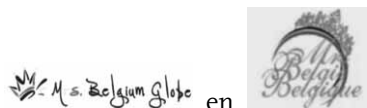
- en (voor bieren)⁵⁴.

- en (voor kranten)⁵⁵.

- en (voor matrassen)⁵⁶.

- en (voor missverkiezingen)⁵⁷

- Het gebruik van de vennootschapsnaam ALPHA-MAX maakt volgens het hof van beroep te Antwerpen geen inbreuk uit op het merk

ALPHA IN, aangezien het gebruik van een vennootschapsnaam door het publiek niet wordt opgevat als teken waarmee de aangeboden waren en de daaraan gekoppelde onderhoudsdiensten opgevat worden als afkomstig van de onderneming ALPHA-MAX⁵⁸.

32. De rechtspraak van het Hof van Justitie waar bij de beoordeling van een merkinbreuk wordt gekeken naar het feit of de wezenlijke functies (herkomst-, kwaliteitsgarantie-, communicatie-, investerings- en reclamefunctie) van het merk zijn aangetast, vond vorig jaar haar doorgang in de rechtspraak van het hof van beroep te Gent.

Zo werd geoordeeld dat er geen verwarringsgevaar kon weerhouden worden tussen de merken 'Lumus' en 'Limis beyond light' voor verlichting, omdat geen schending werd aangetoond van de wezenlijke functie van het merk⁵⁹.

Ook tussen PARK RESIDENTIES en PARK RESIDENTIES, beiden voor vastgoedprojecten, werd geen inbreuk weerhouden. Alhoewel er voldoende gelijkenissen zijn, is volgens het hof van beroep te Gent de herkomstfunctie van het merk niet geschonden, en is er dus geen verwarringsgevaar. De consument zal beide onderneming immers niet met elkaar associëren⁶⁰.

4. Schade aan bekend merk (art. 2.20.1.c BVIE, art. 5.2 MRL, art. 9.1.C GMV)

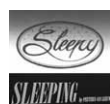
33. Volgende inbreuken werden vastgesteld:

- Het merk 'Miss België' is een bekend merk. Het gebruik van 'Mrs België' voor een schoonheidswedstrijd maakt hier dan ook een inbreuk op⁶¹.

- Het gebruik van de domeinnaam www.hotwheels.be maakt een inbreuk uit op het bekend merk HOT-WHEELS van Mattel⁶².

- De inschrijving van het merk 'MONTE-CARLO SPA' voor cosmetica & wellness, maakt een inbreuk uit op het bekend merk 'SPA'⁶³

- Sleepy voor bedartikelen is een bekend merk. Het gebruik van 'sleeping by Peeters-van leeuw' maakt hier een inbreuk op⁶⁴.

34. De merken TURBO FRIT, TURBO FRYER en TURBO voor friteuses zijn dan weer geen bekende merken, bij gebreke aan het voorleggen van enig marktonderzoek⁶⁵.

5. Ander gebruik (art. 2.20.1.d BVIE, art. 5.5 MRL)

35. Het gebruik van de vennootschapsnaam 'GUAPA EVENTS' door een bedrijf dat actief is in de horeca- & ontspanningswereld, maakt een inbreuk uit op de merknaam 'GUAVA' voor het organiseren van evenementen⁶⁶.

51 Vz.Kh. Gent 17 december 2010, A/10/02772, www.darts-ip.com.

52 Bergen (16°k) 9 september 2010, 2009/805, www.darts-ip.com.

53 Brussel (8°k) 11 mei 2010, 2008/AR/1578, www.darts-ip.com.

54 Brussel (8°k) 12 januari 2001, TBM 2010, 137, noot P. WYTINCK en H. BUREZ; IRDI 2010, 305.

55 Brussel (9°k) 1 april 2010, ICIP 2010, 113.

56 Vz.Kh. Brussel 23 juli 2010, A/10/01124, www.darts-ip.com.

57 Vz.Kh. Gent 12 mei 2010, *Juristenkrant* 2010, afl. 211, 1 (weergave Y. Vandendriessche).

58 Antwerpen (5°k) 8 oktober 2010, 2010/AR/2149, www.darts-ip.com.

59 Gent (7°k) 15 november 2010, 2010/AR/184, www.darts-ip.com.

60 Gent (7°k) 22 februari 2010, 2009/AR/1696, www.darts-ip.com.

61 Vz.Kh. Gent 5 november 2010, A/10/01646, www.darts-ip.com.

62 Vz.Kh. Gent 18 juni 2010, A/09/04841, www.darts-ip.com.

63 Luik 8 maart 2010, ICIP 2010, 59; JLMB 2011, 758.

64 Kh. Brussel 23 april 2010, IRDI 2010, 435.

65 Vz.Kh. Brussel 15 september 2009, A/10/0069, www.darts-ip.com.

66 Vz.Kh. Antwerpen 11 maart 2010, A/09/11122, www.darts-ip.com.

Kritiek op een beeldhouwwerk blijft steeds mogelijk, zolang geen inbreuk wordt gepleegd op de auteursrechten van de auteur.

C. Depot te kwade trouw

36. Het hof van beroep te Gent besteedde uitvoering de aandacht aan de invulling van het begrip te kwader trouw. Het hof wijst er op dat de opsomming van art. 2.4f BVIE niet limitatief is. Dit impliceert echter niet dat er geen enkele voorwaarde meer zou gelden opdat een depot met succes zou aangevochten worden. Niet elk depot met weten van voorgebruik leidt volgens het hof immers automatisch tot kwalificatie van 'depot te kwader trouw'. Het 'depot te kwader trouw' moet volgens het hof begrepen en toegepast worden binnen het kader en de context van het merkenrecht. Kwade trouw is een algemeen rechtsbegrip dat in de verschillende landen en rechtssystemen in de Benelux en in Europa uiteenlopend geregeld is en uiteenlopende betekenissen heeft. Het begrip kwade trouw in de Merkenrichtlijn en de Gemeenschapsmerkenverordening moet een zelfstandige merkenrechtelijke betekenis en uitleg krijgen. Er kan derhalve niet zonder meer uitgegaan worden van het Belgische civielrechtelijke begrip van kwade trouw.

Bij de beoordeling van de voorliggende zaak heeft het hof van beroep te Gent om te bepalen of er al dan niet kwade trouw is, het weten van eerder merkgebruik en uiteraard het al dan niet bewezen zijn ervan als maatstaf genomen. Deze maatstaf heeft voor het hof twee componenten: [i] het weten, de voorkennis van de deposant, en [ii] het voorgebruik door de voorgebruiker. De kwade trouw vormt een uitzondering op het registerstelsel, op het basisbeginsel dat een merk geregistreerd moet worden om bescherming te krijgen en op het basisbeginsel dat wie eerst registreert, de bescherming verkrijgt. Voorkennis is subjectief. Het gaat om het innerlijke, subjectieve bewustzijn van de deposant. De subjectieve gesteldheid van iemand is meestal maar kenbaar door een meerdere of mindere mate van veruitwendiging ervan. Bekendheid, meer bepaald bekendheid bij een aanmerkelijk deel van het publiek waarvoor de waren of diensten bestemd zijn, is een middel aan de hand waarvan indirect de subjectieve gesteldheid van de deposant kan aangetoond worden (het Hof hanteert deze standaard, die in overeenstemming is met §16-2, tweede zin van het TRIPS-Verdrag). Een dergelijke bekendheid kan naar het oordeel van het hof in principe aan de hand van verkoopcijfers en catalogi bewezen worden. Het hof van beroep hanteert niet het criterium 'behoren te weten', in de mate dat met deze uitdrukking een (hier niet toepasselijke) geobjectiveerde zorgvuldighedsnorm bedoeld wordt. De registratie van een merk is rechtscheppend en 'wie eerst komt eerst maalt'. Het is derhalve niet vereist dat de deposant voorafgaand aan het depot een eventueel gebruik of een eventuele registratie laat onderzoeken. Wel hanteert het Hof als criterium: 'het kan niet dat de deposant geen weet had van het eerder merkgebruik; het is rechtens niet aannemelijk dat de deposant hier geen weet van had' en 'in de gegeven omstandigheden moet de deposant geweten hebben van het voorgebruik'⁶⁷.

37. Het hof van beroep te Brussel oordeelde dat het eerder gebruik te goeder trouw van een handelsnaam, vennootschapsnaam of oorsprongsbenaming, naar analogie met de voorbeelden in de wet,

ook in de weg kan staan van een depot van een identiek of gelijkend teken als merk, wanneer de wettelijke bescherming die aan deze onderscheidende tekens wordt toegekend, toelaat om zich te verzetten tegen hun gebruik als merk. De analogie verplicht volgens het hof er toe om slechts tot kwade trouw te concluderen indien de deposant kan worden verweten dat hij wist of behoorde te weten van het eerder gebruik van een dergelijk teken⁶⁸.

D. Vervallenverklaring wegens niet-gebruik

38. Het recht op een merk wordt vervallen verklaard voor zover, gedurende een ononderbroken tijdvak van vijf jaren en zonder geldige reden, geen normaal gebruik van het merk is gemaakt door de merkhouder of door een derde die daartoe de toestemming heeft (art. 2.26.2.a BVIE). Het hof van beroep te Brussel verklaarde een merk vervallen gelet op de geringe omvang van het merkgebruik waardoor dit gebruik nauwelijks kon worden gepercipieerd en bijgevolg niet op normale wijze de herkenningfunctie van het merk bij het doelpubliek bewerkstelligen. Er moet minstens een normale commerciële politiek aangetoond worden die het verwerven of behouden van een afzetmarkt voor de betrokken producten onder het merk beoogt⁶⁹.

E. Vrijhoudingsbehoefte

39. De Duitse rechtsfiguur van de 'Freihaltebedürfnis' infiltreerde vorig jaar ook in de Belgische rechtspraak. De voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel oordeelde dat art. 2.23.1 BVIE een uitdrukking is van de vrijhoudingsbehoefte. De aangevochten tekens TURBO FRIT, TURBO FRYER en TURBO zijn puur beschrijvende aanduidingen die verband houden met de kenmerken van de door de vermeende inbreukpleger verhandelde waren zijnde friteuses. Hierop kunnen dan ook geen merkenrechten worden geclaimd⁷⁰.

IV. Octrooien

A. Europese ontwikkelingen

40. Het invoeren van een EU-octrooi (niet te verwarren met het bestaande Europees octrooi, dat een bundel van nationale octrooien is) lijkt een stap dichterbij te zijn gekomen. Bij gebreke aan unanimiteit tussen alle lidstaten, besloten twaalf lidstaten (waaronder België) op basis van een *inhalanced cooperation procedure* onder elkaar tot de installatie van een dergelijk octrooi te komen⁷¹. Ook over de oprichting van een *European Patent Court* (volgens de voorstellen een octrooikamer bij het Hof van Justitie) worden nog gesprekken gevoerd⁷².

B. Biotechnologie

41. Op het domein van de biotechnologie verdient het arrest van het Hof van Justitie in de *Monsanto/Cefetra* zaak enige aandacht. In deze zaak oordeelde het Hof dat octrooihouder Monsanto zich niet kan verzetten tegen de verhandeling binnen de Europese Unie van sojameel waarin een door een Europees octrooi beschermde DNA-sequentie aanwezig is. Een Europees octrooi kan immers enkel bescherming verlenen wanneer het geoctrooieerde product de functie uitoefent waarvoor het is geoctrooieerd. Deze functie was aanwezig in de sojaplant, maar niet in het litigieuze sojameel⁷³.

42. Het Europees Octrooibureau oordeelde dat een werkwijze voor de productie van planten die de stap-

67 Gent (7^ek) 7 juni 2010, 2009/AR/745, www.darts-ip.com.

68 Brussel (9^ek) 4 maart 2010, ICIP 2010, 81.

69 Brussel (18^ek) 12 oktober 2010, www.darts-ip.com.

70 Vz.Kh. Brussel 15 september 2009, A/10/0069, www.darts-ip.com.

71 <http://www.europarl.europa.eu/en/pressroom/content/20110215IPR13680/html/EU-patent-Parliament-gives-go-ahead-for-enhanced-cooperation>

72 <http://euobserver.com/9/31809>

73 HvJ (Grote Kamer) 6 juli 2010, nr. C-428/08, www.curia.eu.

pen omvat van het kruisen van het gehele genoom van planten en het vervolgens selecteren van de verkregen planten niet octrooieerbaar is. Het kweekproces (en dus niet het resultaat) van planten en dieren is immers een puur biologisch proces⁷⁴.

C. Aanvullende beschermingscertificaten (ABC)

43. Binnen een uitzonderlijk korte tijdsperiode werd door de Brusselse rechtscolleges uitspraak gedaan over de bescherming van gecombineerde producten door een ABC. Een ABC verlengt de octrooirechtelijke beschermingstermijn voor geneesmiddelen, maar enkel voor het geneesmiddel zelf dat het voorwerp van een marktvergunning uitmaakt. In deze zaak had een geneesmiddelfabrikant twee ABC's voor twee verschillende geneesmiddelen gekregen, doch wenste op grond hiervan ook bescherming te krijgen voor een combinatieproduct van de twee. Aangezien het om twee verschillende octrooien en twee afzonderlijke marktvergunningen gaat, kan een combinatieproduct niet onder de bescherming van deze twee afzonderlijke octrooien vallen⁷⁵.

V. Procedure en herstelmaatregelen

A. Kort geding en prima facie geldigheid

44. Het hof van beroep te Brussel bevestigde vorig jaar het Belgische principe van de *prima facie* geldigheid van (Europese) octrooien in kortgeding- en beslagprocedures. Alhoewel tal van aanwijzingen voorhanden waren dat een geneesmiddeloctrooi niet geldig zou zijn, besloot bijvoorbeeld het hof van beroep te Brussel toch nog tot de *prima facie* geldigheid van het octrooi. Zo had de Oppositieafdeling van het Europees octrooibureau het octrooi herroepen; had de octrooihouder tijdens deze oppositieprocedure zelf wijzigingen voorgesteld aan zijn octrooi; was het Nederlandse en Engelse luik van het Europees octrooi reeds nietig verklaard etc. Het hof wees op de schorsende werking van een herroepingsbeslissing van de Oppositieafdeling en achtte de andere aanwijzingen als niet relevant. De vermeende nietigheid kon volgens het hof in het kader van een oppervlakkig *prima facie* onderzoek dat eigen is aan een kort geding procedure, dan ook niet grondiger bekeken worden⁷⁶.

B. Beslag

45. Volgens het Hof van Cassatie mag van een partij die een beschrijvend beslag inzake namaak vordert, niet worden gevraagd dat zij de namaak, voortzetting en omvang daarvan bewijst. Daartoe dient juist een beschrijving. Een nieuwe beschrijving vragen met dat doel kan niet beschouwd worden als een poging om een bewijs te bekomen van gebrek aan uitvoering van het eerste vonnis⁷⁷.

46. Overeenkomstig (oud) artikel 1484 Ger.W. mag de beslaglegger of zijn vertegenwoordiger (advocaat) aanwezig zijn bij de beslagverrichtingen indien deze daartoe bijzonder door de beslagrechter gemachtigd zijn. Wanneer in een beschikking tot beschrijvend beslag machtiging wordt verleend aan een persoon om aanwezig te zijn, doch deze persoon niet identificeerbaar is, dan betekent dit volgens het Hof van Cassatie niet dat daarom de vaststellingen onregelmatig zouden zijn en niet mogen

worden gebruikt in het kader van een procedure ten gronde⁷⁸.

C. Bevoegdheid stakingsrechter

47. Het instellen van een stakingsprocedure op basis van art. 87 §1 Auteurswet wegens auteursrechtelijke inbreuken (die terzelfdertijd ook een contractuele inbreuk uitmaken) tegen een contractant zal niet iedere advocaat aandurven. Het samenloopverbod zou immers eraan in de weg kunnen staan dat een extracontractuele weg wordt bewandeld wanneer de inbreuk tevens een contractuele wanprestatie uitmaakt. Het Hof van Cassatie verduidelijkte echter dat dit niet noodzakelijk een probleem dient te zijn. Een vordering tot staking kan worden ingesteld tegen degene die een contractuele fout begaat, indien die tekortkoming op zich bestaat in een inbreuk op het auteursrecht of op de naburige rechten⁷⁹. De stakingsrechter kan zich in dat geval evident wel niet uitspreken over contractuele tekortkomingen die geen auteursrechtelijke inbreuk uitmaken.

D. Schadevergoeding

48. Ondanks het feit dat het Hof van Cassatie in 2009 duidelijk gesteld heeft dat de schade in het kader van een inbreuk op een intellectueel recht moet gekaderd worden in de leer van art. 1382 BW dat enkel in een schadevergoeding voorziet voor de schade (en niets meer dan de schade)⁸⁰, blijken de meeste rechtscolleges zich hier weinig van aan te trekken.

49. Zo blijft het hof van beroep te Gent⁸¹ – gevolgd door het hof van beroep te Antwerpen⁸² – zijn vaststaande rechtspraak volgen bij inbreuken op software om de coëfficiënt X2 te hanteren. Het dubbel van de oorspronkelijk niet betaalde licentievergoeding is volgens deze rechtscolleges gerechtvaardigd gelet op de schade die een softwareproducent lijdt door het gebruik van inbreukmakende kopieën.

50. De rechtbank van koophandel te Antwerpen daarentegen wijst er op dat wanneer een inbreukpleger (op octrooirechten) te kwader trouw is, de octrooihouder recht heeft naast een schadevergoeding voor gederfde winst, op de afdracht van de winst, doch deze afdracht van de winst kan enkel worden bevolen 'bij wijze van herstel van de geleden schade, die moet worden aangetoond in overeenstemming met art. 1382 BW' en mag niet worden gecumuleerd met de schadevergoeding die de geleden winst moet herstellen⁸³.

E. Kwade trouw

51. Wanneer een inbreukpleger ter kwade trouw is, dan kan hij op grond van art. 86bis 3 Auteurswet eveneens veroordeeld worden tot de verbeurdverklaring van de inbreukmakende goederen. Bij de beoordeling van de kwade trouw dient volgens het Hof van Cassatie rekening te worden gehouden met alle relevante omstandigheden van het geval. Zo een omstandigheid kan ook de houding zijn die de houder van het recht heeft ingenomen nadat hij kennis kreeg van de inbreuk op zijn recht waardoor bij de inbreukmaker twijfel kon ontstaan over de precieze omvang van de betrokken rechten⁸⁴.

74 Europees Octrooibureau (Grote Kamer van Beroep) 9 december 2010, nr. G 0001/08, www.darts-ip.com.

75 Brussel (8^ok) 23 februari 2010, *IRDI* 2010, 264, noot L. WEYNANTS; Vz.Kh. Brussel 12 februari 2010, *IRDI* 2010, 261.

76 Brussel (8^ok) 26 oktober 2010, *RABG* 2011, 32, noot S. VAN DEN BRANDE. Zie in dezelfde zin ook Vz.Kh. Antwerpen 16 november 2010, *IRDI* 2010, 483.

77 Cass. (3^ok) 8 maart 2010, AR C.08.0549.F, www.cass.be; *AM* 2010, 252; *ICIP* 2010, 14; *IRDI* 2010, 139, noot L. WEYNANTS; *TBH* 2010, 792.

78 Cass. 5 november 2010, C.09.0398.N, www.cass.be.

79 Cass. (1^ok) 7 oktober 2010, AR C.09.0391.F, www.cass.be; *JLMB* 2011, 736.

80 Cass. 13 mei 2009, www.cass.be; *AM* 2009, 384.

81 Gent (7^obis) 6 december 2010, 2008/AR/1905, onuitg.; Gent (7^ok) 12 april 2010, 2009/AR/2407, onuitg.

82 Antwerpen (1^ok) 14 juni 2010, 2009/AR/2114, onuitg.

83 Kh. Antwerpen (7^ok) 2 juli 2010, A/09/08112, www.darts-ip.com.

84 Cass. (1^ok) 25 februari 2010, AR C.09.0217.N, www.cass.be; *TBH* 2010, 787.

Polsslagmeting

Decreet van 6 mei 2011 tot wijziging van artikel 4 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende de zorg- en bijstandsverlening (BS 6 juni 2011)

Inwerkingtreding

De Vlaamse regering zal vastleggen wanneer deze nieuwe regels in werking treden.

Het meten van de polsslag behoort niet langer tot het takenpakket van de zorg- en bijstandsverleners. Voortaan mogen ze wel helpen bij het gebruik van orale geneesmiddelen.

Protocolakkoord

Zowel zorg- en bijstandsverleners als verpleegkundigen zijn bezig met lichamelijke zorg. De precieze taakverdeling zorgde voor spanningen tussen de federale overheid, die bevoegd is voor de verpleegkundigen en de zorgkundigen, en de Vlaamse overheid, die bevoegd is voor bijstand aan personen. Er werden zelfs beroepen ingesteld bij het Grondwettelijk Hof en de Raad van State.

In 2009 heeft een protocolakkoord de onenigheid beëindigd. In dat akkoord

werd de relatie tussen enerzijds de zorg- en bijstandsverleners in de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg en anderzijds de verpleegkundigen in de thuiszorg uitgeklaard.

Het akkoord somt een aantal activiteiten op waartoe een zorg- en bijstandsverlener niet zelfstandig kan beslissen, maar die hij alleen mag doen als daarover duidelijke afspraken zijn met een beoefenaar van een gezondheidszorgberoep (bijvoorbeeld verpleegkundige). Die afspraken moeten schriftelijk zijn vastgelegd of deel uitmaken van het individuele zorgplan van de gebruiker. Het Vlaams Parlement past zijn decreet over de zorg- en bijstandsverlening hieraan aan.

Polsslagmeting

De polsslagmeting staat niet in dat activiteitenlijstje. Maar omdat dit een meer complexe handeling is dan de activiteiten die er wel in staan (bijvoorbeeld het meten van de temperatuur), beslist Vlaanderen om de polsslagmeting niet meer toe te laten voor de zorg- en bijstandsverleners.

Geneesmiddelengebruik

Zorg- en bijstandsverleners kunnen dan wel weer bijstand geven bij het gebruik van orale geneesmiddelen. Tot nu mochten ze enkel bijstand geven bij het nemen van geneesmiddelen. Bijstand bij het gebruik is, volgens minister Jo Vandeuren, heel wat ruimer. Het houdt onder meer in: de medicatie halen bij de apotheker, uit het doosje halen en veilig en in goede omstandigheden opbergen, de tablet klaarleggen in de hand van de gebruiker, de medicatie helpen innemen, herinneren aan de in te nemen geneesmiddelen en erop wijzen dat de medicatie over een bepaalde tijd moet ingenomen worden. Wat niet mag, is het klaarzetten van de medicatie. Dit is exclusief voorbehouden voor de verpleegkundige. ■

Overlegcomité auteursrechten

Koninklijk besluit van 26 mei 2011 tot oprichting van het Overlegcomité inzake collectief beheer van auteursrechten en naburige rechten (BS 6 juni 2011)

Inwerkingtreding

Dit KB treedt in werking op 6 juni 2011, de dag van publicatie in het Belgisch Staatsblad. Dit geldt ook voor het artikel met betrekking tot de oprichting van het overlegcomité uit de nieuwe controlewet.

Op 1 april 2010 is de nieuwe controlewet op de beheersvennootschappen in werking getreden. Voor de uitwerking van de uitvoeringsmaatregelen zullen de betrokken sectoren overleggen in het 'Overlegcomité inzake collectief beheer van auteursrechten en naburige rechten' van de fod economie.

Overlegcomité

De fod economie krijgt een 'Overlegcomité inzake collectief beheer van auteursrechten en naburige rechten'. In dit comité zullen afgevaardigden van de beheersvennootschappen van auteursrechten en naburige rechten, de representatieve verenigingen van de debiteurs, de consumentenorga-

nisaties, het Instituut der Bedrijfsrevisoren (IBR) en de Commissie voor de Boekhoudkundige Normen (CBN) vergaderen over de uitvoeringsmaatregelen van de nieuwe controlewet op de beheersvennootschappen. Die wet moet de artiesten en gebruikers van auteursrechten beter beschermen en de transparantie en organisatie bij de beheersvennootschappen vergroten.

Per beheersvennootschap, representatieve vereniging of organisatie mogen maximum 2 afgevaardigden in het comité zetelen. Voor het IBR en de CBN zijn dit er telkens maximum 3.

Samenstelling

Naast de vaste genodigden, kan het comité ook externe deskundigen of andere 'nuttige' personen op een ver-

gadering vragen. Bovendien hebben de ambtenaren van de Dienst voor de intellectuele Eigendom en van de Controledienst van de vennootschappen voor het beheer van auteursrechten en naburige rechten en de deskundigen die door hen worden aangeduid, het recht om de vergaderingen bij te wonen.

De afgevaardigden van de beheersvennootschappen, de representatieve verenigingen van de debiteurs en de organisaties die de consumenten vertegenwoordigen, kunnen alleen deelnemen aan de vergaderingen die betrekking hebben op de minimumindeling voor het algemeen rekeningstelsel, op de minimuminformatie in de documenten die uitgaan van de beheersvennootschap naar de gebruikers en de rechthebbenden en op de administratieve vereenvoudiging van de inningen.

Vergaderen

Een vertegenwoordiger van de minister bevoegd voor auteursrechten, neemt de voorzittersrol op zich. Hij stelt de agenda van de vergadering op. Die wordt samen met de uitnodiging minstens 15 dagen op voorhand verstuurd. De comitéleden krijgen de documenten met betrekking tot de agendapunten minstens 7 dagen voor de vergadering toegestuurd. De communicatie verloopt per e-mail. Bij dringende of onvoorziene omstandigheden kan van de termijnen worden afgeweken. De voorzitter kan agendapunten toevoegen als daarover consensus bestaat tussen de leden.

Adviezen

Het overlegcomité kan, ongeacht het aantal aanwezigen, advies geven over de punten die op de agenda van de zitting zijn ingeschreven. Om de adviezen aan te nemen, is consensus

vereist. Bij gebrek hieraan herneemt het advies de verschillende standpunten. De vergaderingen van het comité zijn niet openbaar. Voor alle leden en genodigden geldt geheimhouding.

De Dienst voor de Intellectuele Eigendom staat in voor het secretariaat van het comité. De standpunten en de conclusies van de debatten worden in een verslag opgenomen.

Ad-hocwerkgroep

Het overlegcomité kan een *ad-hoc* werkgroep oprichten om bepaalde werken voor te bereiden en een verslag of voorstel te formuleren. Het overlegcomité kiest zelf de personen waarop de werkgroep een beroep kan doen of laat dit over aan de werkgroep zelf. In dit laatste geval moet het comité wel goedkeuring geven tijdens de eerstvolgende vergadering. ■

6 jaar basisopleiding geneeskunde

Wet van 12 mei 2011 tot inperking van de duur van de opleiding geneeskunde (BS 8 juni 2011)

Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking bij het begin van het academisch jaar 2012-2013. Hij is voor de eerste maal van toepassing op de studenten die zijn ingeschreven in het eerste bachelorjaar van het academisch jaar 2012-2013.

Het minimumaantal studiejaren dat de studenten moeten volgen om zich arts te mogen noemen, wordt teruggebracht van zeven naar zes jaar.

Specialisatie

De basisopleiding geneeskunde duurt op dit moment zeven jaar: drie bachelorjaren (eerste cyclus) en vier masterjaren (tweede cyclus). Pas daarna krijgen de studenten de titel van arts, en kunnen ze zich specialiseren. Tenzij het gaat om een specialisatie in de huisartsgeneeskunde. Die opleiding duurt drie jaar en kan al in het laatste masterjaar aangevat worden.

De Raad van State heeft echter geoordeeld dat die uitzonderlijke behandeling discriminatoir is ten opzichte van de andere specialisaties. De andere studenten mogen hun specialisatie immers pas starten na de basisopleiding.

Daarom werd het ministerieel besluit dat de criteria voor de erkenning van huisartsen vastlegt, vernietigd en vervangen door een nieuw besluit dat de bestaande regeling behoudt tot 2017. Daarna zou de huisartsenopleiding pas aangevat kunnen worden na de beëindiging van de basisopleiding.

Ingeperkt

Concreet betekent dit dat de studenten huisartsgeneeskunde in de toekomst geen negen jaar, maar tien jaar zouden moeten studeren. Dat bleek een brug te ver. België is immers het enige Europees land waar de basisopleiding geneeskunde zeven jaar in beslag neemt.

Daarom heeft de federale minister van volksgezondheid een werkgroep opgericht die de inperking van de duur van de opleiding geneeskunde moest bestuderen. Ze was samengesteld uit de Hoge Raad voor geneesherenspecialisten en huisartsen, vertegenwoordigers van de universiteiten en de gemeenschapsministeries voor het hoger onderwijs, en de artsenvakbonden.

De werkgroep heeft unaniem voorgesteld om het aantal studiejaren terug te brengen tot wat gangbaar is in Europa. Vandaar dat de basisopleiding nu ingeperkt wordt tot zes jaar: drie bachelorjaren en drie masterjaren. Op die manier hoeven studenten in de toekomst dus geen tien jaar te studeren om huisarts te worden. ■

Adviesraad van het sociaal strafrecht

Koninklijk besluit van 7 juni 2011 tot vaststelling van de samenstelling en de werking van de Adviesraad van het sociaal strafrecht en betreffende de datum van inwerkingtreding van de artikelen 96, 97 en 98 van het Sociaal Strafwetboek (BS 9 juni 2011)

Koninklijk besluit van 7 juni 2011 tot benoeming van de leden van de Adviesraad van het sociaal strafrecht (BS 9 juni 2011)

Inwerkingtreding

Deze beide KB's treden samen met de bijhorende bepalingen uit het Sociaal Strafwetboek in werking op 9 juni 2011.

De leden van de Adviesraad van het sociaal strafrecht zijn benoemd. Met de nakende inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek is dat een must. Verder regelt de Koning ook de samenstelling en de werking van dit adviesorgaan.

Adviesraad

Ongeveer een jaar geleden heeft de wetgever de laatste hand gelegd aan het Sociaal Strafwetboek. Het resultaat is een vereenvoudigd sociaal strafrecht met meer gediversifieerde sancties die beter aangepast zijn aan de ernst van de inbreuken. Deze codificatie is dan ook een belangrijk hulpmiddel in de strijd tegen sociale fraude.

Bij de toepassing van dit nieuwe wetboek vervult de Adviesraad van het sociaal strafrecht een belangrijke rol. De raad brengt advies uit over de toepassing van het sociaal strafrecht, over de integratie van bestaande en nieuwe wetbepalingen in het wetboek, en over de ontwerpen van uitvoeringsbesluiten. Hij maakt ook studies, waakt over de coherentie van de regeling, en coördineert de opstelling van het jaarverslag.

1 juli 2011

Na een jaar is de cirkel rond: een eerste KB zorgt voor de benoeming van de leden van de raad, een tweede KB regelt de samenstelling en de werking van het orgaan.

Niets te vroeg, zo blijkt uit de aanhef van het tweede besluit. De adviesraad moet namelijk operationeel zijn vóór de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek. De raad is immers bevoegd om op vraag van de Koning adviezen te verstrekken

over de uitvoeringsbesluiten bij het wetboek. De datum van inwerkingtreding is in principe vastgepind op 1 juli 2011, tenzij de Koning hiervan afwijkt.

Samenstelling

De Adviesraad van het sociaal strafrecht bestaat uit achttien leden die de fod werkgelegenheid, de fod justitie, de fod sociale zekerheid, de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, de Rijksdienst voor sociale zekerheid, het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen, de Sociale inlichtingen- en opsporingsdienst, de rechtelijke orde en de academische wereld vertegenwoordigen. De leden worden aangewezen op basis van hun ervaring of hun bijzondere kennis van de materie.

Verder geldt volgende regeling:

- Een lid van een ministerieel kabinet mag niet als lid worden aangewezen.
- De raad wordt voorgezeten door een voorzitter en een vice-voorzitter die tot een verschillend taalstelsel behoren. Ze worden gekozen uit de leden en kunnen zich laten bijstaan door meerdere leden van de raad.
- Een secretaris en twee adjunct-secretarissen worden gekozen uit de leden die de fod justitie, de fod werkgelegenheid, en de fod sociale zekerheid vertegenwoordigen.
- De voorzitter, de vice-voorzitter, de secretaris, de adjunct-secretarissen en de andere leden worden voor vier jaar benoemd. Hun mandaat kan worden hernieuwd. De taalpariteit en de evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in de organen worden gerespecteerd.
- Wanneer een lid overlijdt of ontslag neemt, wordt hij vervangen door

de overheid die hem heeft benoemd. Het plaatsvervangende lid voltooit het mandaat.

- De raad kan zich laten bijstaan door deskundigen die niet behoren tot de leden.

Adviezen

De raad geeft advies binnen de zestig dagen, te rekenen vanaf de datum van ontvangst van het volledige dossier van de aanvraag. Bij dringende noodzakelijkheid of in speciaal gemotiveerde omstandigheden kan die termijn tot tien dagen herleid worden. Omgekeerd is een verlenging (door de minister van justitie) met dertig dagen mogelijk als de aanvraag erg belangrijk of ingewikkeld is.

Bij dringende noodzakelijkheid of in speciaal gemotiveerde omstandigheden kan het advies uitgebracht worden volgens een schriftelijke procedure onder de leden. Een huishoudelijk reglement moet alles in goede banen leiden.

Stemming

De adviesraad vergadert minstens één keer per kwartaal. Het aanwezigheidsquorum wordt vastgelegd op de helft van de leden. Het stemmingsquorum ligt op de meerderheid van de aanwezige leden. Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend.

Wordt het aanwezigheidsquorum niet bereikt, dan kan op korte termijn (en minstens 24 uur na de vergadering) een nieuwe vergadering bijeengeroepen worden om over dezelfde agenda te beraadslagen. Bij gemotiveerde dringende noodzakelijkheid kan die termijn worden ingekort. Bij een nieuwe bijeenroeping kan op geldige wijze worden beraadslaagd, ongeacht het aantal aanwezige leden.

Vergoeding

Voor zover ze niet tot een overheidsdienst, een openbare instelling of de rechterlijke orde behoren, ontvangen de leden en de deskundigen:

- een presentiegeld van 37,18 euro per zittingsdag (van minstens drie uren). Dit bedrag wordt geïndexeerd.
- voor vergaderingen buiten hun administratieve standplaats: de terugbetaling van hun reiskosten (KB 18 januari 1965) en een vergoeding voor

hun verblijfkosten (KB 24 december 1964).

Hiervoor worden de leden van de adviesraad en de deskundigen gelijkgesteld met de ambtenaren van niveau A3.

De voorzitter die niet behoort tot een overheidsdienst, een openbare instelling met een voltijdse tewerkstelling of de rechterlijke orde, ontvangt een jaarlijkse toelage van 900,- euro. Maar ze is niet verenigbaar met de presentiegelden.

De mobiliteitsregeling voor de wedden van het personeel van de ministeries geldt ook voor deze toelage. Ze wordt geïndexeerd. ■

Steun voor zonne-energie en biovergisting

Decreet van 6 mei 2011 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (BS 10 juni 2011)

Inwerkingtreding

Het wijzigingsdecreet treedt bij zijn publicatie op 10 juni 2011 onmiddellijk in werking.

De Vlaamse overheid beperkt de subsidies voor zonne-energie, zeker voor grote installaties. Energie uit biovergisting en uit warmtekracht kan dan weer rekenen op meer steun. De steunverlaging of steunverhoging gaat onmiddellijk in. Deze en nog andere aanpassingen komen er na een tussentijdse evaluatie van de energiereglementering.

Meer of minder minimumsteun

In Vlaanderen wordt de productie van groene stroom ondersteund met groenestroomcertificaten (GSC's) en warmtekrachtcertificaten (WKC's). Per megawattuur geproduceerde elektriciteit krijgt de producent een certificaat. Dat kan hij verkopen tegen de marktprijs. Omdat de marktprijs nogal fluctueert, bepaalt het Energiedecreet dat de leverancier een minimumprijs moet garanderen voor de meeste certificaten. Het decreet legt de minimumsteun per technologie vast. Het wijzigingsdecreet verlaagt die minimumsteun voor waterkracht-, getijden- en golfslagenergie, en aardwarmte.

Het verhoogt dan weer de steun voor windenergie en energie uit biomassa.

Het decreet voert bovendien specifieke, hoge steunbedragen in voor de vergisting van landbouw- en tuinbouwgerelateerde stromen en voor de vergisting van compost.

Minder steun voor zonne-energie

De minimumsteun voor zonne-energie wordt versneld afgebouwd.

Bij grote installaties met een piekvermogen van meer dan 250 kW daalt de steun het snelst: van 330,- euro voor installaties die tussen 1 januari en 30 juni 2011 in gebruik worden genomen, tot 90,- euro voor de installaties die na 31 december 2011 in gebruik worden genomen.

Voor kleinere installaties verloopt de afbouw geleidelijker: van 330,- euro tot eind juni 2011, tot 90,- euro na 31 december 2015.

Immers, de Vlaamse overheid wil wel steun geven aan duurzame installaties 'voor eigen gebruik', maar niet aan grootschalige 'zonnepanelenplantages' of 'beleggersparken'.

Minder steun voor omgebouwde steenkoolcentrales

Kolencentrales waar wordt bijgestookt met hernieuwbare energiebronnen krijgen voor die bijstook groenestroomcertificaten. In centrales van meer dan 50 MW komt nog slechts 50% van de certificaten in aanmerking voor de certificatenverplichting. Als de centrale meer dan 60% biomassa bijstookt, zal tot 60%, nog slechts de helft van de certificaten aanvaard worden voor de certificatenverplichting. Daarboven komen alle certificaten in aanmerking voor de certificatenverplichting.

Voor de centrale van Electrabel in Rodenhuijze wordt er een afwijking ingebouwd. Bij omgebouwde kolen-

centrales die op 1 januari 2011 bestonden en die geen kolen meer verstoken, wordt het aantal certificaten dat in aanmerking komt voor de certificatenverplichting slechts met 11% verminderd. Dit percentage kan tot 30 april 2012 niet verhoogd worden. Zo niet, moet de Vlaamse overheid de schade van de producent vergoeden.

Hogere minimumsteun voor WKC's

De minimumsteun voor warmtekrachtcertificaten stijgt van 27,- euro per overgedragen certificaat, naar 31,- euro voor de installaties die in 2012 of later worden in gebruik genomen. Terzelfder tijd worden de quota voor het aantal in te leveren certificaten opgetrokken, waardoor ook de marktprijs zal stijgen.

Duur van de minimumsteun

Groenestroomcertificaten voor zonne-energie worden enkel aanvaard voor de certificatenverplichting als de installatie nog minimumsteun geniet. Dus gedurende 15 of 20 jaar. Daarna niet meer.

De verplichte minimumsteun duurt in de regel 10 jaar (met uitzondering van installaties voor de productie van zonne-energie). Nieuwe en bestaande installaties voor gft-vergisting met nacompostering hebben echter recht op minimumsteun gedurende 20 jaar.

Geen kunstmatig opsplitsen van zonne-energieinstallaties

Installaties voor de productie van zonne-energie die na 1 juli 2011 in dienst worden genomen op een plaats waar er al een andere installatie voor de productie van zonne-energie staat, geven geen recht meer op groenestroomcertificaten voor de certificatenverplichting. Tenzij de uitbreiding minstens 3 jaar na de vorige installatie plaats vindt en de installatie na de uitbreiding een piekvermogen heeft van meer dan 10 kW. De Vlaamse overheid wil zo vermijden dat installaties kunstmatig

worden opgesplitst om meer subsidies te kunnen vangen.

Informatie over de reële kostprijs

De energieleveranciers moeten voortaan informatie geven over de kosten

die zij werkelijk maakten per ingeleverd groenestroom- of warmtekrachtcertificaat. De Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Energiemarkt (Vreg) zal die informatie bekendmaken op haar website. De elektrici-

teitsafnemers zullen dus zelf kunnen checken of hun leveranciers een correcte prijs hebben aangerekend voor de groene stroom. ■

Tweedehandskeuring auto's

Koninklijk besluit van 1 juni 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 15 maart 1968 houdende algemeen reglement op de technische eisen waaraan de auto's, hun aanhangwagens, hun onderdelen en hun veiligheidstoebehoren moeten voldoen (BS 15 juni 2011)

Inwerkingtreding

Dit KB treedt in werking op 14 augustus 2011.

Op vraag van Europa wijzigt dit koninklijk besluit de regels voor de tweedehandskeuring van voertuigen. Deze keuring wordt vanaf 14 augustus 2011 beperkt tot een 'visuele keuring' van de technische staat van het voertuig. Dit op voorwaarde dat het voertuig minder dan twee maanden ervoor met succes een periodieke keuring onderging (groen keuringsbewijs).

Wanneer het voertuig twee maanden vóórdat het verkocht wordt, met succes een volledige periodieke keuring heeft doorstaan (groen keuringsbewijs) en sedert die laatste keuring weinig werd gebruikt, mag verondersteld worden dat dit voertuig nog in goede staat is. Het is dan ook niet nodig om vóór de inschrijving op naam van een andere titularis, alle punten in de nieuwe bijlage 41 opnieuw te keuren.

Het voertuig zal dan enkel een visuele keuring moeten ondergaan. Bij deze visuele keuring gaat men na of het voertuig sinds de afgifte van het laatste keuringsbewijs geen schade heeft geleden. Bij deze visuele keuring moet de controleur niet alleen naar de punten kijken, maar ook, indien nodig, de

punten bedienen, het geluid beoordelen of andere geschikte controlemethoden toepassen zonder apparatuur te gebruiken.

Omwille van de veiligheid zal bij de visuele keuring ook altijd het remsysteem van het voertuig worden gekeurd, met behulp van geschikte technische apparatuur (remmentestbank, enz.). Een eenvoudige visuele keuring laat immers niet toe om na te gaan of de remmen op twee maanden geen schade hebben opgelopen (bijvoorbeeld kromgetrokken remmen door een te plots remmen of beschadigd wegdek; het remsysteem is ook niet altijd zichtbaar of gemakkelijk toegankelijk).

Als bij de visuele keuring of bij de keuring van het remsysteem een technisch gebrek of een tekortkoming wordt vastgesteld, dan wordt het voertuig onmiddellijk onderworpen aan een volledige keuring volgens de nieuwe bijlage 41.

Aangezien het niet meer om een volledige keuring gaat, wordt er bij de visuele keuring geen nieuw keuringsbewijs afgeleverd, maar een document met als opschrift 'Visuele keuring van

het voertuig'. Daarop staan dezelfde gegevens als op het keuringsbewijs, op uitzondering van de vervaldatum van het keuringsbewijs. Het document moet ook altijd de voorziene uiterste datum voor de volgende periodieke keuring vermelden. De 'Visuele keuring van het voertuig' moet altijd het laatste keuringsbewijs vergezellen.

Dit KB wijzigt ook de periodiciteit waarmee personenvoertuigen (categorie M1) aan de keuring zijn onderworpen, wanneer het voertuig op naam van een andere titularis wordt ingeschreven.

Net zoals de 'nieuwe voertuigen' worden de 'tweedehandsvoertuigen' niet jaarlijks, maar slechts tweejaarlijks gekeurd, als ze voldoen aan volgende cumulatieve voorwaarden:

- tijdig voor keuring worden voorgeleden;
- afgifte van een groen keuringsbewijs;
- kilometerstand niet boven 100.000 kilometer;
- en niet ouder dan 6 jaar.

De nieuwe periodiciteit hangt af van de leeftijd van het voertuig op het moment van de controle:

- als het voertuig 4 jaar oud was bij de laatste periodieke controle, dan moet het één jaar later opnieuw aangeboden worden voor een periodieke controle, en daarna elk jaar of elke 2 jaar;
 - als het voertuig nog geen 4 jaar oud was bij de laatste periodieke controle, dan moet het aangeboden worden voor een periodieke controle als het 4 jaar wordt, en daarna elk jaar of elke 2 jaar.
-

GRONDWETTELIJK HOF

27 januari 2011

Voorzitter: M. Bossuyt en R. Henneuse
 Rechter: E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Snappe en P. Nihoul
 Advocaten: K. Decock loco S. Ronse

Gerechtigd recht – bevoegdheid van de rechtscolleges – vrederechter – geschillen betreffende onderhoudsuitkeringen – territoriale bevoegdheid – rechter van de woonplaats van de eiser of onderhoudsgerechtigde

De vorderingen betreffende de uitkeringen tot onderhoud, bedoeld in artikel 591, 7° Ger.W., worden gebracht voor de rechter van de woonplaats van de eiser. Het Grondwettelijk Hof oordeelt dat artikel 626 Ger.W de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt in de interpretatie dat met ‘de eiser’ enkel de onderhoudsgerechtigde is bedoeld.

GwH 27 januari 2011, nr. 2011/11, NjW 2011, 455.

[...]

In zake: de prejudiciële vraag betreffende artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door de Vrederechter van het tweede kanton Kortrijk.

[...]

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 30 maart 2010 in zake Philippe Compennolle tegen Ann-Lisbeth De Zegher en Laurens Compennolle, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 6 april 2010, heeft de Vrederechter van het tweede kanton Kortrijk de volgende prejudiciële vraag gesteld:

“Schendt artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek het gelijkheidsbeginsel uitgedrukt in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, wanneer het wordt toegepast in die zin dat de rechter van de woonplaats van de onderhoudsgerechtigde wel territoriaal bevoegd is om kennis te nemen van een vordering tot toekenning of aanpassing van een in artikel 591, 7° van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde onderhoudsbijdrage, terwijl de rechter van de woonplaats van de onderhoudsplichtige territoriaal niet bevoegd is om kennis te nemen van een vordering tot afschaffing of aanpassing van een in artikel 591, 7° van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde onderhoudsbijdrage?”.

[...]

III. In rechte

[...]

B.1. Krachtens artikel 591, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek neemt de vrederechter, ongeacht het bedrag van de vordering, kennis van de geschillen betreffende uitkeringen tot onderhoud.

Artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt de territoriale bevoegdheid van de vrederechter:

“De vorderingen betreffende de uitkeringen tot onderhoud, bedoeld in artikel 591, 7°, kunnen worden gebracht voor de rechter van de woonplaats van de eiser”.

B.2. Volgens de verwijzende rechter wordt met “de eiser” de onderhoudsgerechtigde bedoeld en kan de onderhoudsplichtige die een afschaffing of vermindering van de uitkering vordert, niet als “de eiser” in de zin van artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek worden beschouwd.

De prejudiciële vraag strekt ertoe van het Hof te vernemen of die bepaling, aldus geïnterpreteerd, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt doordat de onderhoudsgerechtigden een vordering betreffende de onderhoudsuitkeringen voor de rechter van hun woonplaats kunnen instellen, terwijl de onderhoudsplichtigen dat niet zouden kunnen.

B.3. Artikel 10 van de wet van 19 maart 2010 tot bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen heeft artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek aangevuld met de volgende zinsnede: “de vorderingen strekkende tot de verlaging of de opheffing van deze uitkeringen uitgezonderd”.

Die aanvulling strekt ertoe, zo blijkt uit de parlementaire voorbereiding, “een einde [te maken] aan de heersende controverse in de rechtspraak [...], waarbij sommige beslissingen gesteund worden op de ratio legis van artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek, namelijk de bescherming van de onderhoudsgerechtigde, maar andere stellen dat de keuze van de territoriaal bevoegde rechter welke door artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek aan de eiser wordt verleend om een vordering met betrekking tot een onderhoudsuitkering in te stellen, ook geldt wanneer het de verlaging of opheffing van de uitkering betreft” (Parl.St., Kamer, 2008-2009, DOC 52-0899/004, pp. 4-5).

De wetgever geeft met die aanvulling te kennen dat het begrip “eiser” in zijn gebruikelijke betekenis moet worden begrepen, maar ook dat de onderhoudsplichtige, wanneer hij als eiser optreedt, door een verlaging of de opheffing van de uitkering te vorderen, zijn vordering niet voor de rechter van zijn woonplaats kan instellen.

De wet van 19 maart 2010 is op 1 augustus 2010 in werking getreden, maar is slechts van

toepassing op de na die datum ingeleide vorderingen (artikel 17). Zij heeft derhalve geen weerslag op de vordering die voor de verwijzende rechter werd ingeleid.

B.4. De regeling van de territoriale bevoegdheid van de rechtbanken behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever. Het Hof zou een dergelijke regeling slechts strijdig kunnen bevinden met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet indien het verschil in behandeling dat uit die regeling voortvloeit, een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken personen met zich zou meebrengen.

B.5. Bij het regelen van de territoriale bevoegdheid voor geschillen betreffende onderhoudsuitkeringen, heeft de wetgever “de voorkeur gegeven aan de rechter van de woonplaats van eiser. Die magistraat kent de toestand van de behoeftige het best. Bovendien kan de behoeftige met die keuze het geschil aanhangig maken bij een rechtbank waarvan de bevoegdheid vaststaat en die dichtbij zijn woonplaats is gelegen, zonder zich aan de kosten bloot te stellen welke voortvloeien uit een geding, dat in een heel andere streek van het land moet worden gevoerd” (Parl.St., Kamer, 1950-1951, nr. 582, p. 2).

B.6. Door aldus de voorkeur te geven aan de vrederechter van de woonplaats van de onderhoudsgerechtigde, die zich vaak in een sociaaleconomisch zwakkere positie bevindt dan de onderhoudsplichtige, heeft de wetgever niet op onevenredige wijze afbreuk gedaan aan de rechten van de onderhoudsplichtige die een afschaffing of vermindering van de uitkering wenst te vorderen. Gewis zou het inleiden van die vordering voor de vrederechter van zijn eigen woonplaats voor hem een voordeliger keuze zijn, maar de voorkeur van de wetgever voor een andere territoriaal bevoegde vrederechter houdt geen buitensporige belemmering in van zijn recht op toegang tot de rechter.

B.7. De prejudiciële vraag dient ontkenkend te worden beantwoord.

OM DEZE REDENEN,
 HET HOF,

zegt voor recht:

Artikel 626 van het Gerechtelijk Wetboek, geïnterpreteerd in die zin dat met “de eiser” enkel de onderhoudsgerechtigde is bedoeld, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

[...]

Bevoegde rechtbank bij geschillen over onderhoudsuitkeringen

Volgens artikel 626 Ger.W. worden de vorderingen betreffende de uitkeringen tot onderhoud, bedoeld in artikel 591, 7° Ger.W., gebracht voor de rechter van de woon-

plaats van de eiser. Er heerste onenigheid over de inhoud die van de term 'eiser' in artikel 626 Ger.W. De relevantie van de discussie is weggeëbd door artikel 10 van de wet van 19 maart 2010 dat de voorkeur geeft aan de rechter van de woonplaats van de alimentatiegerechtigde. De ratio legis van artikel 626 Ger.W. is de bescherming van de schuldeiser van het onderhoudsgeld omdat die partij wordt geacht de sociaaleconomisch zwakste te zijn. Het is de woonplaats van de onderhoudsgerechtigde die determinerend is voor de territoriale bevoegdheid van de vrederechter, ook al is hij verwerende partij in het geding (E. STOOP, "Parameters en een commissie": de Belgische oplossing om betalen voor je kind objectiever te maken", Ad Rem 2010, afl. 3, (38) 42).

Het Grondwettelijk Hof oordeelt dat de regeling van de territoriale bevoegdheid van de hoven en rechtbanken behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever. Het onderscheid tussen onderhoudsgerechtigde en onderhoudsplichtige in artikel 626 Ger.W. schendt het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel niet. De wetgever doet niet op onevenredige wijze afbreuk aan de rechten van de onderhoudsgerechtigden doordat zij een vordering betreffende de onderhoudsuitkeringen voor de rechter van hun woonplaats kunnen instellen, terwijl de onderhoudsplichtigen dat niet zouden kunnen. Deze regeling houdt geen buitensporige belemmering in van het recht op toegang tot de rechter van de onderhoudsplichtige.

AV

GRONDWETTELIJK HOF

3 februari 2011

Voorzitter: M. Bossuyt en R. Henneuse
Raadsheren: E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels en P. Nihoul
Advocaten: B. Westerlinck, C. Ruymaekers

Fiscaal recht – inroepbaarheid van de aangifte inkomstenbelastingen in het kader van de vordering tot schadevergoeding lastens de overheid wanneer de vergoeding afhangt van het bedrag van de winst of de inkomsten – beoordelingsbevoegdheid rechter – schending art. 16 Gw.

Twee personen die een fruitteeltbedrijf uitbaten, worden onteigend. De onteigenaar berekende de onteigeningsvergoeding op basis van de fiscale berekeningsnota's voor de drie jaren voorafgaand aan de onteigening. Artikel 331 WIB 1992 bepaalt dat de aangifte in de inkomstenbelastingen tegen

de belastingplichtigen in te roepen zijn voor de vaststelling van de schadevergoedingen die zij voor een rechtsmacht vorderen lasten de in de wet bepaalde overheden wanneer het bedrag van de vergoedingen rechtstreeks of onrechtstreeks afhangt van het bedrag van hun winsten of inkomsten. In een tweede lid stelt artikel 331 voorts dat de belastingadministratie onteigen is van het beroepsgeheim voor de toepassing van dit artikel en gehouden is om aan de met de betwisting belaste rechtsmacht aanslagbiljetten te verstrekken over de laatste drie jaar die de schade waarvoor herstel wordt gevraagd voorafgaan. De onteigenden zijn evenwel van oordeel dat de vergoeding die op basis van deze berekeningsnota's is vastgesteld geen billijke schadevergoeding vormt, zoals hen nochtans is gewaarborgd in artikel 16 Gw. Als fruitteeltbedrijf werden de inkomsten in de aangifte immers berekend op forfaitaire basis. De loutere berekening op basis van een gemiddelde houdt geen rekening met schommelingen van de inkomsten. De rechtbank die over de onteigeningsbeslissing moest oordelen stelde ter zake artikel 331 WIB 1992 een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof. Het Grondwettelijk Hof oordeelt dat artikel 16 Gw. inderdaad geschonden is wanneer artikel 331 WIB 1992 de rechter elke beoordelingsbevoegdheid ontzegt om bij de berekening van de onteigeningsvergoeding, wat de gedeelde inkomsten betreft, eveneens andere criteria in aanmerking te nemen dan die welke het artikel vermeldt.

GwH 3 februari 2011, nr. 2011/18, NJW 2011, 456.

[...]

In zake: de prejudiciële vragen betreffende artikel 331 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde.

[...]

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij vonnis van 12 maart 2010 in zake Wim Bogaert en Martine Van Gysel tegen de "Maatschappij voor Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied", waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 22 maart 2010, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde de volgende prejudiciële vragen gesteld:

1. "Schendt artikel 331 WIB/92, geïnterpreteerd in de zin dat de gevorderde vergoeding, die rechtstreeks of onrechtstreeks afhankelijk is van het bedrag van de winsten of de inkomsten van de onteigende, uitsluitend mag worden berekend op basis van de aanslagbiljetten over de laatste drie jaar die de onteigening voorafgaan, ook wanneer het inkomen van de onteigende – hier een landbouwer/fruittelers

– in gezegde jaren forfaitair werd vastgesteld, artikel 16 van de Grondwet, die een integrale, nauwkeurige en juiste schadeloosstelling van de onteigende voorschrijft en, in samenlezing met het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vervatte gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel, artikel 1 van het Aanvullend protocol van 20 maart 1952 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden ?";

2. "Schendt artikel 331 WIB/92, geïnterpreteerd in de zin dat de gevorderde vergoeding, die rechtstreeks of onrechtstreeks afhankelijk is van het bedrag van de winsten of de inkomsten van de onteigende, uitsluitend mag worden berekend op basis van de aanslagbiljetten over de laatste drie jaar die de onteigening voorafgaan, ook wanneer het inkomen van de onteigende – hier een landbouwer/fruittelers – aan manifeste cycli onderhevig is en dus zonder rekening te houden met een toekomstige evolutie van de winsten of de inkomsten van de onteigende, artikel 16 van de Grondwet, die een integrale, nauwkeurige en juiste schadeloosstelling van de onteigende voorschrijft en, in samenlezing met het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vervatte gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel, artikel 1 van het Aanvullend protocol van 20 maart 1952 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden ?".

[...]

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Voor de verwijzende rechter vorderen Wim Bogaert en Martine Van Gysel, onteigenden, de herziening van de onteigeningsvergoeding voor inkomstenverlies. De onteigenaar berekende dat verlies op basis van de fiscale berekeningsnota's voor de jaren 2002, 2003 en 2004.

De onteigenden zijn van oordeel dat de aldus berekende vergoeding in strijd is met het grondwettelijk gewaarborgde recht op een billijke schadeloosstelling. Zij wijzen erop dat de aangifte van de inkomsten van een tuinbouwbedrijf op forfaitaire basis gebeurt en dat de loutere berekening op basis van een gemiddelde geen rekening houdt met de schommelingen van de inkomsten die, gelet op de omstandigheden, stijgend of dalend kunnen zijn. Volgens de onteigenden moet bij de berekening van de vergoeding het daadwerkelijk geleden inkomstenverlies *in concreto* worden becijferd.

De onteigenaar verwijst naar de arresten van het Hof van Cassatie van 13 april 1972 en 22 maart 1991. Daaruit leidt hij af dat de vaststelling van het inkomstenverlies overeenkomstig artikel 331 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (hierna: WIB 1992) een onweerlegbaar vermoeden schept en dus geen tegenbewijs toelaat.

Na vastgesteld te hebben dat de draagwijdte van artikel 331 van het WIB 1992 in de rechtspraak en in de rechtsleer omstreden is, stelt de verwijzende rechter de voormelde prejudiciële vragen.

III. In rechte

[...]

B.1. De prejudiciële vragen hebben betrekking op artikel 331 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (hierna: WIB 1992), dat bepaalt:

“De aangiften inzake personenbelasting, vennootschapsbelasting of belasting van niet-inwoners zijn tegen de belastingplichtigen in te roepen voor de vaststelling van de vergeldingen of schadevergoedingen die zij voor om het even welke rechtsmacht vorderen van de Staat, de Gemeenschappen, de Gewesten, de provincies, de agglomeraties, de federaties van gemeenten, de gemeenten en andere Belgische openbare inrichtingen of instellingen, wanneer het bedrag van die vergeldingen of schadevergoedingen rechtstreeks of onrechtstreeks afhangt van het bedrag van hun winst of inkomsten.

Voor de toepassing van dit artikel is de administratie der belastingen ontheven van het beroepsgeheim en gehouden aan de met de betwisting belaste rechtsmacht aanslagbiljetten of een attest van niet-belastbaarheid te verstrekken over de laatste drie jaren die de schade waarvoor herstel wordt gevraagd voorafgaan.

Voor de toepassing van dit artikel wordt geen rekening gehouden met inkomstenwijzigingen welke door de belastingplichtige na het schadeverwekkend feit spontaan werden gedaan”.

B.2.1. Het Hof wordt ondervraagd over de bestaanbaarheid van de eerste twee leden van die bepaling met artikel 16 van de Grondwet en met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten de mens, wanneer de in het geding zijnde bepalingen in die zin worden geïnterpreteerd dat de vergoeding, die rechtstreeks of onrechtstreeks afhangt van het bedrag van de winsten of de inkomsten van de onteigende, uitsluitend mag worden berekend op basis van de aanslagbiljetten over de laatste drie jaren die de onteigening voorafgaan, ook wanneer het inkomen van de onteigende in die jaren forfaitair werd vastgesteld (eerste prejudiciële vraag) en ook wanneer dat inkomen aan manifeste cycli onderhevig is, zodat geen rekening wordt gehouden met de toekomstige evolutie van de winsten of de inkomsten van de onteigende (tweede prejudiciële vraag).

B.2.2. De verwijzende rechter verwijst tevens naar de eerste drie leden van artikel 342, § 1, van het WIB 1992, die bepalen:

“Bij gebreke van bewijskrachtige gegevens, geleverd door de belanghebbenden, hetzij door de administratie, worden de in artikel 23, § 1, 1° en 2° vermelde winst of baten voor elke belastingplichtige bepaald naar de normale winst of baten van ten minste drie soortgelijke belastingplichtigen en met inachtneming, volgens het geval, van het aangewende kapitaal, van de omzet, van het aantal werklieden, van de benuttigde drijfkracht, van de huurwaarde van in bedrijf genomen gronden, alsmede van alle andere nuttige inlichtingen.

De administratie kan te dien einde, in overleg met de betrokken beroepsgroeperingen, forfaitaire grondslagen van aanslag vaststellen.

De in vorig lid bedoelde forfaitaire grondslagen van aanslag mogen vastgesteld worden voor drie opeenvolgende aanslagjaren”.

Ofschoon die bepalingen niet ter toetsing zijn voorgelegd, kan het Hof ermee rekening houden bij het onderzoek van de prejudiciële vragen.

B.2.3. Gelet op hun samenhang, onderzoekt het Hof de twee prejudiciële vragen samen.

B.3.1. Artikel 16 van de Grondwet bepaalt:

“Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet dan ten algemene nutte, in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald en tegen billijke en voorafgaande schadeloosstelling”.

Artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt:

“Alle natuurlijke of rechtspersonen hebben recht op het ongestoord genot van hun eigendom. Niemand zal van zijn eigendom worden beroofd behalve in het algemeen belang en met inachtneming van de voorwaarden neergelegd in de wet en in de algemene beginselen van het internationaal recht.

De voorgaande bepalingen zullen echter op geen enkele wijze het recht aantasten dat een Staat heeft om die wetten toe te passen welke hij noodzakelijk oordeelt om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen en boeten te verzekeren”.

B.3.2. Een billijke schadeloosstelling in de zin van artikel 16 van de Grondwet vereist in beginsel een integraal herstel van het geleden nadeel.

B.4.1. Artikel 331 van het WIB 1992 werd in zijn oorspronkelijke versie ingevoerd bij de wet van 8 maart 1951 ten gevolge van het aannemen van een amendement dat ertoe strekte “de oprechtheid van de fiscale aangiften van de belastingplichtigen te verzekeren” (*Parl.St.*, Kamer, 1950-1951, nr. 160, p. 25).

Vóór de coördinatie van het Wetboek van de inkomstenbelastingen in 1992 was het hui-

dige artikel 331 als artikel 239 van het WIB opgenomen.

B.4.2. In de parlementaire voorbereiding van artikel 28 van de voormelde wet van 8 maart 1951 (thans artikel 331 van het WIB 1992) wordt uiteengezet:

“Volgens deze nieuwe bepaling zal de belastingaangifte kunnen tegengeworpen worden aan de belastingplichtige, wanneer hij aan de openbare machten vergoedingen of schadeloosstellingen vraagt waarvan het bedrag afhangt van de hoegrootheid van het bedrijfsinkomen. Daartoe ontslaat zij het bestuur van belastingen van het beroepsgeheim, wanneer dit bestuur gevraagd wordt om kohieruittreksels of attesten van niet-belastbaarheid voor de laatste drie jaren vóór het schadegeval waarvoor vergoeding wordt gevraagd [...]” (*Parl.St.*, Senaat, 1950-1951, nr. 162, pp. 47-48).

B.5. Krachtens de in het geding zijnde bepalingen zijn de aangiften in de inkomstenbelastingen tegenstelbaar aan de belastingplichtigen voor het bepalen van de vergeldingen en de schadevergoedingen die zij van de in die bepalingen vermelde overheden vorderen, wanneer het bedrag van die vergeldingen of vergoedingen – te dezen een onteigeningsvergoeding – rechtstreeks of onrechtstreeks afhangt van het bedrag van hun winst of inkomsten (artikel 331, eerste lid). In dat geval is de fiscale administratie van het beroepsgeheim ontheven en dient zij de aanslagbiljetten of een attest van niet-belastbaarheid over de laatste drie jaren die aan de schade waarvoor herstel wordt gevraagd voorafgaan, aan de rechter te verstrekken (artikel 331, tweede lid).

B.6.1. In de interpretatie van de verwijzende rechter zou uit de in het geding zijnde bepalingen voortvloeien dat de rechter, om het bedrag van de onteigeningsvergoeding – wat de winstderving betreft – vast te stellen, zich uitsluitend zou dienen te baseren op de aanslagbiljetten over de drie jaren die de onteigening voorafgaan, ook wanneer het inkomen van de onteigende in die referentieperiode forfaitair werd vastgesteld en ook wanneer dat inkomen aan manifeste cycli onderhevig is.

In die interpretatie zou de rechter niet vermogen rekening te houden met de inkomsten voor andere jaren dan de drie jaren die de onteigening voorafgaan; hij zou de onteigeningsvergoeding, wat de gedeerde inkomsten betreft, uitsluitend op basis van de aanslagbiljetten van die referentieperiode mogen berekenen en hij zou geen rekening mogen houden met voldoende zekere toekomstige evoluties van het inkomen van de onteigende. De in het geding zijnde bepalingen zouden aldus een onweerlegbaar vermoeden instellen.

B.6.2. Uit de toepassing van de in het geding zijnde bepalingen, aldus geïnterpreteerd, volgt niet noodzakelijk dat de op die basis berekende onteigeningsvergoeding niet zou beantwoorden aan de vereisten van artikel 16

van de Grondwet. De berekening van de onteigeningsvergoeding op basis van de in artikel 331 van het WIB 1992 bedoelde referentieperiode leidt immers in de regel tot een billijke schadeloosstelling, inzonderheid wanneer de inkomsten van de onteigende een vrij stabiel en voorspelbaar karakter hebben.

B.6.3. Wanneer bepaalde categorieën van belastingplichtigen, overeenkomstig de geldende regelgeving, ervoor opteren op een forfaitaire grondslag te worden belast in plaats van te kiezen voor de aangifte van hun werkelijke inkomsten, is er van een oogmerk van fiscale fraude in beginsel geen sprake. Welnu, de in het geding zijnde bepalingen strekken in eerste instantie ertoe onoprechte belastingaangiften te ontraden.

In dat verband bepaalt artikel 342, § 1, van het WIB 1992 dat de fiscale administratie, in overleg met de betrokken beroepsgroeperingen, forfaitaire grondslagen van aanslag kan vaststellen (tweede lid) en dat die forfaitaire grondslagen van aanslag voor drie opeenvolgende jaren mogen worden vastgesteld (derde lid).

B.6.4. Wanneer de inkomsten van de onteigende een onzeker en fluctuerend karakter hebben, zodat zij van jaar tot jaar aanzienlijk kunnen verschillen, kan de toepassing van de in het geding zijnde bepalingen, zoals geïnterpreteerd door de verwijzende rechter, ertoe leiden dat de onteigeningsvergoeding, wat de gederfde inkomsten betreft, in voorkomend geval niet beantwoordt aan het vereiste van een in beginsel integraal herstel van het geleden nadeel dat door artikel 16 van de Grondwet wordt gewaarborgd. Dat zou het geval zijn wanneer de inkomsten van de onteigende, over een langere periode beschouwd, in werkelijkheid doorgaans aanzienlijk hoger zijn dan uit de aangiften over de laatste drie jaren blijkt, doordat ten gevolge van bijzondere omstandigheden de inkomsten in die referentieperiode aanzienlijk lager zijn uitgevallen.

B.6.5. In de interpretatie die de verwijzende rechter eraan geeft, is artikel 331 van het WIB 1992 niet bestaanbaar met artikel 16 van de Grondwet, in zoverre het de rechter elke beoordelingsbevoegdheid ontzegt om bij het berekenen van de onteigeningsvergoeding, wat de gederfde inkomsten betreft, eveneens rekening te houden met andere criteria dan die welke in de in het geding zijnde bepalingen zijn vermeld.

B.6.6. De toetsing van de in het geding zijnde bepalingen, zoals geïnterpreteerd door de verwijzende rechter, aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, leidt niet tot een ander besluit.

B.6.7. In die interpretatie dienen de prejudiciële vragen bevestigend te worden beantwoord.

B.7.1. De in het geding zijnde bepalingen kunnen evenwel anders worden geïnterpreteerd. Noch uit de bewoordingen van artikel 331 van

het WIB 1992, noch uit de parlementaire voorbereiding van de oorspronkelijke versie ervan, kan worden afgeleid dat de rechter over geen enkele beoordelingsbevoegdheid zou beschikken om, voor het vaststellen van de onteigeningsvergoeding, wat de gederfde inkomsten betreft, andere criteria in aanmerking te nemen dan de referentieperiode waarin artikel 331 voorziet. Meer bepaald kan uit de in het geding zijnde bepalingen niet worden afgeleid dat, in alle gevallen, de enige aanvaardbare basis voor de raming van de schade de aanslagbiljetten over de laatste drie jaren vóór de onteigening zou zijn.

B.7.2. Vermits de rechter ertoe gehouden is de onteigeningsvergoeding vast te stellen met eerbiediging van artikel 16 van de Grondwet, moet hij in voorkomend geval rekening kunnen houden met bijzondere omstandigheden die de vaststelling van het bedrag van die vergoeding wezenlijk kunnen beïnvloeden.

Die beoordelingsbevoegdheid betreft de situaties waarbij de inkomsten van de onteigende, over een langere periode beschouwd, in werkelijkheid doorgaans aanzienlijk hoger dan wel aanzienlijk lager zijn dan uit de aangiften over de laatste drie jaren blijkt, doordat ten gevolge van bijzondere omstandigheden, de inkomsten in die referentieperiode uitzonderlijk aanzienlijk lager dan wel aanzienlijk hoger zijn uitgevallen dan doorgaans het geval is.

B.7.3. In beginsel sluiten de in het geding zijnde bepalingen de beoordelingsbevoegdheid van de rechter niet uit, ook niet in de gevallen dat de belastingplichtige op een forfaitaire grondslag werd belast. Het kan de betrokken belastingplichtige niet worden verweten dat hij, overeenkomstig de geldende regelgeving en zonder enig oogmerk van belastingontduiking, het voor hem meest gunstige fiscale stelsel heeft gekozen, temeer nu de in het geding zijnde bepalingen in eerste instantie ertoe strekken onoprechte belastingaangiften te voorkomen.

B.7.4. Een toetsing van de in het geding zijnde bepalingen, in die interpretatie, aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, leidt niet tot een ander besluit.

B.7.5. In die interpretatie dienen de prejudiciële vragen ontkennend te worden beantwoord.

OM DEZE REDENEN,
HET HOF,

zegt voor recht:

- Geïnterpreteerd in die zin dat het de rechter elke beoordelingsbevoegdheid ontzegt om bij het berekenen van de onteigeningsvergoeding, wat de gederfde inkomsten betreft, eveneens andere criteria in aanmerking te nemen dan die welke het vermeldt, schendt

artikel 331 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 artikel 16 van de Grondwet.

- Geïnterpreteerd in die zin dat het de rechter de beoordelingsbevoegdheid niet ontzegt om bij het berekenen van de onteigeningsvergoeding, wat de gederfde inkomsten betreft, eveneens andere criteria in aanmerking te nemen dan die welke het vermeldt, schendt artikel 331 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 artikel 16 van de Grondwet niet.

[...]

Onteigeningsvergoeding op basis van belastingaanslag

Het Grondwettelijk Hof brengt een interessante verduidelijking en nuance aan aan de toepassing van artikel 331 WIB 1992. Voor eerst stelt het Hof dat uit de bewoordingen van artikel 331 WIB 1992, noch uit de parlementaire voorbereidingen, kan worden afgeleid dat de rechter de schade alleen zou kunnen ramen op basis van de aanslagbiljetten van de laatste drie jaar vóór de onteigening. Het Grondwettelijk Hof meent dus dat de rechter over een ruimere beoordelingsbevoegdheid beschikt en dus ook andere criteria kan in aanmerking nemen. De uitspraak van het Grondwettelijk Hof ter zake is algemeen en treft dus niet enkel de situatie waarbij de betrokkene forfaitair wordt belast. Indien evenwel artikel 331 WIB 1992 zo wordt geïnterpreteerd dat de rechter deze beoordelingsbevoegdheid niet heeft en dus slechts kan rekening houden met de aanslagbiljetten van de laatste drie jaar, dan schendt artikel 331 WIB 1992 artikel 16 Gw.

SDR

GRONDWETTELIJK HOF

6 april 2011

Voorzitter: R. Henneuse en M. Bossuyt
Raadsheren: E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Snappe, P. Nihoul en F. Daoût
Advocaten: E. Spampinato loco L. Delmotte en J. Vanden Eynde

Sociale zekerheid – kinderbijslag – wettelijke samenwoning – samenloop

Ook in de kinderbijslag wordt voortaan het verschil in behandeling tussen gehuwden en feitelijk samenwonenden aanvaard door het Grondwettelijk Hof.

GwH 6 april 2011, nr. 2011/53, NJW 2011, 458.

In zake: de prejudiciële vraag over artikel 60, § 3, 3°, b), van de bij koninklijk besluit van 19 december 1939 samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Luik.

[...]

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij vonnis van 20 april 2010 in zake Valérie Mauguit tegen de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 28 april 2010, heeft de Arbeidsrechtbank te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld:

“Schendt artikel 60, § 3, 3°, b), van de op 19 december 1939 gecoördineerde wet betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, zoals ontstaan uit artikel 82 van de programawet van 22 december 1989, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het de kinderen die leven in het gezin dat gevormd wordt door een van hun ouders, rechthebbende in het stelsel van de zelfstandigen, en een partner, rechthebbende in het stelsel van de werknemers, verschillend behandelt naargelang die ouder en die loontrekkende partner al dan niet gehuwd zijn, waarbij het stelsel van de werknemers prioritair is in het eerste geval, terwijl het – voor het eerste kind minder voordelige – stelsel van de zelfstandigen prioritair blijft in het tweede geval ?”

[...]

III. In rechte

[...]

B.2. In de aan het Hof voorgelegde vraag wordt het Hof verzocht de situatie van het kind dat leeft in een gezin gevormd door een van zijn ouders die een activiteit als zelfstandige uitoefent en diens echtgenoot die rechthebbende is in de regeling voor werknemers te vergelijken met de situatie van het kind dat leeft in een gezin gevormd door een van zijn ouders die een activiteit als zelfstandige uitoefent en de persoon met wie deze feitelijk samenwoont en die rechthebbende is in de regeling voor werknemers. In het eerste geval geniet het kind, met toepassing van de in het geding zijnde bepaling, kinderbijslag in de regeling voor werknemers, terwijl in het tweede geval de regeling voor zelfstandigen van toepassing blijft. Het Hof spreekt zich niet uit over het geval waarin de partners wettelijk samenwonen.

B.3. De toekenning van kinderbijslag strekt ertoe bij te dragen in de kosten van onderhoud en opvoeding van de kinderen. Zij biedt een gedeeltelijke compensatie voor de toegevoegde lasten die door het gezin worden gedragen wanneer het uitbreidt. In dat verband heeft de wetgever ervoor geopteerd een verzekeringsstelsel in te voeren dat onderschei-

den is georganiseerd naar gelang van het stelsel waartoe de rechthebbende behoort. Op zich is een dergelijke keuze niet discriminerend. Niettemin dient het Hof te onderzoeken of de aan het Hof voorgelegde bepaling een verschil in behandeling in het leven roept dat niet redelijkerwijze zou kunnen worden verantwoord.

B.4.1. Artikel 60, § 3, 3°, ingevoerd bij artikel 33 van de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen, heeft een nieuwe versie gekregen in artikel 82 van de programawet van 22 december 1989. In de memorie van toelichting wordt de doelstelling ervan als volgt aangegeven:

“Het betreft het vaststellen van de voorrangregeling in geval van samenloop van rechten tussen de regeling voor werknemers en de regeling voor zelfstandigen, wanneer rechthebbenden in die twee regelingen kunnen aangeduid worden.

De andere bepalingen van punt 3 blijven ongewijzigd.

De huidige regels blijven verder toegepast, namelijk dat de regeling waartoe de ouder behoort primeert op deze van degene die niet de ouder is, en dat de regeling die verhoogde bijslag toekent voor een invalide of een wees voorrang geniet” (*Parl.St.*, Kamer, 1989-1990, nr. 975/1, p. 37).

B.4.2. De memorie van toelichting bij dezelfde wet brengt ook in herinnering:

“Men weet dat de kinderbijslag beschouwd wordt als een financiële tussenkomst bij de opvoeding van de kinderen. Er wordt rekening gehouden met de feitelijke toestand van het gezin, waarin het kind wordt opgevoed” (*ibid.*, p. 27).

Met dat doel strekt de wet ertoe sommige verschillen tussen gehuwde en niet-gehuwde koppels op te heffen, met name inzake uitkeringen voor wezen. De memorie van toelichting verklaart dat in de volgende bewoordingen:

“Dit artikel kent het recht op verhoogde kinderbijslag opnieuw toe ten behoeve van de wees wanneer de opnieuw gehuwde overlevende ouder feitelijk van zijn echtgenoot scheidt, voor zover deze scheiding wordt bekrachtigd door een gerechtelijke beschikking. Deze bepaling voert opnieuw de gelijkheid in tussen situaties van gehuwde koppels en deze van niet gehuwde koppels” (*ibid.*, p. 35).

B.4.3. In de parlementaire voorbereiding van de vroegere regels die de wetgever wenste te behouden, wordt aangegeven dat de aangebrachte wijzigingen “[ertoe] strekken [...] deze regeling aan te passen aan de in andere wetgevingen doorgevoerde wijzigingen alsmede aan de maatschappelijke evolutie” (*Parl.St.*, Kamer, 1984-1985, nr. 1194/1, p. 5), en dat de wetgever het “logisch en administratief verantwoord” vond dat een aantal uitzonderin-

gen werden vastgesteld op “de absolute voorrang van de kinderbijslagregeling voor werknemers op deze voor zelfstandigen”, met name wanneer het kind deel uitmaakt van het gezin van een zelfstandige (*ibid.*, p. 6).

B.5. Te dezen berust het verschil in behandeling onder kinderen niet op het statuut van zelfstandige van de rechthebbende ouder met wie de kinderen leven, maar op het feit dat de zelfstandige rechthebbende ouder al dan niet gehuwd is met zijn of haar partner die rechthebbende is in de regeling voor werknemers.

In zulk een geval hangt het bepalen van het bedrag van de bijslag waarop het kind recht geeft, af van het al dan niet bestaan van een huwelijksband tussen zijn ouder en de persoon met wie deze het gezin vormt waarin het kind wordt opgevoed.

B.6. Het in het geding zijnde verschil in behandeling berust op het criterium van het al dan niet bestaan van een huwelijksband tussen de volwassenen die het gezin vormen waarin het rechtgevende kind leeft. De juridische toestand van echtgenoten en niet-gehuwde koppels is verschillend, zowel wat de verplichtingen jegens elkaar, als wat hun vermogensrechtelijke toestand betreft. Echtgenoten zijn elkaar hulp en bijstand verschuldigd (artikel 213 van het Burgerlijk Wetboek), zij genieten de bescherming van de gezinswoning en de huisraad (artikel 215 van het Burgerlijk Wetboek), de echtgenoten moeten hun inkomsten bij voorrang besteden aan hun bijdrage in de lasten van het huwelijk (artikel 217 van het Burgerlijk Wetboek), waarin de echtgenoten moeten bijdragen naar vermogen (artikel 221 van het Burgerlijk Wetboek). Schulden die door een van de echtgenoten worden aangegaan ten behoeve van de huishouding en de opvoeding van de kinderen, verbinden de andere echtgenoot hoofdelijk, behoudens wanneer zij, gelet op de bestaansmiddelen van het gezin, buitensporig zijn (artikel 222 van het Burgerlijk Wetboek).

Die wederzijdse rechten en plichten gelden als zodanig niet voor personen die een feitelijk gezin vormen en die, hoewel zij een levensgemeenschap vormen, tegenover elkaar niet dezelfde juridische verbintenissen hebben aangegaan. Daaruit volgt dat het verschil in behandeling vermeld in de prejudiciële vraag niet kennelijk onredelijk is.

Ten slotte brengt het in het geding zijnde verschil in behandeling geen onevenredige gevolgen met zich mee aangezien het rechtgevende kind niet elke bijslag wordt ontzegd.

B.7. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

OM DEZE REDENEN,
HET HOF,

zegt voor recht:

Artikel 60, § 3, 3°, b), van de bij koninklijk besluit van 19 december 1939 samengeoor-

dende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

[...]

Kinderbijslag voor kinderen van gehuwden en feitelijk samenwonenden

Binnen het veld van de kinderbijslag voor werknemers spelen er drie actoren: het rechtgevend kind, de rechthebbende en de bijslagtrekkende. Voor elk van deze actoren bepaalt de Kinderbijslagwet Werknemers de voorwaarden die strikt moeten nageliefd zijn om recht te kunnen hebben (openen en behouden) op kinderbijslag.

De rechthebbende in het werknemersstelsel is hij die werkt of zich in een daarmee gelijkgestelde situatie (jaarlijkse vakantie, educatief verlof, opzeggingsperiodes ...) of toekenningsituatie (werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, pensioen, student, werknemer in loopbaanonderbreking ...) bevindt, en aldus in de werknemersregeling een recht op kinderbijslag kan openen voor de kinderen die hij opvoedt. Een werknemer die ook zelfstandige is, moet minstens half-tijds als werknemer werken om recht op kinderbijslag te hebben in de werknemersregeling.

De bijslagtrekkende in het werknemersstelsel is (doorgaans) de moeder of de persoon die het kind daadwerkelijk opvoedt en aan wie de kinderbijslag maandelijks wordt uitbetaald. In bepaalde gevallen, zoals huwelijk van het rechtgevend kind, kan de kinderbijslag uitbetaald worden aan het rechtgevend kind zelf.

Het rechtgevend kind is het kind voor wie de kinderbijslag wordt betaald. De kinderbijslag wordt toegekend voor het kind tot 31 augustus van het kalenderjaar waarin het 18 jaar wordt. De kinderbijslag wordt tot de leeftijd van 21 jaar toegekend voor het gehandicapte kind. Onder bepaalde voorwaarden wordt de kinderbijslag tot 25 jaar verleend ten behoeve van het kind dat onderwijs volgt of de daarmee gelijkgestelde activiteiten verricht.

De rechthebbende moet uiteraard een band hebben met het kind. Hij hoeft niet noodzakelijk de wettelijke vader of moeder te zijn. De wetgever heeft die band ruim bepaald (ook voor bijvoorbeeld (adoptie- of pleeg)kinderen van de echtgenoot of wettelijke partner, (achter)kleinkinderen, neven en nichten, broers en zussen die deel uitmaken van het gezin...) zodanig dat het zelden voorkomt dat een kind geen recht heeft op kinderbijslag.

Deze band is er in casu niet tussen de rechthebbende in het werknemersstelsel en het rechtgevend kind. De feiten van het arrest: een nieuw samengesteld gezin waarin

beide partners al eigen kinderen hebben en feitelijk samenwonen. De man is zelfstandige (van zijn ex-vrouw is niets bekend) en de vrouw (de nieuwe partner) is werknemer. De vrouw, die rechthebbende en bijslagtrekkende voor haar biologische kinderen is, vraagt ook het recht op kinderbijslag in het werknemersstelsel te openen voor het kind van haar feitelijk partner. Hierdoor zou voor dit kind het voordeligere recht geopend worden in het werknemersstelsel in plaats van in het zelfstandigenstelsel. De Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers weigert dit aangezien hier – door de feitelijke samenwoning – niet de vereiste relatie aanwezig is tussen de rechthebbende en het rechtgevend kind. Het gaat hier immers door de feitelijke samenwoning niet om de relatie stiefmoeder-stiefkind.

Ook artikel 60 Kinderbijslagwet Werknemers dat in geval van samenloop van rechthebbenden die tot verschillende regelingen (werknemersstelsel en zelfstandigenstelsel) behoren, in een regel van voorrang van de werknemersregeling voorziet wanneer het gezin is samengesteld uit een ouder die rechthebbende is in de regeling voor zelfstandigen en gehuwd is met een persoon die rechthebbende is in de regeling voor werknemers, kan in casu niet worden toegepast. Dit wordt opnieuw verantwoord op basis van het ontbreken van een huwelijkband of wettelijke samenwoning.

Het bedrag van de kinderbijslag hangt in casu dus af van het al dan niet bestaan van een huwelijkband tussen zijn ouder en de persoon met wie deze het gezin vormt waarin het kind wordt opgevoed.

Net zoals gebeurde in ander socialezekerheidssectoren, zoals in de sector van de arbeidsongevallen (Arbitragehof 21 december 2000, nr. 2000/137, BS 9 maart 2001; Arbitragehof 21 juni 2001, nr. 2001/89, BS 19 oktober 2001) oordeelde het Grondwettelijk Hof dat dit verschil in behandeling tussen gehuwden en wettelijk samenwonenden enerzijds en feitelijk samenwonenden anderzijds het gelijkheidsbeginsel niet schendt.

Het Grondwettelijk Hof vormt dit oordeel op basis van de redenering dat de juridische toestand van echtgenoten en niet-gehuwde koppels verschillend is, zowel wat de verplichtingen jegens elkaar, als wat hun vermogensrechtelijke toestand betreft. Die wederzijdse rechten en plichten gelden als zodanig niet voor personen die een feitelijk gezin vormen en die, hoewel zij een levensgemeenschap vormen, tegenover elkaar niet dezelfde juridische verbintenissen hebben aangegaan. Daaruit volgt dat het verschil in behandeling vermeld in de prejudiciële vraag niet kennelijk onredelijk is.

VV

HOF VAN CASSATIE

3 juni 2010

Voorzitter: Ghislain Londers
Afdelingsvoorzitter: Robert Boes
Raadsheren: Albert Fettweis, Alain Smeytyns en Geert Jocqué
O.M.: Guy Dubrulle
Advocaten: Huguette Heinger en Ludovic De Gryse

Onderhoudsplicht van de ouders ten aanzien van de kinderen – gebrek aan respect – geen uitsluitingsgrond

Uit de artikelen 203 § 1 en 371 BW volgt dat de afwezigheid van respect dat een kind aan zijn ouders verplicht is, geen wettelijke uitsluitingsgrond vormt voor het recht op onderhoudsbijdrage van dat kind, recht dat van openbare orde is.

Cass. 3 juni 2010, NjW 2011, 460.

D.G.,
eiseres, [...]

tegen
E.X.,
verweerder,

[...]

I. Rechtspleging voor het Hof

Het cassatieberoep is gericht tegen een vonnis, op 31 januari 2008 in hoger beroep gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde.

[...]

III. Beslissing van het Hof

Beoordeling

1. Krachtens artikel 203, §1, van het Burgerlijk Wetboek, dienen de ouders naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, het toezicht, de opvoeding en de opleiding van hun kinderen.

Krachtens artikel 371 van het Burgerlijk Wetboek, zijn een kind en zijn ouders op elke leeftijd aan elkaar respect verschuldigd.

2. Uit voormelde wetsbepalingen volgt dat de afwezigheid van respect dat een kind aan zijn ouders verplicht is, geen wettelijke uitsluitingsgrond vormt voor het recht op onderhoudsbijdrage van dat kind, recht dat van openbare orde is.

3. De appelrechtters oordelen dat de aanspraak van het kind op een onderhoudsbijdrage in-

formatie en samenspraak met de ouders impliceert, onder meer met betrekking tot de studies en verderzetting ervan, en dat bij gebrek aan dergelijk respect het kind iedere aanspraak op onderhoudsuitkering verbeurt. Zij oordelen vervolgens tevens dat, aangezien de verweerder niet op de hoogte was van de studiekeuze van zijn kinderen, noch hierin betrokken werd, hij vanaf 1 april 2001 geen onderhoudsgeld meer verschuldigd is voor de zoon en vanaf 1 maart 2005 voor de dochter.

4. Door aldus te oordelen schenden de appelrechters de artikelen 203, §1, en 371 van het Burgerlijk Wetboek.
Het middel is in zoverre gegrond.

[...]

DICTIONNAIRE

Het Hof, Vernietigt het bestreden vonnis behalve in zoverre dit het hoger beroep ontvankelijk verklaart.

[...]

Onderhoudsbijdrage voor kind dat geen eerbied heeft voor zijn ouders

In de lagere rechtspraak en rechtsleer heeft lange tijd verdeeldheid bestaan over de vraag of het gebrek aan eerbied van het kind ten aanzien van zijn ouder een uitsluitingsgrond vormt voor het recht op onderhoudsbijdrage op grond van artikel 203 BW. Het Hof van Cassatie beëindigt deze controverse met dit arrest van 3 juni 2010 en is van oordeel dat de lege lata hiertoe geen wettelijke grondslag voorhanden is.

CD
Belgische staat, [...]
eiser, [...]

tegen
V.N.,
verweerder, [...]

HOF VAN CASSATIE

10 september 2010

Voorzitter: Ivan Verougstraete
Raadsheren: Eric Dirix, Eric Stassijns, Alain Smeyrns en Geert Jocué
O.M.: Dirk Thijs
Advocaten: Antoine De Bruyn en Mark Crommen

Wet Rijkscomptabiliteit – toepasselijkheid in fiscaal recht – geen vaste uitgave = 5-jarige termijn

De inkomstenbelastingen van een bepaalde belastingplichtige worden ingevorderd op een eigen goed van de ex-echtgenote. De ex-echtgenote meent dat dit in strijd is met artikel 394 WIB 1992 dat de invorderingsmogelijkheden regelt van de fiscale

administratie voor de invordering van belastingen op inkomsten verworven tijdens het huwelijk. Zij vorderde derhalve de ten onrechte ingehouden belasting van de fiscale administratie terug. De administratie meende dat deze vordering laattijdig was aangezien de 5-jarige termijn van de Wet Rijkscomptabiliteit van toepassing op vorderingen lastens de staat, verstreken was. Volgens de ex-echtgenote was deze termijn evenwel op haar niet van toepassing. Zij verwees hierbij naar de parlementaire voorbereiding van de Wet Rijkscomptabiliteit waarin werd vermeld dat de Wet Rijkscomptabiliteit niet van toepassing is op de procedures tot terugbetaling van belastingen. Het hof van beroep stelde de ex-echtgenote in het gelijk en paste op de vordering van de ex-echtgenote de gemeenrechtelijke termijn van tien jaar van artikel 2262bis BW toe. Het Hof van Cassatie stelt evenwel in algemene bewoordingen dat de 5-jarige verjaringstermijn van artikel 100, 1° Wet Rijkscomptabiliteit geldt voor alle schuldvorderingen die voor de staat geen vaste uitgaven uitmaken, tenzij het gaat om vorderingen die door een afwijkende wetsbepaling aan een andere, bijzondere verjaringstermijn zijn onderworpen. Volgens het Hof sluit dit artikel de toepassing uit van de gemeenrechtelijke verjaringstermijnen, waaronder deze van artikel 2262bis § 1 BW. Het Hof stelt vervolgens dat de terugbetaling van een in strijd met artikel 394 WIB1992 geïnd bedrag, voor de Belgische staat geen vaste uitgave uitmaakt waardoor wel degelijk de 5-jarige verjaringstermijn van artikel 100, 1° Wet Rijkscomptabiliteit van toepassing is.

Cass. 10 september 2010, NjW 2011, 461.

I. Rechtspleging voor het Hof

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 22 januari 2008 gewezen door het hof van beroep te Antwerpen.

[...]

II. Cassatiemiddelen

De eiser voert in zijn verzoekschrift twee middelen aan.

Eerste middel

Geschonden wetsbepalingen

- artikel 172 van de Grondwet;
- de artikelen 23 tot en met 27 van het Gerechtelijk Wetboek;

- de artikelen 1235, 1376, 1377 en 2262bis, §1, van het Burgerlijk Wetboek;
- de artikelen 211, §2, 267 tot en met 286, 295 WIB64, zoals gecoördineerd bij koninklijk besluit van 26 februari 1964;
- de artikelen 304, 366 tot en met 385, 394 WIB92, zoals gecoördineerd bij koninklijk besluit van 10 april 1992, bekrachtigd bij wet van 12 juni 1992, artikelen 304, 366 tot en met 385, voor hun wijziging of opheffing bij wet van 15 maart 1999, artikel 394 zowel voor als na zijn wijziging bij wet van 4 mei 1999;
- artikel 100, 1°, van het koninklijk besluit van 17 juli 1991 betreffende de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, vóór zijn opheffing bij de artikelen 127 en 133 van de wet van 22 mei 2003, artikel 133 zoals gewijzigd bij artikel 97 van de Programmawet (I) van 27 december 2006 en artikel 2 van de wet van 21 december 2007.

Aangevochten beslissing

Het bestreden arrest verklaart de vordering van de verweerder tot terugbetaling van het bedrag van 96.997,39 euro gegrond en veroordeelt de eiser tot terugbetaling aan de verweerder van dit bedrag, meer de interest vanaf 23 juni 2001 en de gerechtelijke interest.

Het bestreden arrest oordeelt dat deze vordering tot terugbetaling niet valt onder de toepassing van de verjaringstermijn bepaald in artikel 100, 1°, van het KB van 17 juli 1991 en als een persoonlijke rechtsvordering moet worden beschouwd waarop de verjaringstermijn van artikel 2262bis, §1, BW, van toepassing is, hetzij 10 jaar, zodat de vordering van de verweerder, ingesteld bij dagvaardingen van 5 en 6 september 2001, niet was verjaard: "Is de vordering tot terugbetaling verjaard?"

De artikelen 100 en 101 van het koninklijk besluit van 17 juli 1991 betreffende de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit (voorheen de artikelen 1 en 2 van de wet van 6 februari 1970) bepalen de verjaring van de schuldvorderingen ten laste van de Staat.

Volgens (de eiser) is de vordering van (de verweerder) tot terugbetaling van het bedrag van 3.912.865 frank of 96.997,39 euro verjaard op grond van artikel 100, 1°, van voormeld KB van 17 juli 1991.

(De verweerder) daarentegen stelt dat uit de voorbereidende werken van de wet van 6 februari 1970 duidelijk blijkt dat artikel 100 van het KB van 17 juli 1991 niet van toepassing is op de terugbetaling van belastingen (Parl. Besch. Kamer, zitting 1966-67, nr. 408/5, 3: 'De procedures inzake terugbetaling van directe en indirecte belastingen vallen buiten het gebied van dit ontwerp').

Uit de voorliggende stukken en met name het schrijven van de ontvanger van 18 april 2001, blijkt duidelijk dat de uit de verkoop van het onroerend goed (dat (de verweerder) samen met haar broer, ieder voor de helft, bezat ingevolge erfenis) voortgekomen gel-

den ten onrechte werden aangewend tot betaling van ook het deel van de ex-echtgenoot van (de verweerster) in het geheel van de aanslagen.

De betaling die op 22 mei 1995 door de notaris – weliswaar onder voorbehoud – werd uitgevoerd, betreft wel degelijk een betaling van belastingen.

(De verweerster) voert terecht aan dat uit de voorbereidende werken duidelijk blijkt dat de wetgever niet wilde dat de procedures inzake terugvordering van teveel betaalde belastingen onder de wet op de Rijkscomptabiliteit vallen.

De vordering van (de verweerster) is een vordering tot teruggave van teveel betaalde belastingen en werd duidelijk als zodanig geformuleerd. Artikel 100 van het KB van 17 juli 1991 is dan ook niet van toepassing op deze vordering.

Op de vordering van (de verweerster) is de verjaringstermijn van het gemene recht van toepassing.

(De verweerster) heeft haar vordering in teruggave steeds gebaseerd op de werking van artikel 394 WIB92, krachtens hetwelk de belasting of het gedeelte van de belasting in verband met de inkomsten van één van de echtgenoten (te dezen F.) die voor de zetting van die belasting als persoonlijk verworven zijn aangemerkt, niet mogen worden verhaald op de eigen goederen van de andere echtgenoot wanneer deze laatste aantoonbaar dat zij voortkomen van een erfenis.

Te dezen wordt niet betwist en blijkt duidelijk uit de voorliggende stukken (met name de briefwisseling) dat het aandeel van de ex-echtgenoot van (de verweerster) in de aanslagen over de aanslagjaren 1983 tot en met 1988 betaald werd met gelden afkomstig uit de verkoop van een eigen goed van (de verweerster).

Op basis van artikel 394 WIB92 vordert (de verweerster) het bedrag terug dat op basis van voormelde aanslagen als belasting werd ingevorderd op haar erfdeel.

De vordering van (de verweerster) is derhalve een persoonlijke rechtsovereenkomst, waarop de verjaringstermijn van artikel 2262bis, §1, van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is, hetzij 10 jaar.

Nu (de verweerster) de vordering heeft ingesteld bij dagvaarding van 5 en 6 september 2001 is er geen sprake van verjaring”. (arrest, p.18-19).

Grieven

Eerste onderdeel

1. Luidens artikel 172 GW kan geen vrijstelling of vermindering van belastingen worden ingevoerd dan door een wet.

2. Elke teruggave van belastingen kan derhalve slechts worden bevolen overeenkomstig de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen.

Zo kan een teruggave van belastingen worden bevolen na een bezwaar dat de belastingplichtige, overeenkomstig artikel 267 WIB64, thans artikel 366 WIB92, kan indienen tegen het bedrag van de te zijnen name gevestigde aanslag, opcentiemen, verhogingen en boeten inbegrepen, bij de directeur der belastingen in wiens ambtsgebied de aanslag, verhoging en de boete werden gevestigd, welk bezwaar, op straffe van verval, overeenkomstig artikel 272 WIB64, uiterlijk op 30 april van het jaar dat volgt op datgene waarin de belasting is gevestigd, moet worden ingediend, thans, overeenkomstig artikel 371 WIB92, binnen een termijn van drie maanden vanaf de datum van verzending van het aanslagbiljet.

Ook in het kader van een ontlasting van ambtswege kan de directeur der belastingen, zoals voorzien in artikel 277, §1, WIB64, thans artikel 376 WIB92, een teruggave van (over)belastingen bevelen, met name wanneer die overbelastingen voortvloeien uit materiële vergissingen, uit dubbele belastingen, alsmede van die welke zouden blijken uit afdoende bevonden nieuwe bescheiden of feiten, waarbij de ambtshalve ontlasting slechts kan worden verleend als de overbelasting door de eiser is vastgesteld of door de belastingschuldige aan de eiser werd bekendgemaakt binnen de drie jaar vanaf 1 januari van het jaar waarin de belasting is gevestigd.

Bij toepassing van artikel 211, §2, WIB64, thans artikel 304 WIB92, tenslotte, kunnen ook overschotten van voorafbetalingen en voorheffingen, ofschoon die in wezen geen belastingen zijn, het voorwerp uitmaken van een teruggave bij kohier.

Geen enkele andere wettelijke bepaling voorziet, naast voormelde teruggave bij kohier (de artikelen 211, 52, WIB64 – 304 WIB92), ambtshalve ontheffing (artikel 277 WIB64 – 376 WIB92) en ontheffing na bezwaar (de artikelen 267 tot en met 276 WIB64 – 366 tot en met 376 WIB92), gevolgd door een eventuele voorziening bij het hof van beroep (de artikelen 278 tot en met 286 WIB64 – 377 tot en met 385 WIB92), in de teruggave van belastingen en voorheffingen.

3. Overeenkomstig artikel 100, 1°, van KB van 17 juli 1991 zijn verjaard en voorgoed ten voordele van de Staat vervallen, onverminderd de vervallenverklaringen ten gevolge van andere wettelijke, reglementaire of ter zake overeengekomen bepalingen, de schuldvorderingen waarvan de wettelijke of reglementaire wijze bepaalde overlegging niet geschied is binnen een termijn van vijf jaar te rekenen van de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan zij zijn ontstaan.

Deze verjaringstermijn van vijf jaar geldt in de regel voor alle schuldvorderingen ten laste

van de Staat die geen vaste uitgave uitmaken, behoudens andersluidende bepaling.

Waar de sub 2 vermelde bepalingen specifiek de teruggave regelen van belastingen en voorheffingen, is de bijzondere vijfjarige verjaringstermijn voor schuldvordering op de Staat, zoals voorzien in artikel 100, 1°, van het KB van 17 juli 1991, niet van toepassing op die specifieke vorderingen tot teruggave van belastingen.

4. Het bestreden arrest stelt vast dat:

- door de heer F. en de verweerster bezwaar was aangetekend bij de gewestelijke directeur te Antwerpen tegen de aanvullende aanslagen in de personenbelasting gevestigd op hun naam;
- dit bezwaar bij directoriale beslissing van 28 maart 1995 was afgewezen;
- de voorziening in hoger beroep tegen deze beslissing op 10 oktober 2000 was afgewezen door het hof van beroep te Antwerpen (zie p.3-4);
- de vordering van de verweerster tot terugbetaling van het bedrag van 96.997,15 euro, ingeleid bij dagvaarding van 5 en 6 september 2001, een vordering tot “teruggave van belastingen” is en duidelijk als zodanig werd geformuleerd;
- artikel 100 van het KB van 17 juli 1991, niet van toepassing is op deze vordering tot teruggave van belastingen.

5. Waar het bezwaar tegen de directoriale beslissing geen aanleiding had gegeven tot een teruggave van belastingen, terwijl niet werd betwist dat er geen teruggave bij kohier voorheffingen of voorafbetalingen was bevolen (artikel 211, §2, WIB64 – artikel 304 WIB92), noch een ambtshalve ontheffing van belastingen (artikel 277 WIB64 – artikel 376 WIB92), heeft het bestreden arrest de vordering van de verweerster tot terugbetaling bijgevolg niet wettig als een vordering tot teruggave van belastingen kunnen kwalificeren.

Buiten het wettelijk kader, de procedures en termijnen voorzien in de artikelen 211, §2, WIB64 (thans 304 WIB92), 277 WIB64 (thans 376 WIB92), 267 tot en met 286 WIB64 (thans 366 tot en met 385 WIB92) kan geen sprake zijn van een vordering tot “teruggave van belastingen”.

De vordering waarbij een belastingplichtige, op grond van artikel 295, §1, tweede lid, WIB64, thans artikel 394, §1, tweede lid, WIB92, van de eiser de belastingen terugvordert die op zijn eigen goederen werden vervolgd, doch die verband houden met de inkomsten van zijn echtgenoot, die hem eigen zijn op grond van het aangenomen huwelijksvermogenstelsel, is bijgevolg geen vordering tot “teruggave van belastingen”.

6. Hieruit volgt dat het bestreden arrest niet wettig heeft beslist dat de vordering van de verweerster tot terugbetaling, ingesteld op grond van artikel 295, §1, tweede lid, WIB64, thans artikel 394, §1, tweede lid, WIB92, een

vordering tot "teruggave van belastingen" was (schending van de artikelen 172 GW, 211, §2, 267 tot en met 286, 295, §1, tweede lid, WIB64, 304, 366 tot en met 385, 394, §1, tweede lid, WIB92), noch wettig, op grond van die misvatting, heeft beslist dat de vordering van de verweerster niet aan de verjaringstermijn van artikel 100, 1°, van het KB van 17 juli 1991 is onderworpen, maar wel aan de verjaringstermijn van artikel 2262bis, §1, BW (schending van de artikelen 100, 1°, van het KB van 17 juli 1991 en 2262bis, §1, BW).

Tweede onderdeel

1. Luidens artikel 25 van het Ger.W. verhindert het rechterlijk gewijsde dat de vordering opnieuw wordt ingesteld.

Overeenkomstig artikel 23 van het Ger.W. strekt het gezag van gewijsde zich uit tot hetgeen het voorwerp van de beslissing heeft uitgemaakt. Vereist wordt dat de gevorderde zaak dezelfde is; dat de vordering op dezelfde oorzaak berust; dat de vordering tussen dezelfde partijen bestaat, en door hen en tegen hen in dezelfde hoedanigheid gedaan is.

Krachtens de artikelen 23 tot 27 van het Ger.W. volgt uit het enkele feit dat het voorwerp en de oorzaak van een rechtsvordering waarover definitief is beslist, niet dezelfde zijn als die van een latere rechtsvordering tussen dezelfde partijen, niet noodzakelijk dat die identiteit niet kan bestaan t.a.v. enige aanspraak of betwisting van een partij in beide instanties, noch dat de rechter, derhalve, een aanspraak kan aannemen, waarvan de grondslag onverenigbaar is met het vroegere gewijsde.

De exceptie van gewijsde van een vroegere beslissing kan derhalve worden opgeworpen telkens wanneer een aanspraak ter beoordeling voorligt waarvan de grond onverenigbaar is met de vroeger geoordeelde zaak.

2. Bij arrest van 10 oktober 2000 van het hof van beroep te Antwerpen was de voorziening in beroep van F. en de verweerster tegen de directoriale beslissing van 28 maart 1995 afgewezen, terwijl tegen deze beslissing geen cassatievoorziening was ingesteld.

Voormeld arrest hield bijgevolg in dat de aanvullende aanslagen in de personenbelasting betreffende de aanslagjaren 1983 tot en met 1988, correct lastens F. en de verweerster waren gevestigd.

Waar deze belastingen zodoende definitief gevestigd en verschuldigd waren, stond dit arrest bijgevolg een "teruggave van belastingen" in de weg, hetzij op grond van de artikelen 211, §2, 267 tot en met 286, 295, §1, tweede lid, WIB64, thans 304, 366 tot en met 385, 394, §1, tweede lid, WIB92, hetzij op grond van enige andere wettelijke bepaling.

3. Hieruit volgt dat het bestreden arrest de eiser, niet zonder schending van het gezag van gewijsde van het arrest van 10 oktober

2000 van het hof van beroep te Antwerpen, heeft kunnen veroordelen tot een teruggave van belastingen die definitief lastens de Heer F. en de verweerster waren gevestigd (schending van de artikelen 23 tot en met 27 Ger.W., 172 GW, 211, §2, 267 tot en met 286, 295, §1, tweede lid, WIB64, 304, 366 tot en met 385, 394, §1, tweede lid, WIB92).

Derde onderdeel

1. Overeenkomstig artikel 100, 1°, van KB van 17 juli 1991 zijn verjaard en voorgoed ten voordele van de Staat vervallen, onverminderd de vervallenverklaringen ten gevolge van andere wettelijke, reglementaire of ter zake overeengekomen bepalingen, de schuldvorderingen waarvan de wettelijke of reglementaire wijze bepaalde overlegging niet geschied is binnen een termijn van vijf jaar te rekenen van de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan zij zijn ontstaan.

Deze verjaringstermijn van vijf jaar geldt in de regel voor alle schuldvorderingen ten laste van de Staat die geen vaste uitgave uitmaken, behoudens andersluidende bepaling.

2. Overeenkomstig artikel 1235, eerste lid, BW onderstelt iedere betaling een schuld zodat hetgeen betaald is zonder verschuldigd te zijn, kan worden teruggevorderd (zie ook de artikelen 1376 en 1377 BW).

Een vordering tot terugbetaling van een ten onrechte gedane betaling vindt haar juridische grondslag in de wet en moet slechts aan twee vereisten voldoen, enerzijds, een betaling, anderzijds, het feit dat zij ten onrechte is gedaan.

Een vordering tegen de Staat tot terugbetaling van een onverschuldigde betaling maakt geen vaste uitgave uit voor de Staat en valt, bij gebreke aan andersluidende bepaling, onder het toepassingsgebied van de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 100, 1°, KB 17 juli 1991.

3. Artikel 295, §1, tweede lid, WIB64, thans artikel 394, §1, tweede lid, WIB92, bepaalt dat: Het gedeelte van de belasting in verband met de inkomsten van één van de echtgenoten, die hem eigen zijn op grond van zijn huwelijksvermogensstelsel, alsook de roerende voorheffing en de bedrijfsvoorheffing, ingekohierd op naam van één van hen, mogen evenwel niet worden vervolgd op de eigen goederen van de andere echtgenoot wanneer deze laatste aantoon:

1° dat hij ze bezat voor het huwelijk;
2° of dat zij voortkomen van een erfenis of van een schenking door een andere persoon dan zijn echtgenoot;
3° of dat hij ze heeft verworven door middel van fondsen die voortkomen van de realisatie van dergelijke goederen;
4° of dat hij ze heeft verkregen met inkomsten die eigen zijn op grond van zijn huwelijksvermogensstelsel".

De vordering waarbij een belastingplichtige, op grond van artikel 295, §1, tweede lid, WIB64, thans artikel 394, §1, tweede lid,

WIB92, van de eiser de belastingen terugvordert die op zijn eigen goederen werden vervolgd, doch die verband houden met de inkomsten van zijn echtgenoot, die hem eigen zijn op grond van het aangenomen huwelijksvermogensstelsel, heeft een onverschuldigde betaling tot voorwerp.

4. Het bestreden arrest betwiste niet:

- dat het bedrag dat verweerster terugvorderde betrekking had op de belastingen die de eiser had ingevorderd op gelden afkomstig van de verkoop van een eigen erfgoed van de verweerster (arrest, p. 19, 2.1.2., tweede en derde alinea); dat de bedoelde belastingen door verweerster niet werden teruggevorderd binnen het wettelijk kader inzake de teruggave van belasting, zoals voorzien in de artikelen 211, §2, WIB64 (thans 304 WIB92), 277 WIB64 (thans 376 WIB92), 267 tot en met 286 WIB64 (thans 366 tot en met 385 WIB92) (zie het eerste onderdeel);

- dat die belastingen geheven waren op inkomsten die, op grond van het aangenomen huwelijksvermogensstelsel, eigen waren aan de echtgenoot van de verweerster;

- dat de gelden, afkomstig van de verkoop van een eigen erfgoed van de verweerster; gelet op artikel 295, §1, tweede lid, WIB64, thans artikel 394, §1, tweede lid, WIB92, niet door de eiser hadden mogen worden aangewend voor de invordering van voormelde belastingen (zie arrest, p.20, 2.3., tweede alinea);

- dat die gelden bijgevolg onverschuldigd door de verweerster waren betaald.

Uit deze vaststellingen van het bestreden arrest blijkt dat de vordering van de verweerster, die volgens het bestreden arrest een vordering tot "teruggave van belastingen" was, in werkelijkheid een vordering uit onverschuldigde betaling tot voorwerp had, welke vordering aan de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 100, 1°, van het KB van 17 juli 1991, is onderworpen en niet aan de tienjarige verjaringstermijn van artikel 2262bis, §1, BW zoals door het bestreden arrest ten onrechte was beslist.

5. Hieruit volgt dat het bestreden arrest niet wettig heeft beslist dat de vordering van de verweerster tot terugbetaling van de som van 96.997,15 euro, gelet op artikel 2262bis, §1, BW, nog niet was verjaard toen zij werd ingeleid bij dagvaarding van 5 en 6 september 2001, terwijl deze vordering een onverschuldigde betaling tot voorwerp had die buiten het fiscale kader van een "teruggave van belastingen" was ingesteld en bijgevolg aan de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 100, 1°, van het KB van 17 juli 1991 was onderworpen zodat de vordering van de verweerster buiten de geldende verjaringstermijn was ingesteld (schending van de artikelen 172 GW, 100, 1°, van het KB van 17 juli 1991, 1235, 1376, 1377, 2262bis, §1, BW, 211, §2, 267 tot en met 286, 295, §1, tweede lid, WIB64, 304, 366 tot en met 385 WIB92, 394, §1, tweede lid, WIB92).

Tweede middel

Geschonden wetsbepalingen

- artikel 149 van de Grondwet;
- de artikelen 774, tweede lid, 1022 en 1138, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek, artikel 1022 zoals gewijzigd bij wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, vóór zijn wijziging bij wet van 22 januari 2009;
- de artikelen 1 en 2 van het KB van 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat;
- het beschikkingsbeginsel of het beginsel inzake de wilsautonomie van partijen, zoals uitgedrukt in artikel 1138, 2°, Gerechtelijk Wetboek;
- het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging, waarvan artikel 774, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, een toepassing uitmaakt.

Aangevochten beslissing

Het bestreden arrest overweegt dat de eiser veroordeeld dient te worden tot de kosten van het geding in beide aanleggen, waarbij de rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep wordt begroot op het basisbedrag.

Het bestreden arrest veroordeelt de eiser vervolgens tot de kosten van het geding in beide aanleggen, begroot aan de zijde van de verweerster op:

- rechtsplegingsvergoeding eerste aanleg: 349,53 euro;
- rechtsplegingsvergoeding hoger beroep: 15.000 euro.

Grievens

1. Luidens artikel 1022 Ger.W. is de rechtsplegingsvergoeding een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Volgens diezelfde bepaling kan enkel op verzoek van een van de partijen en op een met redenen omklede beslissing, de rechter ofwel de vergoeding verminderen, ofwel die verhogen, zonder de door de Koning bepaalde maximum- en minimumbedragen te overschrijden.

Bij zijn beoordeling houdt de rechter rekening met:

- de financiële draagkracht van de verliezende partij, om het bedrag van de vergoeding te verminderen;
- de complexiteit van de zaak;
- de contractueel bepaalde vergoedingen voor de in het gelijk gestelde partij;
- het kennelijk onredelijk karakter van de situatie.

2. Artikel 2 van het KB van 26 oktober 2007 stelt de rechtsplegingsvergoeding vast voor geschillen die betrekking hebben op in geld waardeerbare vorderingen.

Zo wordt de rechtsplegingsvergoeding voor vorderingen tussen de 60.000,01 euro en 100.000,00 euro, vastgesteld als volgt:

- basisbedrag: 3.000 euro;
- minimumbedrag: 1.000 euro;
- maximumbedrag: 6.000 euro.

3. De vordering van de verweerster strekte tot de terugbetaling van een bedrag van 96.997,15 euro zodat de rechtsplegingsvergoeding waarop zij aanspraak kon maken, bepaald diende te worden binnen de voormelde grenzen.

4. Het bestreden arrest oordeelde dat de rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep bepaald diende te worden op het "basisbedrag", doch kende in het beschikkend gedeelte van zijn beslissing, zonder enige motivering, een rechtsplegingsvergoeding "hoger beroep" toe van 15.000 euro, terwijl de verweerster slechts een rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep van 475,97 euro had gevraagd.

5. Hieruit volgt dat, eerste onderdeel, het bestreden arrest, niet regelmatig met redenen is omkleed wegens tegenstrijdige motieven, in zoverre het, enerzijds, in zijn motieven beslist dat de rechtsplegingsvergoeding begroot moet worden op het basisbedrag, anderzijds, in het beschikkend gedeelte van zijn beslissing de eiser veroordeelt tot een rechtsplegingsvergoeding van 15.000 euro, welke vergoeding niet overeenstemt met het van toepassing zijnde basisbedrag van 3.000 euro (schending van artikel 149 GW).

6. In zoverre het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor een vordering tussen de 60.000,01 euro en 100.000,00 euro, in artikel 2 van het KB van 26 oktober 2007 wordt bepaald op 3.000 euro, besliste het bestreden arrest, tweede onderdeel, niet wettig dat het basisbedrag voor deze vordering 15.000,00 euro bedraagt (schending van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en de artikelen 1 en 2 van het KB van 26 oktober 2007).

7. In zoverre het maximumbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor een vordering tussen de 60.000,01 euro en 100.000,00 euro, in artikel 2 van het KB van 26 oktober 2007 op 6.000,00 euro wordt begroot, kon het bestreden arrest, derde onderdeel, de eiser niet wettig veroordelen tot een rechtsplegingsvergoeding van 15.000 euro, welke hoger is dan het toepasselijke maximumbedrag (schending van de artikelen 1022 Ger.W. en 1 en 2 van het KB van 26 oktober 2007).

8. In zoverre de verweerster geen rechtsplegingsvergoeding had gevraagd die hoger was dan het basisbedrag, en zich integendeel tevreden stelde met een rechtsplegingsvergoeding van 475,97 euro, kon het bestreden arrest, vierde onderdeel, de eiser niet wettig

ambtshalve veroordelen tot een rechtsplegingsvergoeding die hoger was dan het basisbedrag van 3.000 euro, noch wettig die hogere rechtsplegingsvergoeding toekennen zonder een met bijzondere redenen omklede beslissing (schending van de artikelen 1022 Ger.W. en 1 en 2 van het KB van 26 oktober 2007).

9. De rechter die ambtshalve een geschil opwerpt waarvan partijen het bestaan hebben uitgesloten, zonder dat hij dat middel aan de tegenspraak van de partijen voorlegt, schendt het beschikkingsbeginsel en het algemeen beginsel van het recht van verdediging.

In zoverre het bestreden arrest, vijfde onderdeel, de eiser een hogere rechtsplegingsvergoeding toekende dan was gevraagd, te weten 475,97 euro, miskende het bestreden arrest tenslotte ook het beschikkingsbeginsel (schending van dit algemeen rechtsbeginsel en van artikel 1138, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek), alsook het recht van verdediging in zoverre eiser niet de mogelijkheid was geboden om verweer te voeren over die ambtshalve verhoging van de rechtsplegingsvergoeding tot een bedrag van 15.000 euro (schending van het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en van artikel 774, tweede lid, Ger.W.).

III. Beslissing van het Hof

Beoordeling

Eerste middel

Derde onderdeel

1. Artikel 100 van het koninklijk besluit van 17 juli 1991 houdende coördinatie van de wetten op de Rijkscomptabiliteit bepaalt: "Verjaard en voorgoed ten voordele van de Staat vervallen zijn, onverminderd de vervallenverklaringen ten gevolge van andere wettelijke, reglementaire of ter zake overeengekomen bepalingen:

1° de schuldvorderingen, waarvan de op wettelijke of reglementaire wijze bepaalde overlegging niet geschied is binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan zij zijn ontstaan;

2° de schuldvorderingen die, hoewel ze zijn overgelegd binnen de onder 1° bedoelde termijn, door de ministers niet zijn geordonnanceerd binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar gedurende welke ze werden overgelegd;

3° alle andere schuldvorderingen, die niet zijn geordonnanceerd binnen een termijn van tien jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar van hun ontstaan.

Voor de schuldvorderingen die voortkomen uit vonnissen blijft evenwel de tienjarige verjaring gelden; zij dienen te worden uitbetaald door de zorg van de Deposito- en Consignatiekas".

2. De verjaringstermijn van artikel 100, eerste lid, 1°, geldt voor alle schuldvorderingen die voor de Staat geen vaste uitgaven uitmaken, tenzij het gaat om vorderingen die door een afwijkende wetsbepaling aan een andere, bijzondere verjaringstermijn zijn onderworpen.

Dit artikel sluit de toepassing van de gemeenrechtelijke verjaringstermijnen, waaronder deze van artikel 2262bis, §1, uit.

3. De terugbetaling van een in strijd met artikel 295, §1, tweede lid, WIB64 en artikel 394, §1, tweede lid, WIB92 geïnd bedrag, maakt voor de Belgische Staat geen vaste uitgave uit.

4. De appelrechters hebben niet naar recht kunnen beslissen dat de verjaring van de litigieuze vordering die ertoe strekt terugbetaling te verkrijgen van het bedrag dat de verweerster betaalde in het kader van de betwiste aanslagen, onder de toepassing van de verjaringstermijn van voormeld artikel 2262bis, §1, valt.

Het onderdeel is gegrond.

Overige grieven

De overige grieven kunnen niet tot ruimere cassatie leiden.

DICTIONNAIRE

Het Hof,

Vernietigt het bestreden arrest, behalve in zoverre dit het hoger beroep ontvankelijk verklaart.

[...]

Cassatiearrest werd reeds gesteld dat de Wet Rijkscomptabiliteit van toepassing is op alle schuldvorderingen lastens de staat. Het Hof van Cassatie hield niet langer rekening met de bedoelingen van de wetgever en meent zijn conclusie te kunnen baseren op de algemeenheid van de termen waarin de verjaringsregels van de Wet Rijkscomptabiliteit zijn omschreven. In fiscale zaken werd nog steeds getwijfeld of de verjaringsregels van de Wet Rijkscomptabiliteit wel van toepassing waren op fiscale vorderingen aangezien in de parlementaire voorbereiding van de Wet Rijkscomptabiliteit uitdrukkelijk werd gesteld dat de wet niet van toepassing is op de procedures tot terugbetaling van belastingen. Aan deze onzekerheid komt nu een einde. Voor het Hof is het immers van geen belang of de vordering lastens de staat een vordering betreft op grond van een fiscale bepaling of niet. Indien er geen afwijkende verjaringsregel bestaat die de vordering aan een bijzondere verjaringsregel onderwerpt, zijn ook in fiscale zaken de verjaringsregels van de Wet Rijkscomptabiliteit van toepassing. Het enige criterium voor het Hof is dan de vraag of het gevorderde een vaste uitgave uitmaakt voor de Belgische staat of niet. Indien dit niet het geval is, is de 5-jarige verjaringstermijn van artikel 100, 1° Wet Rijkscomptabiliteit van toepassing.

SDR

Cass. 26 november 2010, NjW 2011, 465.

D.J.,
eiser, [...]

tegen
Lokers Autobedrijf, naamloze vennootschap,
[...]
verweerster,
[...]

I. Rechtspleging voor het Hof

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 19 november 2008 gewezen door het hof van beroep te Gent.

[...]

III. Beslissing van het Hof

Beoordeling

[...]

Tweede onderdeel

Eerste subonderdeel

8. Krachtens artikel 5 van het koninklijk besluit van 9 juli 2000 betreffende de vermelding van de essentiële gegevens van de algemene verkoopsvoorwaarden op de bestelbon voor nieuwe autovoertuigen is elke toevoeging of wijziging aan deze bepalingen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, de rechten beperken of opheffen die de koper haalt uit deze of uit de wettelijke bepalingen, in het bijzonder deze van de Handelspraktijkenwet 1991, verboden en nietig.

9. Aldus legt dit artikel ter bescherming van de koper een relatieve nietigheid op wegens de niet-naleving van de bepalingen van het koninklijk besluit van 9 juli 2000, waarbij de koper die deze nietigheid wenst in te roepen, dient aan te tonen dat door de toevoeging of wijziging aan de bepalingen van het koninklijk besluit, de rechten die hij haalt uit wettelijke bepalingen, rechtstreeks of onrechtstreeks worden opgeheven of beperkt.

10. Het subonderdeel, dat in wezen volledig ervan uitgaat dat elke toevoeging of wijziging aan de bepalingen van het koninklijk besluit van rechtswege de nietigheid van het beding met zich meebrengt, zonder dat dient nagegaan of de rechten van de koper rechtstreeks of onrechtstreeks worden opgeheven of beperkt, faalt naar recht.

Tweede subonderdeel

11. Het onderdeel gaat volledig ervan uit dat de bestelbon een onrechtmatig beding in de zin van het koninklijk besluit van 9 juli 2000 bevat.

12. Uit het antwoord op het eerste subonder-

HOF VAN CASSATIE

26 november 2010

Voorzitter: Robert Boes
Raadsheren: Eric Dirix, Eric Stassijns,
Beatrijs Deconinck en
Alain Smetryns
O.M.: André Van Ingelgem
Advocaten: Paul Lefèbvre en Willy
van Eeckhoutte

Marktpraktijken – KB bestelbon nieuwe autovoertuigen – relatieve nietigheid – bewijslast

Artikel 5 van het koninklijk besluit van 9 juli 2000 betreffende de vermelding van de essentiële gegevens van de algemene verkoopsvoorwaarden op de bestelbon voor nieuwe autovoertuigen legt ter bescherming van de koper een relatieve nietigheid op wegens de niet-naleving van de bepalingen van dat koninklijk besluit. Het is aan de koper die deze nietigheid wenst in te roepen, om te bewijzen dat door de toevoeging of wijziging aan de bepalingen van het koninklijk besluit, de rechten die hij haalt uit wettelijke bepalingen, rechtstreeks of onrechtstreeks worden opgeheven of beperkt.

Verjaring van vorderingen tegen de overheid in fiscale zaken

Het Hof van Cassatie oordeelde in een arrest van 24 mei 1860 dat de Wet Rijkscomptabiliteit (die dateert van 1846) slechts van toepassing is op de door de overheid erkende schuldvorderingen die in haar boekhouding zijn opgenomen. Het Hof van Cassatie leidde dit toen onder meer af uit de geest zelf van de wet. De Wet Rijkscomptabiliteit en de erin opgenomen verjaringstermijnen kaderen immers in de organisatie van de rijksbegroting die vereist dat door de overheid gekende en erkende schuldvorderingen binnen een korte termijn worden opgeëist en worden voldaan. De wetgever had met andere woorden niet de bedoeling met deze wet ook de verjaringsregels te regelen voor schuldvorderingen die door de overheid nog niet gekend of erkend zijn. Of met andere woorden: de verjaringsregels van de Wet Rijkscomptabiliteit hebben geen betrekking op rechtsvorderingen lastens de staat, maar enkel op door de staat erkende schuldvorderingen (in de boekhouding opgenomen). Een kleine 100 jaar later wijzigt het Hof van Cassatie zijn standpunt in een arrest van 31 maart 1955. In dit

deel volgt dat dit niet automatisch het geval is, terwijl het bestreden arrest geen dergelijk be-
ding vaststelt.

Het subonderdeel kan niet worden aangeno-
men.

DICTIONNAIRE

Het Hof,
Verwerpt het cassatieberoep.

[...]

Bescherming consument bij aankoop nieuwe autovoertuigen

Met betrekking tot bedingen in de algeme-
ne voorwaarden betreffende de aankoop
van nieuwe autovoertuigen is het verboden
bepalingen op te nemen die de rechten van
de consument inperken of opheffen (art. 5
KB 9 juli 2000). Het Hof bevestigt dat deze
regel de koper (consument) beschermt,
zodat bedingen die de rechten van de koper
inperken, relatief nietig zijn. Dit besluit mag
niet verwonderen, aangezien het Hof in het
verleden al van oordeel was dat de regelen
betreffende oneerlijke bedingen die vervat
liggen in wet van 2 augustus 2002 (betref-
fende vrije beroepen) in principe van dwin-
gend recht zijn (Cass. 26 mei 2005, JT 2005,
679, TBBR 2007, 52). Dezelfde vaststelling
dringt zich op voor de meeste bepalingen
uit artikel 74 Marktpraktijkenwet.

Artikel 4 van het KB van 9 juli 2000 bepaalt
welke elementen moeten worden opgeno-
men in de algemene voorwaarden. Niet
elke toevoeging of wijziging is ingevolge
artikel 5 KB verboden, maar enkel deze
toevoegingen of wijzigingen waarvan de
koper kan aantonen dat zij zijn rechten in-
perken.

RS

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN

31 januari 2011

Voorzitter: P. Renaers
Raadsheren: P. De Baets en B. Ponet
Advocaten: A. Poelmans, D.
Gaillaert, S. Van
Moorleghem, H. Lange,
M. Van Looveren, L.
Verbeke en W. Den
Haerynck

Beperking van aansprakelijkheid – LLMC-ver-
drag – CLC-verdrag – zeeschip – estuair schip –
binnenschip

Op 4 december 2007 sloeg het enkelwan-
dig bunkervaartuig MS Sapphire lek in de
haven van Oostende waarschijnlijk door-
dat het schip een stootrand raakte. Hier-

door ging er naar schatting 50.000 à
100.000 liter bunkerolie verloren. De olie
verontreinigde de wateren in de haven
van Oostende en moest worden opge-
ruimd. Afgemeerde schepen werden be-
vuild waardoor hun vertrek vertraging
opliep; schepen met bestemming Oost-
ende moesten worden afgeleid naar een
andere haven. Een baggeraar moest een
aan gang zijnde werk onderbreken. De
totale veroorzaakte schade werd geschat
op meer dan 1 miljoen euro.

De Luxemburgse scheepseigenaar Sapp-
hire Shipping S.A. stelde de procedure in
tot vorming van het beperkingsfonds op
basis van de bepalingen van het LLMC
verdrag 1976 overeenkomstig artikel 48
en artikel 273 Zeewet ervan uitgaande
dat het schip als een binnenvaartuig
werd beschouwd. Het LLMC-verdrag
voorziet uitdrukkelijk in de mogelijkheid
dat de verdragspartijen in hun nationale
wetgeving aansprakelijkheidsgrenzen
invoeren voor schepen die bestemd zijn
voor de vaart op de binnenwateren (art.
15, lid 2, a). De voorzitter van de recht-
bank van koophandel te Antwerpen gaf
op 11 december 2007 toelating tot het
instellen van het beperkingsfonds door
middel van een P&I-Club-garantie van
637.386,55 euro zijnde de maximale li-
miet zoals wettelijk voorgeschreven door
het KB van 27 november 1989 (BS 1 de-
cember 1989, err. BS 8 december 1990)
inzake de aansprakelijkheidsbeperkin-
gen in de binnenvaart. De schadelijden-
de partijen meenden evenwel dat niet
het LLMC-verdrag maar wel het CLC-ver-
drag moest worden toegepast aangezien
de vorderingen betrekking hebben op
schade door verontreiniging door olie.
Het CLC-verdrag zal enkel van toepassing
zijn indien de schade wordt veroorzaakt
door een zeeschip of een ander zeegaand
vaartuig. De schadelijdende partijen
hielden voor dat de Sapphire in de zin
van het CLC-verdrag een zeeschip was en
niet een binnenvaartuig en dat dienvol-
gens de beperkingslimieten van dit ver-
drag moesten worden gehanteerd en
niet deze van het LLMC-verdrag (zoals
vastgesteld in het voormeld KB). Node-
loos te zeggen dat de aansprakelijkheids-
grenzen van het CLC-verdrag aanzienlijk
hoger liggen dan deze zoals bepaald in
het LLMC-verdrag. Het te stellen beper-
kingsfonds zou derhalve beduidend gro-
ter uitvallen wat uiteraard in het voor-
deel van de schadelijdende partijen is.
De schadelijdende partijen stellen in eerste
aanleg dat de scheepseigenaar niet is
gerechtigd om zijn aansprakelijkheid te
beperken overeenkomstig het LLMC-ver-
drag en dat de toelating tot het vormen
van het beperkingsfonds moest worden
vernietigd. De eerste rechter besluit ef-
fectief dat het beperkingsfonds – ge-
vormd door Sapphire Shipping S.A. op
basis van het LLMC-verdrag en artikel 48
c.q. artikel 273 Zeewet – moest worden
gesloten en volgt derhalve de schadelij-
dende partijen. In hoger beroep verzoekt

de scheepseigenaar de hervorming van
het bestreden vonnis en hem alsnog toe
te staan het beperkingsfonds overeen-
komstig het LLMC-verdrag te vormen wat
door het hof wordt ingewilligd.

Antwerpen 31 januari 2011, NjW 2011, 466.

[...] Sapphire Shipping S.A., [...]

appellante

[...]

tegen:

1. Autonoom Gemeentebedrijf [...]
geïntimeerde sub 1 [...]

2. Het Vlaams gewest [...]
geïntimeerde sub 2 [...]

[e.a.]

[...]

B.1 Niet betwist is dat appellante haar verzoek
tot vorming van het fonds gebaseerd heeft op
het LLMC-Verdrag (zie syntheseconclusie ap-
pellante p. 12 onder 1.3) en op basis van de art.
48, c.q. art. 273 Zeewet 'want het ms. SAPP-
HIRE is een binnenschip, het is geen schip in
de zin van het CLC-Verdrag' (syntheseconclu-
sion appellante p. 15 onder 1.6).
De te onderzoeken kwestie is of SAPPHIRE
SHIPPING dit verzoek binnen het kader LL-
CM-Verdrag kan doen of niet.
Het artikel 2 *litterae* d en e van het LLMC-
Verdrag dient in kaart gebracht. Artikel 3, b
LLCM-Verdrag raakt tevens aan de problema-
tiek waarbij oliepollutie aan de orde is. Ook de
kwestie wat onder 'schip' dient te worden be-
grepen volgens het LLMC-Verdrag is aan de
orde.

De afgeleide vraag of de fondsvorming – ge-
steld dat zou besloten worden dat de fondsvorming
niet beantwoordt aan de vereisten
van het LLMC-Verdrag – in voorkomend
geval dient te worden aangehaakt aan het
CLC-Verdrag (1992), dan wel aan de Wrak-
kenwet of nog aan Richtlijn 2006/12/EG valt
buiten het voorwerp van de gestelde kwestie.
De eerste rechter heeft dit terecht aangegeven
in het bestreden vonnis (p. 13 onder 4.2 § 5).
De vraag van de BELGISCHE STAAT om het
verzoek tot fondsvorming te 'herkwalificeren'
naar een fondsvorming onder het CLC-Ver-
drag (1992) is niet aan de orde, evenmin het
verzoek, om bij deze vaststelling, de zaak als-
dan te verwijzen naar de rechtbank van eerste
aanleg te Brussel. Overigens zou het hof de
zaak niet naar deze rechtbank kunnen verwij-
zen.

Voor de goede orde worden de diverse vorde-
ringen van de diverse schuldeisers in herin-
nering gebracht:

* er zijn de vorderingen van de 'overheden',
zoals SAPPHIRE SHIPPING de BELGI-
SCHE STAAT (geïntimeerde sub 1), het
VLAAMS GEWEST (geïntimeerde sub 2) en
AGHO (geïntimeerde sub 1) bestempelt:
- de BELGISCHE STAAT houdt voor dat zij

een vordering instelt in schadevergoeding voor een olieverontreiniging. Zij stelt nadrukkelijk dat zij geen vordering heeft ingesteld voor kosten van de berging van een verloren lading van een gezonken of gestrand schip (conclusie p.12 f). Dit is correct. Het ms. SAPPHERE SHIPPING is niet gestrand, gezonken, vergaan of verlaten. Er was een scheur in de scheepswand waaruit fuel lekte met verontreiniging tot gevolg. Volgens het verzoekschrift d.d. 4 april 2008 steunt de vordering van de BELGISCHE STAAT tegen SAPPHERE SHIPPING en THE STEAMSHIP MUTUAL UNDERWRITING ASSOCIATION (BERMUDA) op het CLC-Verdrag (1992) – Verdrag, de wet op het mariene milieu d.d. 20 januari 1999, de Wrakkenwet en art. 1382. B.W.

- AGHO stelt een vordering in 'wegens schade veroorzaakt door het lek slagen en bijgevolg de vervuiling veroorzaakt door SAPPHERE SHIPPING' (conclusie p. 10.1), volgens dagvaarding d.d. 11 januari 2008 op grond van het CLC-Verdrag (1992)

- VLAAMS GEWEST geeft geen toelichting bij haar vordering

* er zijn de vorderingen van de 'andere schuldeisers':

- de COBELFRET-vennootschappen (geïntimeerde sub 5 tot 9): vorderingen in aansprakelijkheid ter zake de door deze vennootschappen geleden materiële schade als gevolg van de verontreiniging. Het betreft eigen patrimoniale schade (conclusie p. 18.1 § 2), volgens dagvaarding d.d. 14 augustus 2008 op grond van het CLC-Verdrag (1992)

- DREDGING INTERNATIONAL (geïntimeerde sub 3):

vordering in schadevergoeding/patrimoniale schade tegen SAPPHERE SHIPPING, nu zij als aannemer, die werken uitvoerde in de haven van Oostende, door de kwestieuze verontreiniging gehinderd werd en schade leed (immobilisatie varend materieel / stilstand van de werf) (conclusie p. 4.2)

Of de 'overheden' nu al dan niet bepaalde kosten inzake opruiming en/of vernietiging van de olie hebben voorgeschoten of niet, alle vorderingen, ook deze van 'de overheden' zijn vorderingen die voorspruiten uit het sinister van 4 december 2007 waarvoor zij o.m. SAPPHERE SHIPPING verantwoordelijk hielden en waarvoor de scheepseigenares van het ms. SAPPHERE overeenkomstig het art. 48 § 1 van de Zeewet en art. 11.1 LLCM-Verdrag een verzoek tot fondsvorming heeft opgestart en bekomen in de zin dat het aldus gevormd fonds uitsluitend bestemd is voor de voldoening van de vorderingen met betrekking waartoe de beperking van aansprakelijkheid kan worden ingeroepen (art. 11.1 *in fine* LLCM-Verdrag).

B.2 Art. 47 Zeewet bepaalt onder § 1 'onder voorbehoud van het bepaalde onder § 2 en § 3' dat de eigenaar van een schip zijn aansprakelijkheid beperkt overeenkomstig de bepalingen van het LLCM-Verdrag. De toepassing van artikel 2, *litterae* d en e (van het LLCM-Verdrag) is uitgesloten.

België had bij ondertekening van het LLCM-Verdrag de toepassing van vorderingen in verband met wrakopruiming (van een gezon-

ken, vergaan, gestrand of verlaten schip met lading) en vorderingen in verband met het verwijderen van lading (zonder de vereiste dat het schip gezonken, vergaan, gestrand of verlaten is) van de toepassing van het LLCM-Verdrag uitgesloten en dit werd bij de incorporatie in de nationale wet in 1989 ook zo vertaald in art. 47 § 1 Zeewet.

Artikel 2 d) LLCM-Verdrag heeft betrekking op 'vorderingen met betrekking tot het vlotbrengen, verwijderen, vernietigen, of het onschadelijk maken van een gezonken, vergaan, gestrand of verlaten schip, daarbij inbegrepen alles wat zich aan boord bevindt of heeft bevonden'.

Artikel 2 e) LLCM-Verdrag heeft betrekking op 'vorderingen met betrekking tot het verwijderen, vernietigen of het onschadelijk maken van de lading van het schip'.

De gelekte lading fuel uit het bunkerschip ms. SAPPHERE heeft schade teweeg gebracht en de 'overheden', respectievelijk 'de andere schuldeisers' werden met de gevolgen ervan geconfronteerd.

Daarbij dient gepreciseerd dat het ms. SAPPHERE geen wrak was, noch gezonken, noch gestrand. Het hof gaat in het kader van huidig verzet tegen de limitatie op grond van het LLCM-Verdrag niet over de vraag of de zgn. Wrakkenwet van toepassing is in onderhavig geval (art. 13-16 Wrakkenwet).

Voor de vorderingen van zowel de 'overheden' en 'de andere schuldeisers', in de mate dat deze vorderingen betrekking hebben op het verwijderen, vernietigen of het onschadelijk maken van de lading (fuel), kan de scheepseigenaar zijn aansprakelijkheid niet beperken volgens het LLCM-Verdrag, gesteld dat het ms. SAPPHERE SHIPPING valt onder de noemer 'schip' volgens het LLCM-Verdrag (*infra* BA).

B.3 Art. 3 b) LLCM-Verdrag bepaalt dat 'de vorderingen ter zake van schade door verontreiniging door olie in de zin van het Internationaal Verdrag inzake de wettelijke aansprakelijkheid voor schade door verontreiniging door olie van 29 november 1969 of van enige wijziging van dat Verdrag of van bij het verdrag behorend Protocol, welke van kracht is' vorderingen zijn die uitgezonderd (zijn) van de beperking onder het LLCM-Verdrag.

Het betreft hier dus, zoals hoger aangegeven, het CLC-Verdrag (versie 1992). Het CLC-Verdrag (1992) heeft het oorspronkelijk CLC-Verdrag (1969) gewijzigd o.m. in die zin dat onder 'schade door verontreiniging' thans ook de schade aan het milieu wordt begrepen alsook de kosten die verband houden met redelijke maatregelen om dat milieu te herstellen, (art. 1 § 6 CLC), een ruimer toepassingsgebied dus.

In de mate dat 'de overheden', respectievelijk 'de andere schuldeisers' vorderingen hebben ingesteld ter zake van schade door verontreiniging door (persistente) olie in de zin van het CLC-Verdrag (1992) kan de fondsvorming niet aangehaakt worden aan het LLCM-Verdrag, gesteld dat het ms. SAPPHERE SHIPPING valt onder de noemer 'schip' volgens het LLCM-Verdrag (*infra* B.4).

B.4 Wat dient onder LLCM-Verdrag te worden verstaan onder 'schip'?

Het blijft een (trieste) vaststelling dat er geen eenduidige internationale en/of nationale definitie is van 'schip', laat staan er in het LLCM-Verdrag textuele duidelijkheid is of wordt verschaft wat dient te worden verstaan onder 'zeeschip' dan wel 'binnenschip' of 'vaartuig'. Bovendien kunnen definities met betrekking tot dezelfde materie nog verschillen naargelang de conventie/verdrag dan wel de er al dan niet op geënte nationale regelgeving.

De aflijning tussen 'zeeschip' en 'binnenschip' bv. vanuit beslagtechnisch standpunt is niet eenduidig (Cass. 27 februari 2009, C.07.0036 inzake ms. SEA TRADER).

Het hof zal hierna aangeven wat, volgens haar, in het kader van het LLCM-Verdrag, onder 'schip' dient te worden begrepen. Ook in geval van onduidelijkheid, onvolledigheid van wet of verdrag dient recht te worden gedaan.

Het onderscheid 'zeeschip' / 'binnenschip' is van groot belang vermits in art. 273 § 1 Zeewet de bepalingen van het LLCM-Verdrag – althans de art. 1 tot en met 15 (behalve art. 6 § 5) – van toepassing verklaard op 'binnenvaartuigen en of vaartuigen en drijvende tuigen door de Koning daarmee gelijkgesteld'.

Art. 273 § 1.1 van de Zeewet bepaalt dat de vorderingen vermeld onder de artikelen 2 § 1 *litterae* d en e van het LLCM-Verdrag, hoger vermeld, van toepassing blijven op binnenvaartuigen (*supra* B.2) en art. 273 § 4 Zeewet bepaalt of preciseerd dat de vorderingen vermeld onder artikel 2 § 1 *litterae* d en e van het LLCM-Verdrag de vorderingen omvatten van de overheid wegens maatregelen en verrichtingen vermeld in art. 14 van de wet (van 11 april 1989) vermeld in § 1 lid 3. Dit zijn de kosten van de overheid wanneer hij optreedt inzake de berging onder de Wrakkenwet (Stevens, op.cit., p. 193).

Art. 3.b LLCM-Verdrag is, krachtens art. 273 § 1, 1° lid Zeewet op zich niet uitgesloten voor wat de toepassing van het LLCM-Verdrag op 'schepen bestemd voor de vaart op binnenwateren', maar in de binnenvaart bestond geen specifieke beperkingsregeling inzake olieverontreiniging.

In de zeevaart is de uitzondering vermeld onder art. 3 b) LLCM-Verdrag logisch vermits er reeds een specifieke beperkingsregeling bestond (CLC 1969) voor de invoegetredding van het LLCM-Verdrag.

Het CLC-Verdrag (1992) en de evt. beperking van aansprakelijkheid op basis van dit verdrag is niet van toepassing op de binnenvaart (Francis de Clippele, Bespreking van de aansprakelijkheid van de reder van een binnenschip en de nautische fout, Tijdschrift voor Belgisch Burgerlijk Recht, 2002, p. 200).

Bevestiging daarvan vindt men trouwens in het CNLI-Verdrag dat in zijn artikel 3 de bepalingen van het art. 3 van het LLCM-Verdrag overneemt, met uitzondering van ... art. 3.b LLCM-Verdrag (oliepollutie) (M. De Decker, De beperking van aansprakelijkheid in de binnenvaart i.h.b. het Verdrag van Straatsburg van 4 november 1988 (CNLI), TVR, december 2004, 287, nr. 15).

De indeling van de aansprakelijkheidsgren-

zen voor 'schepen bestemd voor de vaart op binnenwateren' is gemaakt op basis van het type vervoer / type binnenschip. 'Binnenvaarttankers' zijn geen afzonderlijke categorie (art. 2 K.B. van 27 november 1989).

Bovendien werd art. 47 § 2 Zeewet niet van toepassing verklaard op de binnenvaart (art. 273 § 1 lid 2 Zeewet). Art. 48 van de Zeewet wel. Art. 48 § 1 van de Zeewet laat toe de aansprakelijkheid te beperken overeenkomstig het LLCM-Verdrag / K.B. van 27 november 1989.

Het door de COBELFRET-vennootschappen gehanteerde argument dat de eigenaar van een binnenschip 'bijgevolg verhinderd is een beperkingsfonds te vormen voor schadevorderingen die betrekking hebben op olielozingen die door zijn schip zouden worden veroorzaakt' houdt geen steek (conclusie p. 28 *in fine*).

Art. 2.1 *littera a* van het LLCM-Verdrag voorziet in de vordering, vatbaar voor beperking, met betrekking tot ... 'verlies of beschadiging van zaken (hieronder begrepen beschadiging van kunstwerken van havens, dokken en waterwegen, alsmede hulpmiddelen van navigatie) ontstaan aan boord van of in verband met de exploitatie van het schip of met hulpverleningswerkzaamheden, alsmede daaruit voortvloeiende schade', zodat de vordering in zake schade door olieverontreiniging wel degelijk onder het LLCM-Verdrag vallen, in geval het binnenvaartuigen betreft.

Het ms. SAPHIRE is een enkelwandig bunkervaartuig dat ingezet wordt (werd) bij het bevoorraden van schepen met brandstof, een activiteit die zij uitvoerde op de dag van het sinister te Oostende. Het ms. SAPHIRE mocht onder zeer beperkte voorwaarden tussen Antwerpen-Zeebrugge-Oostende varen en volgens het in het debat gebracht 'certificaat van deugdelijkheid' sporadisch en dan nog onder zeer beperkte voorwaarden. Het K.B. van 8 maart 2007 dat het regime van de estuaire vaart regelt stelt expliciet dat 'een binnenschip mag varen in een beperkt vaargebied tussen de Westerschelde en de havens van de Belgische kust, op voorwaarde dat het niet verder dan 5 zeemijl uit de kust vaart'.

De overheid heeft per 7 augustus 2007 een certificaat van deugdelijkheid voor beperkt vaargebied uitgereikt geldig tot 6 juli 2008 met de volgende beperkingen: 'slechts geldig voor de vaart tussen Antwerpen, Zeebrugge en Oostende bij de volgende weersomstandigheden: afgeladen op het estuaire uitwateringsmerk: zeegang max. windkracht 5 ... afgeladen op nationaal uitwateringsmerk (Plimsol) zeegang en windkracht onbeperkt 3 ... afgeladen op nationaal uitwateringsmerk (Plimsol) met weggenomen bak: enkel tussen de periode 1 mei tot 30 september - zeegang max. 7 windkracht' (stuk 10 bundel appellante).

Het LLCM-Verdrag verwijst in art. 1.2 - waarin een definitie van scheepseigenaar wordt gegeven - naar 'zeeschip', ('seagoing vessel'). Daarnaast is er de bepaling van art. 15.2 a LLCM-Verdrag dat de verdragstaten toelaat door 'uitdrukkelijke bepalingen in de (zijn) nationale wet het stelsel van beperking van aansprakelijkheidsgrenzen te regelen dat moet

worden toegepast op schepen die a) 'volgens de wet van die staat schepen zijn welke bestemd zijn voor de vaart op binnenwateren'. Het LLCM-Verdrag verwijst dus naar de wet van de staat die eigen aansprakelijkheidsgrenzen vastlegt voor schepen die volgens de wet van die staat schepen zijn 'welke bestemd zijn voor de vaart op binnenwateren'.

Het LLCM-Verdrag hanteert het bestemmingscriterium, dat ruimer is dan het criterium van artikel 1 en 271 Zeewet, meer bepaald 'het bestemd zijn voor winstgevendende scheepvaartverrichtingen'.

Art. 10 van de wet van 11 april 1989 breidde trouwens het toepassingsveld van het LLCM-Verdrag uit tot zeegaande vaartuigen geëxploiteerd door de openbare overheid of door een openbare dienst en tot zeegaande vaartuigen ingezet voor pleziervaart of voor wetenschappelijk onderzoek.

Het ms. SAPHIRE is een vaartuig, dat staat buiten kijf. Is het bestemd voor de vaart op binnenwateren? Ook dit is positief, vermits de overheid een meetbrief 37261 d.d. 10 januari 2002 uitreikte waarin het schip (administratief) te boek staat als een binnenschip (stuk 9 bundel appellante), maar anderzijds was het vaartuig ook inzetbaar voor de estuaire vaart/kustvaart, zij het onder bepaalde strikte voorwaarden. Voor de estuaire vaart/kustvaart werd het vaartuig geschikt geacht mits in achtnaam van bepaalde strikte en beperkende voorwaarden.

Het ms. SAPHIRE SHIPPING is, gelet op al het bovenstaande, naar oordeel van het hof niet bestemd om buiten de binnenwateren te varen, in de zin dat het betreffende vaartuig in essentie en in hoofdzaak daartoe niet bestemd is, onafgezien dat het tijdelijk en onder zeer beperkte voorwaarden en in zeer beperkt vaargebied toch geschikt werd geacht/toegelaten werd om over zee (territoriale zee) te varen tussen Vlissingen en Oostende en omgekeerd.

Een vaartuig bestemd om buiten de binnenwateren te varen dient in die mate ontworpen te zijn dat het de maritieme risico's van de zeevaart in zijn volle omvang kan trotseren. Dat is wat het hof meent onder 'zeeschip' ('seagoing vessel') te begrijpen in de zin van het LLCM-Verdrag. Een enkelwandige binnenvaarttanker die slechts 5 zeemijl buiten de kust in de territoriale wateren van België mag varen met een windkracht van maximaal 5 Beaufort is niet te catalogeren als een 'zeeschip' in de zin van het LLCM-Verdrag, maar dient als een 'schip te worden (aanzien) bestemd voor de vaart op de binnenwateren' (art. 15.2. a LLCM-Verdrag).

Het feit dat het ms. SAPHIRE SHIPPING over een verzekeringcertificaat - de zogenaamde *blue card* - in het kader van de CLC-Verdrag (1992) beschikte, verandert daaraan niets.

THE STEAMSHIP MUTUAL UNDERWRITING ASSOCIATION (BERMUDA), de uitsteller van het verzekeringcertificaat, zal dienaangaande zijn verantwoordelijkheid moeten opnemen, c.q. de verdediging op zich nemen als rechtstreeks aangesproken partij, nu zij in de procedure ten gronde in rechte werd aangesproken (*supra* V.5)

Het hof is van oordeel dat, op basis van alle elementen waarover zij beschikt, het ms. SAPHIRE SHIPPING geen 'zeeschip' is in de zin van het LLCM-Verdrag en beschouwd dient te worden als een 'schip bestemd voor de vaart op de binnenwateren'.

C. De BELGISCHE STAAT roept het 'Europees recht' in en het principe 'de vervuiler betaalt', meer bepaald beschouwt zij de eigenares van het ms. SAPHIRE - een vervoerder - als 'producent', minstens een 'houder' van een afvalstof in de zin van de richtlijn 2004/35/ EG en richtlijn 2006/12/EG en acht zij de eigenares van het ms. SAPHIRE daardoor onbeperkt aansprakelijk, zodat zelfs geen verzoek tot het vormen van een beperkingsfonds, noch onder de LLCM-Verdrag noch onder de CLC-Verdrag (1992) zou kunnen ingediend worden door deze eigenares bij en naar aanleiding van een accidentele lozing door olie.

In het verzoekschrift d.d. 4 april 2008, waarbij de BELGISCHE STAAT tussenkwam in de procedure ten gronde baseerde zij haar vordering op diverse (andere) gronden, met name het CLC-Verdrag (1992) - Verdrag, de wet op het mariene milieu d.d. 20 januari 1999, de Wrakkenwet en art. 1382 B.W.

Diezelfde BELGISCHE STAAT argumenteert even gezwind verder dat het verzoek tot fondsvorming eventueel 'geherkwalificeerd' zou dienen te worden (*supra* B.1).

Het hof is van oordeel dat het verzet tegen de vorming van het limitatiefonds en de procedure ten gronde niet dienen te worden vaward: de argumentatie onder de noemer 'Europees recht' en de geciteerde richtlijnen raakt de grond van de zaak.

Overigens is het zeer de vraag of een vervoerder-eigenares van een binnenschip als 'producent van de afvalstof' kan worden aanzien, nu niet ten genoegen van recht vaststaat en/of bewezen is dat door haar activiteit SAPHIRE SHIPPING afvalstoffen heeft voortgebracht (art. 1.1. b Richtlijn 2006/12/EG). Dit zal eventueel het voorwerp van debat zijn voor de rechter ten gronde.

Idem dito geldt of SAPHIRE SHIPPING als 'houder' dient te worden gekwalificeerd, zijnde de producent van de afvalstoffen of de persoon die afvalstoffen in zijn bezit heeft volgens art.1.1.c) van de Richtlijn. Kan, eens de fuel in het dokwater, SAPHIRE SHIPPING 'houder' zijn? Ook hier zal het debat ten gronde eventueel uitsluitst dienen te geven.

In het kader van de aansprakelijkheidsbeperking volgens het LLCM-Verdrag voorziet art. 4 van het LLCM-Verdrag in een doorbreking van de beperking in geval bewezen wordt dat de schade het gevolg is van zijn (= de aansprakelijke persoon) persoonlijk handelen of nalaten hetzij met opzet zodanige schade te veroorzaken, hetzij roekeloos en met het bewustzijn dat zodanige schade er waarschijnlijk zou uit voortvloeien. De kwestie speelt wel bij de beoordeling van het verzet tegen de limitatie (*supra* VI.A.1).

Gesteld dat SAPHIRE SHIPPING 'producent/houder van een afvalstof' zou zijn, wordt *hic et nunc* door de BELGISCHE STAAT niet

bewezen dat SAPPHIRE SHIPPING bij de vermenging van fuel met zee- of dokwater ten gevolge van de accidentele lozing vanuit het vaartuig gehandeld heeft of nagelaten heeft te handelen 'met opzet zodanige schade te veroorzaken, hetzij roekeloos en met het bewustzijn dat zodanige schade er waarschijnlijk zou uit voortvloeien'.

Besluit

Nu het ms. SAPPHIRE SHIPPING als een binnenvaartuig is te aanzien onder het LLMC-Verdrag geldt de uitsluiting vermeld onder art. 3.b (olieverontreiniging) niet.

De vorderingen begrepen onder art. 2 *litterae d)* en e) vallen wel binnen de toepassing van het verdrag/wet van 11 april 1989, c.q. de art. 2 en 3 van het K.B. van 27 november 1989. Appellante is dus wel degelijk gerechtigd zich te beperken volgens het LLMC-Verdrag / K.B. van 27 november 1989 zowel ten aanzien van 'de overheden' als 'de andere schuldeisers'. Het hoger beroep treft doel. Het vonnis *a quo* wordt hervormd.

Nu het vonnis *a quo* wordt hervormd dient de aan de vereffenaar q.q. uitgereikte bankgarantie ING gerestitueerd te worden. Het is dan aan de vereffenaar q.q. om eventueel een aanpassing te vragen wat betreft de verlopen intresten, in voorkomend geval.

[...]

OM DEZE REDENEN,
HET HOF,

[...]

Verklaart het hoger beroep toelaatbaar en grond in de hierna bepaalde mate, hervormt het bestreden vonnis en zegt voor recht dat de verzetten tegen het bevel van 11 december 2007, respectievelijk de beschikking van 14 december 2007 van de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen toelaatbaar, maar ongegrond zijn, zegt voor recht dat het beperkingsfonds gevormd is overeenkomstig de art. 48 en 273 van de Zeewet, de bepalingen van het LLMC-Verdrag / de Wet van 11 april 1989 en het K.B. van 27 november 1989 en bijgevolg de bankgarantie ING onder nummer G.01.000209 of een equivalente bankgarantie terug aan de vereffenaar, Mr. Pierre BOGAERTS q.q. dient ter hand gesteld te worden binnen de 14 dagen na tussen te komen arrest.

[...]

Aansprakelijkheidsbeperking zeeschip, zeegaand vaartuig, binnenschip, estuair schip

Dit arrest van het hof van beroep te Antwerpen is in meer dan één opzicht belangwekkend. Het hof neemt zeer duidelijk stelling in de controverse of een estuair schip al dan niet als een zeeschip moet worden beschouwd om redenen van aansprakelijk-

heidsbeperking. De door het hof aangehaalde argumentatie is – hoewel beknopt – helder en logisch geconstrueerd op grond van het gehanteerde basisuitgangspunt, met name dat een schip slechts als een zeeschip kan worden beschouwd (in de context van het LLMC-verdrag) als het bestemd is om aldus te worden gebruikt en geschikt is om de risico's van de zee te weerstaan. Voor de schepen die bestemd zijn voor de vaart op de binnenwateren voorziet het LLMC verdrag in de mogelijkheid voor de verdragspartijen om zelf aansprakelijkheidsgrenzen vast te leggen (art. 15, lid 2 a). Het KB 27 november 1989 bepaalt dergelijke grenzen voor de binnenvaartuigen en de daarmee gelijkgestelde vaartuigen (art. 2).

Met het hof kan worden betreurd dat er geen – ook niet internationale – eenvormigheid bestaat omtrent de begrippen 'zeeschip', 'zeegaand vaartuig', 'binnenschip' laat staan 'estuair schip'. Een belangrijk criterium dat bepaalt of een vaartuig al dan niet een zeeschip is, is dat het vaartuig zich gewoonlijk en hoofdzakelijk op zee beweegt. Aangezien dit niet het geval is voor de Sapphire (zie definitie KB 8 maart 2007 betreffende binnenschepen die ook voor niet-internationale zeereizen worden gebruikt, BS 16 maart 2007) kan men niet spreken van een zeeschip, ook niet in de zin van het Belgisch recht.

Kan de Sapphire dan een zeegaand vaartuig zijn? Op basis van rechtspraak en rechtsleer kunnen volgende elementen bijdragen tot een definiëring van dit begrip in het Belgisch recht: [1] het varende karakter; m.a.w. het tuig is ontworpen om te varen, namelijk zich gewoonlijk op het water te verplaatsen of verplaatst te worden; [2] het zeegaand karakter; m.a.w. het tuig is ontworpen om de risico's van de zee te weerstaan (cf. F. STEVENS, Beperking van aansprakelijkheid. Zee- en binnenvaart, Gent, Larcier, 2008, 66).

Het hof neemt deze elementen mee in zijn besluitvorming en stelt dat er geen twijfel over kan bestaan dat de Sapphire als een vaartuig moet worden beschouwd dat bestemd is voor de vaart op de binnenwateren in de zin van voorvermeld artikel 15 LLMC-verdrag. Het hof steunt hiervoor in eerste instantie op de meetbrief die aangeeft dat het schip als binnenschip is geregistreerd. Het hof miskent niet dat de Sapphire ook als estuair schip werd ingezet maar benadrukt terecht de zeer strikte voorwaarden die hierbij werden gesteld en die onder meer verwijzen naar een beperkt vaargebied tussen de Westerschelde en de havens van Zeebrugge en Oostende en niet verder dan 5 zeemijl uit de kust. Daarenboven gelden beperkingen naargelang de weersomstandigheden (windkracht) en de vaarperiode. Correct besluit het hof dat de Sapp-

hire aldus niet in essentie en in hoofdzaak bestemd is om te worden gebruikt buiten de binnenwateren niettegenstaande het tijdelijk en onder zeer beperkende voorwaarden en in een beperkt vaargebied toch werd geschikt geacht om in de kustwateren te varen. Door deze beperkingen wordt minstens impliciet bepaald dat het schip niet echt geschikt is om alle risico's verbonden aan de zeevaart in zijn volle omvang te trotseren en kan het bijgevolg niet als een zeeschip noch als een zeegaand vaartuig worden beschouwd met het oog op de beperking van de aansprakelijkheid. De Sapphire is derhalve een schip dat bestemd is voor de vaart op de binnenwateren en het bestaan van een verzekeringcertificaat in het kader van het CLC-verdrag verandert daar niets aan. De International Group of P&I Clubs nam dienaangaande in die zin al stelling tijdens de Second Intersessional Working Group van het IOPCF in 1999. Weliswaar ging het daar over floating storage units (FSU's) en floating production storage and offloading units (FPSO's) maar dit is in deze context niet relevant. Het belangrijkste is dat het inderdaad mogelijk is dat een vaartuig een CLC-certificaat kan bezitten zonder dat dit enig bewijs levert aangaande de toepassing van het CLC-verdrag laat staan dat het daardoor een schip wordt zoals bedoeld in het CLC-verdrag.

Aldus geldt de uitsluiting vermeld onder artikel 3.b LLMC-verdrag (olieverontreiniging) dan ook niet in het geval van de Sapphire. Het hof weerlegt terecht de stelling van de schadelijders dat bij niet-toepassing van het CLC-verdrag ook het LLMC-verdrag – wegens artikel 3, b – niet kan worden toegepast. Het is niet zo dat vorderingen inzake schade door verontreiniging door olie per se niet onder toepassing van het LLMC-verdrag kunnen vallen. Enkel deze vorderingen inzake schade door verontreiniging door olie in de zin van het CLC-verdrag zullen uitgesloten zijn. Voor andere gevallen van schade veroorzaakt door olieverontreiniging blijft het LLMC beschikbaar om de aansprakelijkheid te beperken, desgevallend – zoals voor binnenschepen – op grond van nationaalrechtelijke regels. Inderdaad, wat is de draagwijdte van artikel 3, b LLMC? Eenvoudigweg gaat het om de uitsluiting van vorderingen inzake schade door verontreiniging door olie in de zin van of zoals bedoeld in het CLC-verdrag. De vorderingen die uitgesloten zijn uit het toepassingsgebied van het CLC zijn bijgevolg deze vorderingen die niet onder de materiële toepassing van het verdrag vallen. Vallen onder meer niet onder de materiële toepassing van het CLC: vorderingen die betrekking hebben op andere verontreinigingschade dan zoals bepaald (art. 1, 6° CLC), door olie anders dan zoals bepaald (art. 1, 5° CLC), in een plaats anders dan zoals bepaald (art. 2, a) en veroorzaakt door een schip anders dan zoals bepaald

(art. 1, 1°). Aangezien de Sapphire niet onder de definitie van de term 'zeeschip' of 'zeegaand vaartuig' zoals bedoeld in het CLC-verdrag valt en er geen uitsluiting is van toepassing van het LLMC zal de beperking van aansprakelijkheid in onderhavig geval worden geregeld overeenkomstig het LLMC (in dit geval zoals bepaald in de Belgische wetgeving).

Een bijzonder interessante piste wordt aangevoerd door de Belgische staat die stelt dat richtlijn nr. 2004/35/EG en de kader-richtlijn afvalstoffen nr. 2006/12/EG leiden tot de onbeperkte aansprakelijkheid van de Sapphire en de discussie over LLMC of CLC zonder belang is. Op grond van deze richtlijnen houdt de Belgische staat voor dat de scheepseigenaar aanzien moet worden als een producent, minstens houder van een afvalstof (de gelekte bunkerolie) waarvoor het 'polluter pays'-principe geldt. Hoewel het hof de boot hier wat afhoudt, klinkt klaar en duidelijk door dat het geenszins geneigd is deze zienswijze bij te treden, naar mijn mening volkomen terecht. Deze thematiek is uitvoerig aan de orde gekomen naar aanleiding van het arrest van het Europese Hof van Justitie in zaak nr. C-188/07 (Commune de Mesquer v. Total France SA en Total International Ltd, 2008 O.J. (C-209) 10-11). Deze zaak betrof de vordering van de Franse Atlantische kust gemeente Mesquer tegen de oliereus Total voor het verkrijgen van een schadevergoeding naar aanleiding van het zinken van de Erika op 13 en 14 december 1999 (zie hierover: E. SOMERS en G. GONSAELES, *The Consequences of the Sinking of the M/S Erika in European Waters: Towards a Total loss for International Shipping Law?*, 2010 *Journal of Maritime Law and Commerce*, 57-83).

De Belgische staat beweert aldus dat er een onbeperkte aansprakelijkheid zou bestaan bij Sapphire ingevolge de uitvoering van richtlijn nr. 2006/12/EG aangezien het CLC-verdrag en het LLMC-verdrag de Europese Gemeenschap niet verbinden. De Europese Gemeenschap is bijgevolg geen partij bij deze verdragen, enkel de lidstaten zijn verdragspartij. Er zou bijgevolg geen sprake kunnen zijn van een beperking van aansprakelijkheid.

Het is inderdaad zo dat de Europese Gemeenschap geen partij is bij beide verdragen. Toch blijft het mogelijk om de aansprakelijkheid te beperken overeenkomstig het CLC-verdrag of het LLMC-verdrag en dit om de volgende redenen.

Naast richtlijn nr. 2006/12/EG moet rekening worden gehouden met richtlijn nr. 2004/35/EG betreffende milieuaansprakelijkheid. Deze laatste richtlijn geeft immers concrete acties en maatregelen aan met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade en geeft concrete vorm

aan het beginsel 'de vervuiler betaalt'. Artikel 15 van de eerstgenoemde (kader)richtlijn regelt de kosten van de verwijdering van afvalstoffen en geeft derhalve eveneens concreet vorm aan hetzelfde beginsel en dit met betrekking tot afvalstoffen. Richtlijn nr. 2004/35/EG is evenwel niet van toepassing met betrekking tot milieuschade of een onmiddellijke dreiging dat dergelijke schade ontstaat als gevolg van een incident waarvoor de aansprakelijkheid of de schadevergoeding binnen de werkingssfeer van het CLC-verdrag valt (art. 4 § 2). Zij doet bovendien geen afbreuk aan het recht om de aansprakelijkheid te beperken overeenkomstig het LLMC-verdrag (art. 4 § 3). De in richtlijn nr. 2004/35/EG opgenomen uitzonderingen zoals bepaald in artikel 4 hebben bijgevolg ook gevolgen voor richtlijn nr. 2006/12/EG. Ook advocaat-generaal J. Kokott merkt in haar conclusie over de zaak *Commune de Mesquer t. Total France SA en Total International Ltd.* op dat niet valt uit te sluiten dat richtlijn nr. 2004/35/EG zich verzet tegen de toepassing van richtlijn nr. 2006/12/EG. Ten tijde van het Erika-incident (1999) waren beide richtlijnen echter nog niet van kracht zodat deze redenering in die zaak niet kon worden ingeroepen. In de zaak van de Sapphire is dit echter wel mogelijk zodat wel degelijk het LLMC-verdrag of het CLC-verdrag kan worden toegepast en er bijgevolg een mogelijkheid blijft tot beperking van de aansprakelijkheid.

Daarenboven zegt een analoge interpretatie van artikel 307 EG dat wanneer een internationale verplichting van een lidstaat in conflict komt met secundair gemeenschapsrecht van latere datum de internationale verplichting redelijkerwijze voorrang heeft. Aangezien richtlijn nr. 2006/12/EG strijdig is met de internationale verplichtingen vervat in het LLMC-verdrag en het CLC-verdrag, beide van een vroegere datum, krijgen de verdragen voorrang. Dit volgt ook uit de redenering van de reeds vermelde conclusie van advocaat-generaal J. Kokott, maar kon niet worden toegepast in de betrokken zaak aangezien richtlijn nr. 2006/12/EG ten tijde van het incident nog niet van toepassing was. Het in de Franse zaak behandelde geschil betrof bovendien niet de scheepseigenaar maar wel de charterer van het schip Erika en de producent van de door Erika vervoerde lading. De bewering van de Belgische staat dat artikel 15 richtlijn nr. 2006/12/EG voorziet in een onbeperkte aansprakelijkheid strookt niet met de tekst van het desbetreffende artikel. Meer nog er is in de tekst nergens sprake van 'onbeperkte aansprakelijkheid' aangezien aldaar een regeling wordt gesteld aangaande de kosten voor de verwijdering van afvalstoffen en voor wiens rekening die vallen. Dat dit een onbeperkte aansprakelijkheid zou inhouden, kan niet worden aanvaard.

De scheepseigenaar is dus gerechtigd zich

te beperken en wel volgens het LLMC-verdrag en dit zowel ten aanzien van de overheden als ten aanzien van de andere schuldeisers. Vorderingen inzake schade door olieverontreiniging van binnenvaartuigen vallen onder het LLMC-verdrag en de aansprakelijkheidsgrenzen zijn deze bepaald door het vermelde KB van 27 november 1989. De reserve door België gemaakt aangaande vorderingen met betrekking tot het verwijderen, vernietigen of onschadelijk maken van de scheepslanding – in casu de uitgevloeide olie – geldt niet voor binnenvaartuigen (art. 273 § 1, 1° Zeewet). Evenmin gelden derhalve de aansprakelijkheidsgrenzen van artikel 18 Wrakkenwet.

ES

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE HASSELT

21 februari 2011

Voorzitter: C. Beerten
Rechters: J. Vermeire en K. Swartelé
O.M.: K. Lenaers

Gerechtelijke reorganisatie – verzoekschrift – bij te voegen stukken – sanctie

De neerlegging van één van de stukken, omschreven in artikel 17, 1° tot 4° Wet Continuïteit Onderneming, ten tijde van het indienen van het verzoekschrift is een ontvankelijkheidsvereiste.

Kh. Hasselt 21 februari 2011, NJW 2011, 470.

[...]

Luts Plastic Production NV, [...] verzoekster, [...]

1. Op 8 februari 2011 heeft de NV Luts Plastic Production een verzoekschrift neergelegd ter griffie dezer rechtbank waarbij wordt gevraagd de procedure tot gerechtelijke reorganisatie te openen.

Bij beschikking van 9 februari 2011 werd, in toepassing van art 18 WCO, dhr R. Nulens p/a gerechtshof, Havermarkt 10, te 3500 Hasselt aangesteld als gedelegeerd rechter.

De zitting waarop tot behandeling van het verzoek zou worden overgegaan werd bepaald op 14 februari 2011.

Ter zitting van 14 februari 2011 heeft de gedelegeerd rechter verslag gedaan en werd het Openbaar ministerie gehoord in haar mondelinge advies.

[...]

3. Art 17 WCO bepaalt dat een aantal stukken, met name deze bedoeld in art 17, 1e t/m 4e WCO bij het verzoekschrift dienen te worden gevoegd.

Het gaat om volgende stukken:

- een uiteenzetting van de gebeurtenissen waarop het verzoek is gegrond en waaruit blijkt dat, naar het oordeel van de verzoeker, de continuïteit van zijn onderneming onmiddellijk of op termijn is bedreigd.
- een aanwijzing van de doelstelling of doelstellingen waarvoor het openen van de reorganisatieprocedure wordt aangevraagd.
- de vermelding van het elektronisch adres, bedoeld in art 46 Ger W, waarop hij kan worden bereikt.
- de twee recentste jaarrekeningen.

Verzoekster heeft nagelaten in haar verzoekschrift aan te wijzen voor welke doelstelling het openen van de reorganisatieprocedure wordt aangevraagd (art 17,2e WCO). Evenmin wordt aangegeven voor welke termijn een opschorting wordt gevraagd. Ter zitting van 14 februari 2011 kon geen verduidelijking worden gevraagd nu verzoekster niet verscheen.

Verzoekster heeft dan ook het stuk, zoals bedoeld in art 17, 2e WCO, niet bij haar verzoekschrift gevoegd.

De neerlegging van één der stukken, omschreven in art 17, 1e t/m 4e WCO, ten tijde van het indienen van het verzoekschrift is een ontvankelijkheidsvereiste (Antwerpen, 12 november 2009, RW 2009-10, 1309; H. Geigener en P. Vaniersberghe, De gerechtelijke reorganisatie: procedurele aspecten" in K. Byt-bier, E. Dirix, M.. Tison en M. Vanmeenen, Gerechtelijke reorganisatie, getest, gewikt en gewogen, Antwerpen, Intersentia, 2010 p 133, nr 18).

Bepaalde rechtspraak volgt deze zienswijze niet (Brussel, 23 februari 2010, NjW, 2010, nr 222, 366; Antwerpen, 3 december 2009, TBH, 2010, 540) en dit onder verwijzing naar art 41 § 2 WCO dat stelt dat wanneer de schuldenaar de in art 17 § 2 1e tot 9e bepaalde stukken niet heeft neergelegd binnen een termijn van 14 dagen na de neerlegging van zijn verzoekschrift, de rechtbank ambtshalve kan beslissen de procedure van gerechtelijke reorganisatie te beëindigen.

De redactie van art 41 § 2 WCO is schijnbaar foutief.

Immers, art 41 § 2 WCO is enkel compatibel met art 17 § 2 WCO wanneer in bedoeld artikel zou staan dat wanneer de schuldenaar de in art 17 § 2, 5e tot 9e (ipv 1e t/m 9e) bepaalde stukken niet heeft neergelegd binnen een termijn van 14 dagen na de neerlegging van zijn verzoekschrift, de rechtbank ambtshalve kan beslissen de procedure van gerechtelijke reorganisatie te beëindigen.

De rechtbank kan zich dan ook niet aansluiten bij de rechtspraak die stelt dat het ontbreken van de stukken bij het verzoekschrift, zoals omschreven in art 17 § 2 1e t/m 4e niet leidt tot de onontvankelijkheid van het verzoek.

Het verzoek wordt dan ook niet ontvankelijk verklaard.

[...]

OM DEZE REDENEN,
DE RECHTBANK, [...]

Verklaart zowel het verzoek tot heropening der debatten als het verzoek tot het openen van de procedure tot gerechtelijke reorganisatie onontvankelijk;

[...]

Ontbrekende stukken bij een verzoekschrift tot opening van een reorganisatieprocedure

De rechtbank van koophandel neemt in het weergegeven vonnis een duidelijk standpunt in betreffende de vraag naar de sanctie voor het ontbreken van bepaalde stukken in het verzoekschrift tot opening van een reorganisatieprocedure. De wetgever heeft, in het verlengde van de zogeheten 'openportaalbenadering', de opening van een reorganisatieprocedure aan een minimum aan formaliteiten willen onderwerpen, aangezien het in beginsel niet aan de rechtbank toekomt om reeds bij de aanvang van de procedure een beoordeling ten gronde door te voeren van de continuïteitsperspectieven van de onderneming of bepaalde onderdelen ervan: aan de verzoeker wordt een, zij het beperkte, tijd geboden om aan de rechtbank de nodige (financiële) gegevens te verstrekken die moeten toelaten om, in de loop van de reorganisatieprocedure, de reddingskansen van de onderneming te beoordelen. Artikel 17 Wet Continuïteit Onderneming maakte daarom een onderscheid tussen de minimale gegevens die bij de indiening van het verzoekschrift moeten worden gevoegd enerzijds (art. 17, 1° tot 4° Wet Continuïteit Onderneming), en gegevens die binnen 14 dagen na de indiening van het verzoekschrift mogen worden aangeleverd (art. 17, 5° tot 9° Wet Continuïteit Onderneming). De wetgever wilde hiermee de toegang tot de reorganisatieprocedure voldoende laagdrempelig houden, evenwel zonder toe te laten dat een verzoek zonder enige begeleidende informatie kon worden ingediend. De onontvankelijkheid vormt hierbij de logische sanctie voor het ontbreken van de minimale gegevens waarvan sprake in artikel 17, 1° tot 4° Wet Continuïteit Onderneming. Tegen deze achtergrond valt het standpunt van de rechtbank van koophandel te onderschrijven: het leunt aan bij de ratio legis van het tweesporige systeem inzake informatiever-

strekking door de verzoeker in een reorganisatieprocedure, en maakt hierbij terecht abstractie van de ietwat ongelukkige formulering van artikel 41 Wet Continuïteit Onderneming betreffende de voortijdige beëindiging van de reorganisatieprocedure wegens ontoereikende informatieverstrekking.

MT

Hilde DHONT

Praktisch handboek Vlaamse registratierechten

Heule, UGA, 2011, 148 p.

Niettegenstaande de registratierechten een oude fiscale rechtstak vormen, is voornamelijk door de impact van een aantal gewestelijke tarief- en belastingverminderingen, de interesse opnieuw aangewakkerd.

Deze 2^e uitgave van dit werk geeft een voornamelijk praktisch overzicht van de basisbegrippen en algemene regels betreffende de Vlaamse registratierechten. Uitgangspunt is de structuur van het Wetboek Registratie, zodat dit boek gemakkelijk samen met het wetboek kan worden gelezen. De belangrijkste regels worden geïllustreerd met een aantal praktische voorbeelden. Ook de berekeningsregels worden geïllustreerd. De stof werd bijgehouden en geactualiseerd tot 31 januari 2011. De auteur is advocaat.

Stefaan SMIS, Christine JANSSENS, Sophie MIRGAUX en Karen VAN LAETHEM

Handboek mensenrechten

Mortsel, Intersentia, 2011, 652 p.

Dit handboek is één van de weinige handboeken mensenrechten in het Nederlands. Het analyseert de rechten van de mens vanuit een internationaalrechtelijk perspectief, zonder uit het oog te verliezen dat filosofische stromingen en een politieke context het internationale recht dienaangaande gekleurd en zelfs vormgegeven hebben.

Het werk wordt ingeleid met een overzicht van de algemene beginselen en grondslagen van de rechten van de mens, gevolgd door een analyse van het universele en de meest toonaangevende regionale systemen. Vervolgens wordt van elke generatie mensenrechten een recht ter illustratie besproken: het recht op gelijkheid en non-discriminatie, het recht op gezondheid en het recht op zelfbeschikking.

X

10 jaar Wetboek Vennootschappen in werking

Hedendaagse problemen
Mechelen, Kluwer, 2011, 543 p.

Dit boek bevat de teksten van het colloquium dat op 29 april 2010 doorging naar aanleiding van het tienjarig bestaan van het Wetboek van Vennootschappen. Deze tweetalige studiedag werd gehouden onder de gezamenlijke leiding van professor Eddy Wymeersch en professor Yves De Cordt. De in dit verzamelwerk opgenomen bijdragen werden geschreven door Herman Braeckmans, Michel Coipel, Yves De Cordt, Hans De Wulf, Xavier Dieux, Koen Geens, Frank Hellemans, Jean Marc Gollier, Hilde Laga, Denis E. Philippe, Ivan Stempniewsky, Michel Thirion, Didier Willerman, Marieke Wyckaert en Eddy Wymeersch.

PUBLIEK RECHT

Grondwet

VOORHOOF, D., EHRM vrijwaart Belgische censuurverbod ook voor audiovisuele media, *Juristenkrant* 2011, afl. 230, 8.
Bespreking van EHRM nr. 50084/06, 29 maart 2011 (RTBF / België).

Gemeenterecht

VAN DEN HENDE, T., Bewezen inbreuk op politiereglement leidt niet automatisch tot administratieve geldboete, *Juristenkrant* 2011, afl. 230, 3.
Bespreking van Pol. Dendermonde 5 mei 2011.

Bewakingscamera's

SAELENS, R., DE HERT, P., Het gebruik van camerabeelden als bewijs voor 'toevallig' vastgestelde misdrijven, *Vigiles* 2011, afl. 2, 38-42, noot onder Cass. 5 oktober 2010 (P.A.J.D.W. / Burgemeester van de stad Gent, Stad Gent).

Politie

BERKMOES, H., Het Grondwettelijk Hof geeft zijn zegen aan de antigoonrechtspraak: een commentaar bij het arrest nr. 158/2010 van 22 december 2010, *Vigiles* 2011, afl. 2, 11-17.
Bespreking van Grondwettelijk Hof nr. 2010/158, 22 december 2010.

DE HERT, P., SAELENS, R., Lokale besturen, informatienoden en de nood aan een wet verwerking persoonsgegevens. Gedaan met deeloplossingen, *Vigiles* 2011, afl. 2, 1-5.

Ruimtelijke ordening en stedenbouw

VANDROMME, T., Reclamepanelen plaatsen blijft vergunningsplichtig, *Juristenkrant* 2011, afl. 230, 2.
Bespreking van Cass. 1 februari 2011 (P.J.P.P., T&T's Arts BVBA) en Cass. 15 februari 2011 (Think Media Outdoor nv, S.F.M.-L.B. e.a.).

Onteigeningen

TOURY, J., De niet-retroactiviteit van de wederoverdracht in onteigeningszaken en de implicaties op de aangifte in de nalatenschap, *T.Not.* 2011, afl. 4, 257-266, noot onder Antwerpen 22 december 2009.

Monumenten, landschappen en stadsrenovatie

DE SMEDT, P., Archeologisch erfgoed en vastgoedontwikkeling, *Juristenkrant* 2011, afl. 230, 6.
Bespreking van Gent 18 mei 2010.

Media

BOUHON, F., Feu vert à la publicité politique payante en radio et télévision?, *JLMB* 2011, afl. 20, 932-941, noot onder Grondwettelijk Hof nr. 2010/161, 22 december 2010.

STEVENS, J., Journalistiek in de rechtsstaat, *Ad Rem* 2011, afl. 2, 2-6.

Milieu

DE MULDER, J., Het Internationaal Geerechtshof en de vereiste van grensoverschrijdende milieueffectbeoordeling, *TMR* 2011, afl. 2, 104-112.

BURGERLIJK RECHT

Gezinsrecht

SWENNEN, F., Vader moeder zult gij eren? [Alimentatie], *RW* 2010-11, afl. 39, 1648-1651, noot onder Cass. 3 juni 2010 (D.G. / E.X.).

VERBEKE, A., Rechtszekerheid en aansprakelijkheid in het familiaal vermogensrecht, *RW* 2010-11, afl. 39, 1657-1660.

AYDOGAN, A., Vermogenverschuivingen en 'vergoedingen' in stelsels van scheiding der goederen, *T.Not.* 2011, afl. 4, 193-205.

VERBEKE, A., Scheiding van goederen en onverdeeldheden. Over de rechtsgeldigheid van een TIGV [toevoeging intern gemeenschappelijk vermogen], *T.Not.* 2011, afl. 4, 179-192.

DEGUEL, F., Les (clauses relatives aux) comptes entre ex-époux séparés de biens et l'enrichissement sans cause, *Rev. not.b.* 2011, afl. 3052, 356-367, noot onder Bergen 8 juni 2010.

WAUTELET, P., Prestation compensatoire et pension alimentaire – Une ligne de démarcation difficile à tracer, *JLMB* 2011, afl. 20, 947-952, noot onder Brussel 19 februari 2009.

Zakenrecht en zakelijke rechten

DE BIE, T., Relas van een verdere afbrokkeling van de evenwichtsleer als objectieve aansprakelijkheidsgrond, *RW* 2010-11, afl. 39, 1645-1648, noot onder Cass. 25 juni 2009 (A.N. / P&V Assurances, D.R.S.).

Erfrecht, schenkingen en testamenten

DELNOY, P., Du nouveau dans la preuve par écrit d'un don manuel?, *Rev.not.b.* 2011, afl. 3052, 324-332, noot onder Cass. 22 april 2010 (M.C., M.M. e.a. / S.S.).

Verbintenissen uit overeenkomst

LOLY, J., Rappel: à propos du principe d'exécution de contrat bonne foi des conventions, *JLMB* 2011, afl. 20, 971-972, noot onder Vred. Doornik 12 oktober 2010.

DANG VU, T., Toerekening van betalingen bij pluraliteit van schulden: zo eenvoudig dat een computerprogramma het kan?, *RW* 2010-11, afl. 39, 1661-1662.

Huur van goederen

DE MEUTER, S., VAN DEN EYNDE, L., [Ontbinding van de pacht: pachter verleent seizoenpacht], *T.Agr.R.* 2010, afl. 4, 249-251, noot onder Cass. 29 april 2010 (C.J. / G.Y.).

Zekerheidsovereenkomsten

PEETERS, I., Cessie tot zekerheid: een verrassend slot van de controverse, *Bank Fin.R.* 2011, afl. 2, 123-126, noot onder Brussel 26 januari 2009, Cass. 3 december 2010 (Vanden Avenne – Ooigem / Landbouwkrediet, e.a.).

Persoon geesteszieke

WEIS, K., Rechten 'geïnterneerde veroordeelden' moeten op de kaart gezet worden, *Ad Rem* 2011, afl. 2, 31-37.

Agrarisch recht

VANDEBURIE, A., Le remembrement rural à l'épreuve des droits fondamentaux, *T.Agr.R.* 2010, afl. 4, 235-247.
Bespreking van RvS nr. 199.195, 22 december 2009.

HEYERICK, M., [L'évaluation de l'échange d'exploitation et du remembrement simplifié], *T.Agr.R.* 2010, afl. 4, 256, noot onder Vred. Aat 20 september 2010.

GERECHTELIJK PRIVAAT-RECHT – NOTARIAAT

Rechtspleging

VALGAEREN, I., Eerste Innovatieprijs Hoge Raad van Justitie voor het project 'Videoconferentie' van het hof van beroep Antwerpen en de Limburgse balies, *Ad Rem* 2011, afl. 2, 28-30.

Rechtsmiddelen

VAN DOOREN, E., Advocaten bij het Hof van Cassatie behouden alleenrecht t.a.v. fiscale betwistingen voor niet-fiscale rechters, *TFR* 2011, afl. 402, 467-469, noot onder Cass. 12 december 2008 (Stad Oostende / NMBS).

Bijzondere rechtsplegingen

TAYMANS, J., Partage judiciaire – Les émoluments du notaire liquidateur, *Rev. not.b.* 2011, afl. 3052, 306-317.

Beslag en executie

ENGELS, C., Carparekening versus rubriekrekening, *T.Not.* 2011, afl. 5, 311-323, noot onder Cass. 27 januari 2011 (Etat belge / Fortis Banque).

HANDELS-, ECONOMISCH EN FINANCIËEL RECHT

Vennootschappen

PARREIN, F., Overschrijding van het statutaire doel en de KBO-wet, *TRV* 2011, afl. 3, 198-199, noot onder Cass. 28 mei 2010 (S.B. / Piront Rolf).

BUYLE, J., La gouvernance d'entreprise: outil de prévention de crises ou emplâtre sur une jambe de bois? Bref compte rendu du débat, *Euredia* 2011, afl. 1, 87-88.

DE MAREZ, D., VERBEKE, S., Het ontbreken van een minderheidsvordering in de CVOA is ongrondwettig, *TRV* 2011, afl. 3, 191-195, noot onder Grondwettelijk Hof nr. 2010/102, 16 september 2010.

Bank- en kredietwezen

SOUSI, B., La réglementation bancaire de l'Union européenne après la crise: un monde sans conscience et sans confiance?, *Euredia* 2011, afl. 1, 121-132.

Verzekeringen

PUELINCKX-COENE, M., Het Grondwettelijk Hof en artikel 124 van de Wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, *T.Not.* 2011, afl. 5, 274-288.

Bespreking van Grondwettelijk Hof nr. 2008/96, 26 juni 2008, Grondwettelijk Hof nr. 2010/147, 16 december 2010.

Consumentenrecht

COLAERT, V., Financiële diensten en de Wet Marktpraktijken – Enkele knelpunt-en, *Bank Fin.R.* 2011, afl. 2, 87-116.

Failissement

GOOSSENS, E., Verschoonbaarheid leidt nu ook tot bevrijding van de wettelijk samenwonende: een brug te ver?, *T.Not.* 2011, afl. 4, 206-212.

Bespreking van Grondwettelijk Hof nr. 2010/129, 18 november 2010.

STRAFRECHT

Voorafgaande titel Wetboek van Strafvordering

HUBER, W., Minnelijke schikking in strafzaken wordt fors uitgebreid, *Juristenkrant* 2011, afl. 230, 1.

Bespreking van wet 14 april 2011 houdende diverse bepalingen.

Opsporing en onderzoek

SCHERLYNCK, T., DNA in het strafproces: cassatie bevestigt onderzoekspraktijk, *Vigiles* 2011, afl. 2, 26-29, noot onder Cass. 19 mei 2010 (C.N., K.G., I.H.).

Sociaal verweer

VANDEMEULEBROEKE, O., Les soins requis au regard de la langue des internés, *Rev.dr.pén.* 2011, afl. 4, 411-413, noot onder Cass. 8 september 2010 (R.R.).

Voorlopige hechtenis

JACOBS, A., Kan/moet de borgsom in het kader van de voorlopige hechtenis beschouwd worden als een illegaal vermogensvoordeel?, *Vigiles* 2011, afl. 2, 18-22.

Strafuitvoering

DE SWAEF, M., TRAEEST, M., Overzicht van cassatierechtspraak in strafuitvoeringszaken (1 maart 2009-31 december 2010), *RW* 2010-II, afl. 39, 1626-1643.

Criminologie

JASPART, A., Chronique de criminologie. Enfermement des jeunes et temporalités. Entre cadence engourdissante et réveil angoissé, *Rev.dr.pén.* 2011, afl. 4, 358-381.

BELASTINGRECHT

BTW

SOETAERT, F., Aanslag nietig na vaststelling machtoverschrijding bij bewijsgaring, *RABG* 2011, afl. 10, 698-706, noot onder Rb. Gent 21 oktober 2009.

MUYSHONDT, N., Wisselwerking tussen verjaringstermijnen en onderzoeksmogelijkheden inzake BTW, *TFR* 2011, afl. 402, 463-465, noot onder Rb. Gent 1 februari 2011.

Vennootschapsbelasting

DHAENE, M., De notionele interestafrek – Belofte maakt schuld, *TFR* 2011, afl. 402, 439-440.

Voorheffing

ROELANDS, K., VAN DEN ABEELE, M., Buitenlandse artiesten: fiscus moet heffingsbevoegdheid bewijzen, *TFR* 2011, afl. 402, 473-476, noot onder Antwerpen 11 mei 2010.

Vestiging en invordering inkomstenbelasting

SYMOENS, H., De achterhoede gevechten omtrent het fiscale bankgeheim, *RABG* 2011, afl. 10, 716-720, noot onder Rb. Brussel 24 december 2010 en Rb. Brussel 28 januari 2011.

VANDEN BRANDEN, J., Belastingplichtige kan ook pretaxatie-geschil voorleggen aan de rechter, *RABG* 2011, afl. 10, 693-695, noot onder Rb. Brussel 21 maart 2011.

VANDEN BRANDEN, J., Bankgegevens kunnen worden uitgewisseld met oog op taxatie, *RABG* 2011, afl. 10, 727-729, noot onder Antwerpen 9 november 2010.

BOLLINGH, I., Uitgebreide vragenlijst met fiscale relevantie is toegelaten, *RABG* 2011, afl. 10, 722-724, noot onder Bergen 1 oktober 2010.

VRIJDERS, E., Gegevensuitwisseling door ambtenaar belast met het onderzoek van een bezwaarschrift, *RABG* 2011, afl. 10, 684-688, noot onder Cass. 18 november 2010 (C.P., A.M. / Etat belge).

DE RAEDT, S., Zin en onzin van het toepassen van de Wet Rijkscomptabiliteit in fiscale zaken, *TFR* 2011, afl. 402, 441-459.

GRENSOVERSCHRIJDEND RECHT

Rechten van de mens

SONCK, S., EHRM verwijt Hof van Cassatie 'excessief formalisme', *Juristenkrant* 2011, afl. 230, 9.

Bespreking van Cass. 2 juni 2006 (Radio-Télévision Belge de la Communauté française / B.D.) en EHRM nr. 50084/06, 29 maart 2011 (RTBF / België).

VAN MEERBEECK, J., Une décennie mouvementée pour la cour d'assises, *Rev.dr.pén.* 2011, afl. 4, 392-408, noot onder EHRM nr. 926/05, 16 november 2010 (Taxquet / België).

'Copyright Kluwer - for internal use only'

In deze aflevering zijn verwerkt ...

Ad Rem	Ad Rem - Tijdschrift van de Vlaamse balies
Bank Fin. R.	Bank- en Financieel Recht
Euredia	Revue européenne de droit bancaire & financier Euredia.
JLMB	Revue de jurisprudence de Liège, Mons et Bruxelles
Juristenkrant	De Juristenkrant
RABG	Rechtspraak Antwerpen Brussel Gent
Rev. dr. pén.	Revue de droit pénal et de criminologie
Rev. not. b.	Revue du notariat belge
RW	Rechtskundig Weekblad
T. Agr. R.	Tijdschrift voor Agrarisch Recht
TFR	Tijdschrift voor Fiscaal Recht
TMR	Tijdschrift voor Milieurecht
T. Not.	Tijdschrift voor Notarissen
TRV	Tijdschrift voor Rechtspersoon en Venootschap
Vigiles (N)	Vigiles. Tijdschrift voor politierecht

Rechterlijke macht in beweging

Belgisch Staatsblad 15 mei 2011 tot 14 juni 2011

Benelux-Gerechtshof		
	F.F. Langemeijer	benoemd tot advocaat-generaal
	E. Gerard	benoemd tot rechter
Hoven van beroep en arbeidshoven		
Hof van beroep te Bergen	E. Dehon	substituut-procureur-generaal
Hof van beroep te Brussel	L. Massart	benoemd tot raadsheer
Hof van beroep te Gent	W. De Pauw	benoemd tot raadsheer
Arbeidshof te Gent	B. Lietaert	benoemd tot raadsheer
Federaal parket		
	N. Jamar	in ruste gesteld als eerste substituut-procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Hoei, federaal magistraat
Rechtbanken		
Rechtbank van eerste aanleg te Brussel	P. Verwimp	benoemd tot rechter en gelijktijdig benoemd tot rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Leuven
	B. Dufour	benoemd tot substituut-procureur des Konings en gelijktijdig benoemd tot substituut-procureur des Konings in de rechtbank van eerste aanleg te Nijvel
Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde	F. Gillijns	benoemd tot rechter en gelijktijdig benoemd tot rechter in de rechtbanken van eerste aanleg te Gent en te Oudenaarde
Rechtbank van eerste aanleg te Gent	I. Schuddinck	benoemd tot rechter en gelijktijdig benoemd tot rechter in de rechtbanken van eerste aanleg te Dendermonde en te Oudenaarde
Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout	R. Broeckx	in ruste gesteld als eerste substituut-procureur des Konings
Rechtbank van koophandel te Leuven	M. Bresseleers	benoemd tot rechter en gelijktijdig benoemd tot rechter in de rechtbank van koophandel te Leuven
Arbeidsrechtbank te Brussel	C. Housiaux	in ruste gesteld als rechter
Benoemingen in meerdere arrondissementen		
Rechtsgebied van het hof van beroep te Bergen	C. Marr	benoemd tot toegevoegd substituut-procureur des Konings
Rechtsgebied van het hof van beroep te Brussel	E. De Greef	in ruste gesteld als toegevoegd substituut-procureur des Konings
	I. Van Wymersch	benoemd tot toegevoegd substituut-procureur des Konings
	X. De Paepe	
Vrederegerechten		
Kantons behorende tot het gerechtelijk arrondissement Brussel	A. Schneeberg	benoemd tot toegevoegd vrederechter
Vrederegerecht van het kanton Moeskroen-Komen-Waasten	J. Janssens	in ruste gesteld als vrederechter
Vrederegerecht van het zevende kanton Antwerpen	H. Vanden Berghe	benoemd tot vrederechter
Politierichtbanken		
Politierichtbank te Veurne	G. Vandaele	benoemd tot rechter

Giraal en elektronisch betalingsverkeer

R. Steennot

Nieuw reeksboek

Bestelcode: BP/APR-BI11073

ISBN: 9789046535288

Jaartal: 2011

Publicatievorm: Boek

Omvang: 332 pagina's

Abonnement: € 42,00 btw incl.

Enmalige aankoop: € 83,99 btw incl.

➔ go.kluwershop.be/APR

Het gebruik van girale en elektronische betaaltechnieken is niet meer weg te denken uit onze hedendaagse maatschappij. Daarom schreef prof. Reinhard Steennot het boek *Giraal en elektronisch betalingsverkeer*, verschenen in de succesvolle **APR-reeks**.

Trouw aan het concept van de **Algemene Praktische Rechtsverzameling** is het boek *Giraal en elektronisch betalingsverkeer* geschreven in heldere taal en biedt het de praktijkjurist wetenschappelijke en gebruiksklare kennis.

Als inleiding start het boek met een overzicht van de werking van de belangrijkste betaaltechnieken, met inbegrip van de interbancaire afwikkeling van betalingen. Daarna tracht de auteur de besproken betaalsystemen civielrechtelijk te kwalificeren.

In het boek wordt er eveneens uitgebreid aandacht besteed aan de **nieuwe Wet Betalingsdiensten** die in 2010 in werking is getreden:

- het toepassingsgebied van de wet
- de informatieverplichtingen van de betalingsdienstaanbieder
- als de aansprakelijkheid van de betalingsdienstaanbieder – enerzijds bij een foutieve uitvoering van een betalingsopdracht en anderzijds bij niet-toegestane betalingstransacties

Tot slot behandelt het boek, de rechten en verplichtingen van de partijen die bij een girale of elektronische betaling betrokken zijn alsook de verhouding tussen de schuldenaar en schuldeiser onderling en de interbancaire relaties.

Verkorte inhoudstafel:

- Titel I: Typologie van de girale en elektronische betaalinstrumenten
- Titel II: Civielrechtelijke analyse van de betaaltechnieken
- Titel III: Toepassingsgebied wet betalingsdiensten
- Titel IV: De verwerving van betalingsdiensten
- Titel V: Rechten en plichten van de partijen tijdens de overeenkomst
- Titel VI: Onderliggende verhouding

Bekijk de volledige inhoudstafel online ➔ go.kluwershop.be/APR

Traité de droit pharmaceutique

La commercialisation des médicaments à usage humain

Nieuw

ISBN: 9789046535424

Jaartal: 2011

Bestelcode: BP/CONMED-BI11001

Publicatievorm: Boek

Omvang: 1400 pag. (2 boekdelen)

Eenmalige aankoop: € 311,00 (incl. btw)

➔ go.kluwershop.be/CONMED

Onder leiding van O. Mignolet. Auteurs : A. Bruyndonckx, C. Delforge, J. Doonaert en O. Mignolet, alsook N. Colette-Basiecz, N. Carbonnelle, T. Doonaert, E. Janssens, K. Lioen, I. Lutte, J.-M. Maloteaux, M. Martens, P. Menis, K. Platteau, A. Regniault, C. Schoonderbeek, R. Schots, S. Vanden Bruel en L. Weynants (et alij). De inleiding werd voorzien door G. Schamps en M. Van Overstraeten, alsook door D. Brinckman.

Dit Franstalig handboek is een must voor iedereen die met de juridische aspecten van het commercialiseren van medicatie te maken heeft!

Het naslagwerk *Traité de droit pharmaceutique – La commercialisation des médicaments à usage humain* vormt de eerste publicatie in België die de juridische aspecten van de handel in geneesmiddelen voor menselijk gebruik in kaart brengt.

Het boek bestaat uit **drie delen**.

Het eerste deel richt zich op de fases die voorafgaan aan de productlancering. Er wordt uitgelegd hoe een vergunning kan worden aangevraagd om geneesmiddelen op de markt te brengen, en op welke manier de prijs en de terugbetalingstarieven worden bepaald.

Het tweede deel, dat de kern van de publicatie vormt, somt de verschillende aspecten op die van belang zijn op het ogenblik dat het geneesmiddel effectief in de handel wordt gebracht: distributie, bescherming door het intellectueel eigendomsrecht, promotie en aspecten van het mededingingsrecht.

In het derde en laatste deel, wordt aandacht besteed aan de controle op het naleven van de regelgeving, de geneesmiddelenbewaking en de burgerlijke en strafrechtelijke aansprakelijkheden bij het verhandelen van geneesmiddelen.

Kortom, **een compleet naslagwerk dat, dankzij de vele onderlinge verwijzingen tussen de hoofdstukken, toch gemakkelijk toegankelijk is.**

Verkorte inhoudstafel :

- Partie préliminaire
- Partie I : En amont de la commercialisation
- Partie II : La commercialisation proprement dite
- Partie III : En aval de la commercialisation

« Dit handboek zal voor iedereen die met deze materie professioneel betrokken is of die zich in deze materie wil verdiepen, een bijzonder waardevolle bron en referentie zijn (...)

Ik wens Olivier en het team van auteurs uitdrukkelijk te danken voor hun moed, geduld en passie bij het tot stand brengen van dit handboek, en hoop dat dit niet het eindpunt is. Ik kijk reikhalzend uit naar nog vele en geactualiseerde herdrukken en hoop dat ook andere domeinen van belang voor de industrie, op dergelijke kwalitatief hoogstaande manier zullen worden behandeld in de toekomst » (fragment uit de inleiding van D. Brinckman).

Ontdek de volledige inhoudstafel : ➔ go.kluwershop.be/CONMED

Kluwer

a Wolters Kluwer business

Bestellen is makkelijk :

www.kluwershop.be

Bel 0800 14 500 • Fax 0800 17 529 • info@kluwer.be